Ivan Baltor

Memoriile unui ofiţer de contrainformaţii militare

Capitolul 1. Nu se ştie din ce motiv, am fost lăsat în viaţă

Când m-au luat la execuţie, am simţit instinctiv nervozitatea călăilor mei. Poate din cauză că eram în uniformă militară şi aveam epoleţi cu însemne de colonel al Armatei Naţionale. Cu toate acestea, respiraţia mea s-a accelerat, iar în gură a apărut un gust acru, neplăcut. Era primul simptom al neliniştii care se transformă în frică. Da, îmi era foarte frică! Nu încerc să mă prezint ca un superman! Şi nu dau crezare acelor oameni care povestesc despre faptele lor militare cu un soi de bravadă lăudându-se cu faptul că nu le este frică. De multe ori m-am aflat în condiţii de luptă, când tragi şi se trage în tine, iar în orice moment poţi muri. De regulă, într-o astfel de situaţie eşti însoţit de sentimentul de frică pentru viaţa ta. Însă este important, într-un astfel de moment să nu cazi într-o stare de prostraţie ci să fii stăpân pe tine, să controlezi cu claritate situaţia şi să te străduieşti să supravieţuieşti prin orice mijloace.

Dar cum să supravieţuieşti în astfel de condiţii, când mâinile îţi sunt legate cu cătuşe la spate iar pe ochi ai o banderolă, când din ambele părţi eşti ţinut de mâini puternice iar vocea antipatică a cuiva îţi şopteşte în permanenţă la ureche: „Preşedintele nostru a ordonat să fii împuşcat, doar eşti un agent al serviciului de informaţii rusesc, lucrezi pentru ruşi şi armeni...”?

Însă ceva îmi spunea că cel ce vorbea avea o stare de nervozitate mult mai mare decât a mea. Ceva nu era în regulă. Cu toate acestea, trebuia totuşi să întreprind ceva. Dar ce anume?

— Sper că îmi veţi citi sentinţa, înainte de a mă împuşca? Totuşi ne aflăm într-o ţară civilizată, am încercat eu să îngaim ceva.

Doamne, nu mi-am recunoscut vocea... de parcă limba mea s-ar fi transformat într-o bucată de vată. Aici am simţit că am început din nou să mă controlez. Din moment ce pot să vorbesc înseamnă că încă nu este sfârşitul. Între timp am fost scos în curtea interioară şi m-au pus cu spatele la perete. Am încercat

să controlez situaţia întrebând ce acuzaţii mi se aduc şi unde sunt probele. Cuvintele au rămas fără răspuns. Apoi, şi aici am auzit cu claritate sunetul automatului şi... în acel moment o rafală trăgând asupra capului meu... Acesta este deja sfârşitul... însă de ce atât de repede?

Linişte... poate că sunt deja pe lumea cealaltă? Dar atunci unde este „coridorul rotund” prin care am plutit prin aer, îndreptându-mă spre ceruri? Simţisem asta cândva când am fost rănit în Afganistan şi m-am aflat în stare de moarte clinică.

Apoi mi-am venit în fire; probabil că am fost uşor ameţit de sunetul strident al rafalei automatului. Dar şi călăii mei au început să-şi revină după bubuitură. Din nou am fost luat de mâini şi dus, mai exact, târât, în încăperea de la subsol. Treptele coborau prea abrupt... probabil că în această clădire înainte fusese un adăpost antiaerian... În sfârşit am coborât undeva, două etaje sub pământ.

Am fost dus la o uşă de fier, mi-au scos banderola de pe ochi şi m-au împins în celulă. Întuneric. Treptat, ochii s-au obişnuit cu întunericul. În lumina slabă care pătrundea prin crăpăturile uşii de fier, au început să se vadă contururile acesteia. M-am uitat în jur.

Mă aflam într-o celulă unde pereţii, podeaua şi tavanul erau făcute din beton. Probabil că, într-adevăr era un adăpost antiaerian subteran transformat în închisoare. În lungime: cinci paşi, în lăţime: doi paşi. Pe podea se întindea o saltea veche şi atât. Un perete umed, altul cu pete de umezeală. M-am aşezat, am răsucit salteaua sul şi m-am aşezat pe ea, deoarece mi-am simţit picioarele obosite şi grele.

Interesant, oare când au reuşit să-mi scoată, mai degrabă să-mi smulgă epoleţii şi să-mi golească totul din buzunare? Oare am fost inconştient un timp? Totuşi, îmi aduc aminte... da, am fost percheziţionat, mi-au scos totul din buzunare. Dar ce era acolo?

Doar ţigările, bricheta şi batista, mi-au scos şi ceasul. Însă aceasta s-a întâmplat atât de repede încât abia acum încep să înţeleg, în ce situaţie am ajuns! Tot ce se întâmpla era o tragedie. Un timp oarecare mi-am repetat „trebuie să mă liniştesc, trebuie să mă liniştesc”.

În acelaşi timp, în minte îmi apăreau o serie de alte întrebări: Pentru ce...? Cum, într-un timp de cel mult 20 de minute, m-am

transformat dintr-un om, care ocupa o funcţie înaltă în sistemul de informaţii militare al armatei Azerbaidjanului într-un deţinut? De ce eu, care cu 20 de minute în urmă puteam să intru liniştit şi să stau în cabinetul Ministrului Apărării cu un raport de informaţii urgent, acum stau într-o celulă întunecoasă şi umedă pe o saltea putredă? Umilit, jignit de acţiunile violente şi de percheziţie, am început, încet, să conştientizez întreaga tragedie a situaţiei în care mă aflam. Acesta era finalul muncii de 25 de ani în armată, în KGB, iar după destrămarea Uniunii Sovietice, în serviciul de contrainformaţii militare al Azerbaidjanului.

În mintea mea, ca într-un film în care scenele se schimbă cu repeziciune, au început să apară la suprafaţă, cele mai importante etape ale vieţii mele.

Nu ştiu de ce mi-am amintit de primul salt cu paraşuta, aveam pe atunci doar 14 ani şi eram în clasa a 8-a. După terminarea şcolii medii, am sărit de 62 de ori, de la înălţimi diferite, hotărând că trebuie să devin aviator. Am depus actele la şcoala de aviaţie, dar nu am trecut de comisia medicală, cu toate că eram perfect sănătos. Prima mea dezamăgire. Au urmat studiile la şcoala de tanchişti. Serviciul ca ofiţer în străinătate. Prima rănire în Afganistan. Şi oare cum am devenit ofiţer de informaţii?

Deodată am observat că s-a deschis o ferestruică în partea de jos a uşii şi mâna cuiva a pus pe podea o cană cu apă, trei ţigări şi trei chibrituri într-o cutie.

— Atât pentru astăzi, a spus o voce de după uşă. Nu ai voie să vorbeşti; pentru necesităţi îţi voi aduce găleata dimineaţa.

— Am voie să respir? am încercat să glumesc cu gardianul meu. Însă întrebarea a rămas fără răspuns. Probabil că el nu avea simţul umorului, sau poate că nu a înţeles. Fie. Am înţeles cel mai important lucru şi anume că, până dimineaţa nu vor mai încerca să mă execute. Am fost mulţumit şi pentru asta. Acum aveam timp să mă delectez cu amintiri despre viaţa mea din trecut. Şi totuşi cum am ajuns ofiţer de informaţii?

M-am aşezat mai comod în fotoliul improvizat din salteaua veche şi putrezită, am băut o înghiţitură de apă, am aprins o ţigară şi am început să-mi amintesc...

Capitolul 2. Cum am devenit ofiţer

M-am născut şi am crescut în oraşul Taşkent, capitala Uzbekistanului. În anul 1970 am terminat şcoala-internat experimentală din Taşkent. Această şcoală-internat a fost înfiinţată în anul 1960 în locul fostei şcoli suvoroviste. Şi în primele 2 clase am studiat într-un regim semi-militar, distribuindu-ni-se chiar o uniformă şcolară, refăcută dintr-o uniformă militară suvorovistă.

Probabil că de aceea, din fragedă copilărie, am putut să suport uşor regimul sever, să fiu ordonat şi disciplinat. Elevii se aflau la şcoala-internat toată săptămâna, de luni până sâmbătă. În zilele libere puteau pleca acasă, dar unii, care trebuiau să facă un drum mai îndepărtat sau locuiau în afara oraşului, rămâneau acolo pe întreaga perioadă a studiilor. Deja în clasa a opta am decis cu tărie să devin militar. Cu atât mai mult cu cât noi eram educaţi în spiritul patriotismului, al devotamentului faţă de idealurile Patriei noastre şi al hotărârii ca în orice moment să respingem atacul unor cotropitori străini. În acel timp mulţi pedagogi, de regulă, erau veterani ai Marelui Război pentru Apărarea Patriei şi cu exemple concrete ne povesteau nouă, nişte băieţandri în formare, cum luptau cu fasciştii manifestând curaj şi eroism. Evident că doream să fim în toate asemenea lor!

Eram un tânăr destul de curios şi dornic de a cunoaşte, mă străduiam să aflu multe şi să încerc de toate. De aceea, cu hotărâre şi cu un fel de aviditate, încercam să frecventez o mulţime de cercuri pentru studii. Bine că existau o mulţime în şcoala noastră, începând cu cercurile de croitorie, şi terminând cu cercul de aeromodelism. În acest fel, am primit un volum foarte mare de informaţii din diverse domenii. În clasa a opta, undeva în perioada de iarnă, la noi în clasă a intrat, după ore, o domnişoară tinerică şi a spus că este instructor de paraşutism la clubul DOSAAF, care se afla la cinci staţii de tramvai de şcoală. Eu am privit-o ca pe un înger coborât din cer şi m-am înscris primul în clubul de aviaţie.

Studiile în clubul de aviaţie ocupau trei-patru luni, până la venirea primăverii şi a vremii potrivite pentru zboruri. În Uzbekistan iarna nu durează mult timp, primăvara este caldă şi vara toridă. Eram cinci elevi din clasă care ne-am exprimat dorinţa de a studia regulile după care se sărea cu paraşuta şi

care aveau şi aprobarea comisiei medicale. De aceea toată iarna şi începutul primăverii ne-am antrenat intens să adunăm corect şi să împachetăm paraşutele de raniţă. De asemenea am studiat teoria săriturilor obişnuite şi a celor încetinite. Pe atunci paraşutele erau de model militar din seria D-1-8 şi PD-47. Pe terenul clubului aeronautic a fost construit un turn enorm de 100 m pentru antrenamentul în vederea săriturii corecte din cabina avionului, coborâre şi aterizare. Paraşuta era mică şi cobora pe un cablu metalic cu o viteză nu prea mare. Acest lucru era prevăzut pentru ca noii cursanţi să poată să se obişnuiască cu senzaţia de înălţime şi să se bucure de coborâre, pentru ca să aterizeze corect pe pământ, fără a se răni. În acelaşi timp noi ne ocupam intens cu pregătirea fizică, întărind muşchii picioarelor şi ai mâinilor.

Prima mea săritură cu paraşuta am ţinut-o minte toată viaţa!

În avionul AN-2, care îi ridica pe paraşutişti la înălţimea de 800 m, încăpeau 10 oameni. Eram şase băieţi şi patru fete. Când avionul s-a ridicat la înălţimea necesară iar instructorul a deschis uşa, în cabină a năvălit un vânt puternic care m-a speriat cumva şi m-a făcut ca, instinctiv, să mă lipesc, sau mai exact, să mă afund în scaun. Aveai senzaţia că vei fi imediat luat de vânt şi ridicat la cer.

Însă atunci când m-au uitat în jur, am văzut că toţi zâmbesc şi se încurajează unii pe alţii. Nu-mi aduc aminte când am căzut din cabină, am simţit doar o smucitură datorată cupolei paraşutei care se deschidea. Restul a fost ca în filme. Panorama frumoasă a pământului; jos, totul minuscul: copacii, oamenii, avioanele. Iar pământul se apropia din ce în ce mai mult, şi iată că mi-am adunat strâns picioarele, pentru a atenua aterizarea. Impactul cu solul n-a mai fost atât de neaşteptat şi neobişnuit pentru că şi-au spus cuvântul antrenamentele de la aparate.

Ura…! Eu am făcut asta…! Eu am reuşit să-mi înving frica!

Eu sunt învingător! Eu sunt erou! Cu atât mai mult cu cât imediat după aterizare spre mine a fugit domnişoara-instructor care m-a felicitat pentru prima săritură şi mi-a prins de cămaşa salopetei insigna de „sportiv al categoriei I”. O paraşută micuţă, albastră, dintr-un metal uşor. Ulterior, de multe ori mă priveam în oglindă şi admiram insigna. Senzaţia de mândrie mă copleşea, mă simţeam superior celor de o vârstă cu mine. Doar eu am făcut aceasta şi am cu ce să mă mândresc!

Până la terminarea şcolii medii mai aveam 3 luni. Eram deja trecut pe listele comisariatului militar şi la atingerea vârstei 18 ani, trebuia să fiu recrutat în serviciul militar activ. Însă având doar 16 ani, odată cu terminarea şcolii medii puteam să mă înscriu la şcoala militară superioară şi, studiind acolo 4 ani, să primesc nu numai gradul militar de locotenent, dar şi diploma de inginer. De aceea, fără a sta mult pe gânduri am depus un raport ofiţerului de la comisariatul militar pentru înscrierea la Şcoala militară pentru piloţi. Această şcoală avea următoarea denumire – Şcoala militară pentru piloţi din Saratov. Nu-mi mai amintesc de ce am ales această şcoală. Poate tocmai din cauză că pregătea piloţi pentru elicoptere militare.

Am fost trimis la comisia medicală. Ofiţerul comisariatului militar m-a asigurat că pot să fiu înscris la şcoală fără examene, având în vedere că aveam deja 63 de sărituri cu paraşuta de la diferite înălţimi şi categoria sportivă I. Şi DOSAAF mi-a dat o caracterizare pozitivă şi o recomandare pentru înscrierea, fără concurs la şcoala de aviaţie. A rămas doar să trec de comisia medicală, şi până atunci câte comisii de acest fel nu trecusem? Şi fusesem recunoscut apt pentru a lucra în domeniul aviaţiei? În general, nu prea îmi făceam griji fiind sigur de un rezultat pozitiv.

Însă am greşit enorm.

Nu am trecut de comisia medicală, deoarece mi-au găsit platfus. Pentru mine era de neconceput ştiind că eram într-o formă fizică excelentă. Alergătura pe la diverse instanţe medicale pentru corectarea greşelii făcute şi pentru obţinerea unei noi examinări mi-au răpit mult timp. Iar când am primit rezultatul pozitiv, birocraţii punctului de recrutare au încetat să mai primească actele pentru şcoala de aviaţie, motivul fiind depăşirea termenului de depunere a documentelor. Disperat, m-am adresat ofiţerului punctului de recrutare (pe care îl simpatizam) cu rugămintea de a mă ajuta cu ce putea. El mi-a spus că peste o zi vor înceta să primească actele de înscriere în şcolile militare şi că rămăsese o singură opţiune: şcoala superioară de tanchişti pentru cadre de conducere, din Samarkand. Nu-mi rămânea altceva de făcut decât să depun actele pentru această şcoală. Să aştept un an întreg următoarea admitere, acest lucru nu era o opţiune pentru felul meu de a fi.

M-am consolat spunându-mi că nu mai era chiar atât de rău

să fii şi tanchist. Cu atât mai mult cu cât şi tancurile sar cu paraşuta (aveam în vedere trupele de desant), aşa încât, m-am gândit eu, nu voi rămâne fără cer! Astfel că, după terminarea şcolii medii, chiar peste câteva zile, am susţinut, cu succes, examenele la şcoala militară fiind înscris în primul an de studii.

Patru ani de studii la şcoala militară au făcut din mine ofiţer-tanchist. M-am gândit mult timp şi am ajuns la concluzia că, având înălţimea de 170 cm, acest lucru era exact ceea ce trebuia. Mă simţeam excelent în tanc. Nu pot să descriu senzaţiile, atunci când eşti înconjurat de un blindaj gros de 30 cm dintr-un aliaj trainic, capabil să te apere de gloanţele şi ghiulelele din timpul ofensivei.

Iar capacitatea de manevră şi capacitatea tancului de a străbate un teren accidentat în lipsa drumurilor îţi oferă posibilităţi mari şi superioritate pe câmpul de luptă. Atacul tancurilor sovietice contemporane putea să facă o breşă în orice apărare profundă eşalonată a adversarului.

Cu fiecare an, pentru mine devenea tot mai interesant să învăţ pentru a deveni ofiţer tanchist. Iar în preajma examenului de absolvire puteam, singur, să conduc şi să trag din utilajul armat al tancului. În afară de asta, cunoşteam foarte bine toate genurile de arme ale Armatei Sovietice. Trebuie să spun că noi eram pregătiţi nu numai ca ofiţeri-tanchişti. Am primit un permis de conducere, deoarece puteam să conduc orice automobil, atât militar, cât şi civil. În mod special îmi plăceau ocupaţiile şi activităţile având un anumit grad de risc. Aşa, spre exemplu, am făcut un curs simplu de pregătire pentru scafandri. Se poate pune întrebarea de ce un tanchist ar avea nevoie să stea sub apă o oră sau mai mult?

Problema constă în faptul că tancul nu numai că poate să meargă pe sol, dar şi el poate să învingă barierele aflate pe fundul unui fluviu la o adâncime de 10 m. Pentru transformarea tancului într-un submarin nu este nevoie de foarte mult timp, la fel ca şi pentru fixarea la turelă a ţevii metalice rotunde, care, demontată fiind, este întotdeauna fixată de turela tancului.

Iată, tot echipajul are măşti antigaz speciale, care permit să se respire sub apă timp îndelungat. Trebuie doar să expiri aerul, iar o compoziţie chimică specială îl îmbogăţeşte cu oxigen şi îl face potrivit pentru respiraţie. Iar presiunea apei din jur introduce aerul pentru a fi inspirat în plămâni. Chiar glumeam

pe seama faptului că această mască poate să ne dezveţe să respirăm normal, pentru că de fapt aerul era doar expirat. De aceea, în cazul în care, Doamne fereşte, tancul s-ar fi blocat sub apă în timpul depăşirii unei bariere acvatice, echipajul era obligat să umple tancul cu apă. Când tancul ar fi fost inundat şi presiunea din interior şi din exterior s-ar fi echilibrat, putea să fie deschis chepeng-ul, fără probleme, iar echipajul să înoate către suprafaţă. Însă înainte de aceasta, iarăşi sub apă, era necesar să prindem cablurile de tracţiune de tancul scufundat, fiecare cablu cântărind câte 80 kilograme, pentru ca apoi un tractor puternic să-l scoată din apă pe uscat. După ce toată apa se scurgea din tanc, era posibil ca acesta să continue acţiunile de luptă. Totul este foarte simplu în teorie. Dar câte emoţii şi câtă teamă există în realitate?

După terminarea şcolii militare tuturor ofiţerilor li se mai înmâna şi o diplomă de absolvire a studiilor superioare de inginer, ceea ce permitea să-ţi organizezi destul de bine viaţa după terminarea serviciului în armată. În afară de aceasta, salariul de 200 de ruble, în acele vremuri, permitea practic rezolvarea tuturor chestiunilor gospodăreşti.

Trebuie să spun că, nu numai romantismul mă atrăgea spre viaţa militară. În afară de ştiinţele militare speciale noi, mai studiam disciplinele umaniste şi politice: teoria marxist-leninistă, filosofia, istoria, evident din punctul de vedere al doctrinei comuniste. Toate acestea făceau din mine un om care ura profund duşmanul de clasă şi care era gata ca la primul ordin al Patriei să-şi dea viaţa pentru „viitorul luminos al omenirii”. Propaganda comunistă împreună cu cenzura cea mai cruntă din mijloacele de informare în masă a consolidat în mine ideea că modul de viaţă socialist este cel mai corect şi singurul adevărat. Din acest motiv în anul 3 de studii am devenit comunist fiind adeptul acestei doctrine timp de 25 de ani.

Capitolul 3. Serviciul în străinătate

După terminarea şcolii, conform repartizării, am fost trimis, pentru îndeplinirea serviciului militar, în Grupul Trupelor Sovietice din Germania, având funcţia de comandant al unui pluton de tanchişti, în renumitul regiment de gardă din Celiabinsk, dislocat în oraşul Potsdam, de lângă Berlinul de Est.

Pe atunci încă zidul care despărţea Berlinul în zonele de vest şi de est nu exista, iar statul major al diviziei se afla în oraşul Krampnitz. Ceea ce am văzut în străinătate, cu toate că era Germania socialistă, m-a impresionat în aşa măsură, încât am avut senzaţia că cineva mi-a turnat brusc, apă rece în cap! Cu ochii mei am văzut că germanii trăiesc mult mai bine decât noi. La ei totul era mai bun şi mai frumos decât la noi: maşini, case, haine, mâncare, iar despre gustul berii în general, ce să mai vorbim!. Cum aşa, doar noi i-am învins în război? Cum s-a întâmplat că nivelul lor de viaţă şi de cultură este mult mai înalt decât cel de la noi?

Doar credinţa în „viitorul luminos al omenirii" mă făcea să-mi menţin punctul de vedere comunist de mai înainte. Cu toate acestea, am început să cad pe gânduri în privinţa acelor nedreptăţi strigătoare la cer, care mă înconjurau. De ce efectivul superior de partid şi de stat trăieşte mai bine decât cel inferior, sau chiar şi decât unii ofiţeri superiori? De ce ni se interzicea să privim emisiunile de televiziune „burgheze" şi să ascultăm posturile de radio străine în limba rusă? Oare noi suntem oameni de alt soi? Nu suntem în stare să stabilim singuri, ce este bine în această viaţă şi ce este rău? Cu toate acestea propaganda comunistă şi „spălarea creierilor" efectuată aproape zilnic stopa tendinţa mea de reevaluare a valorilor umane. Din acest motiv, schimbarea stereotipiilor de viaţă se producea la mine destul de încet. Sau poate că mă obişnuisem deja cu o astfel de viaţă?

În acea perioadă citeam cu încântare romane poliţiste despre munca spionilor sovietici. Practic, am citit tot ce era în bibliotecă referitor la Richard Sorge, Rudolf Abel şi alţi spioni renumiţi, al căror nume au intrat în istorie cu majuscule. Tot timpul m-a încântat şi intrigat capacitatea lor de a trăi şi de a obţine informaţii înconjuraţi fiind de duşmani. Cât era de încântător şi romantic acest lucru la cei 20 de ani ai mei!

După aproximativ o lună de la începerea serviciului în străinătate am făcut cunoştinţă, cum am înţeles mai târziu, deloc întâmplătoare, cu reprezentantul serviciului de contrainformaţii militare al regimentului nostru. Pur şi simplu s-a apropiat de mine, m-am prezentat deoarece eram mai mic în grad (el era căpitan, eu locotenent) şi m-a întrebat, de ce nu am terminat şcoala militară cu medalie de aur ci cu obişnuita

diplomă albastră? S-a adeverit că el văzuse toate dosarele personale ale ofiţerilor tineri care au sosit pentru efectuarea serviciului în regimentul de tancuri şi i-a atras atenţia lista cu note din diploma mea. Problema consta în faptul că, eu obţinusem în şcoala militară, practic, doar note de cinci (în sistemul de notare sovietic era cea mai mare notă – n. t.). Însă în timpul examenului de stat, la disciplina „tragere” am primit un patru. Cu toate că trăgeam minunat şi am atins toate ţintele din prima tragere... nu erau ţintele mele! Voi încerca să explic pe scurt cauza. În tanc, în timpul ochirii ţintelor, dacă şezi pe locul ochitorului, atunci direcţia spre ţintă şi ordinul de deschidere a focului ţi-l dă comandantul tancului, ochitorul primind doar nota la această disciplină. Comandantul tancului vede mai bine câmpul de luptă şi, prin apăsarea unui buton, poate să schimbe direcţia tunului spre ţintă. Cel care şedea atunci pe locul comandantului tancului, (nu mai ţin minte numele lui), mi-a dat direcţia pentru o cu totul altă ţintă, învecinată, pe care am distrus-o din prima salvă.

Preşedintele comisiei de stat pentru tragere mi-a dat posibilitatea să mai trag o dată, însă nota la tragere mi-a scăzut-o cu un punct. În acest mod, în loc de medalie de aur, am primit o diplomă obişnuită de culoare albastră. Era supărător, dar nu se putea face nimic.

Desigur, mă măgulea faptul că notele mari cu care am terminat şcoala militară i-au atras atenţia ofiţerului secţiei KGB din unitatea militară. El mi-a mai pus câteva întrebări referitoare la ce pasiuni am, ce citesc, dacă urmăresc evenimentele din lume şi de la noi din ţară, cum le apreciez şi aşa mai departe. Eu, desigur, am răspuns exact aşa cum se cerea să mă prezint în faţa unui şef. Ştiţi, aşa cum se arată în filme. Important era să iei poziţia de drepţi, să pocneşti din tocurile cizmelor, cu ochii să arăţi fidelitate nelimitată faţă de Patrie şi, la întrebările puse să răspunzi scurt, clar şi doar ceea ce doreşte să audă şeful. În general, aşa, trebuia să fie un ofiţer viteaz, un băiat bun. De obicei această atitudine produce impresie asupra şefilor, ei îi observă pe astfel de ofiţeri devotaţi şi se străduiesc să le creeze condiţii favorabile pentru avansare în serviciu.

Ofiţerul special m-a privit cu un zâmbet, iar apoi mi-a spus liniştit să las acest fel de comportament pentru alţi şefi. Cu el se putea vorbi liniştit şi fără niciun fel de şiretlicuri soldăţeşti.

Râzând, mă privea direct în ochi şi aveam impresia că mă vede în profunzime, ştie totul despre gândurile mele. Eram gata să-i povestesc, pe loc, totul despre mine, ce ştiu şi ce nu ştiu. Ofiţerul special m-a privit încă o dată şi a spus simplu că, în cazul în care voi avea întrebări de pus sau alte probleme să nu mă ruşinez şi să intru la el în cabinet oricând şi cu orice întrebări.

Da... uite aşa... cu mine atât de simplu a discutat reprezentantul de contrainformaţii militare. M-a uimit prin maniera sa blândă de comportament. Privirea lui iradia bunătate părintească şi simplitate în comunicare. Da... iar eu, zăpăcitul, m-am pierdut controlul, m-am muiat ca o domnişoară. Cred că asemeni lui trebuie să fie un spion. După această întâlnire, zile şi nopţi în şir am visat la continuarea contactelor noastre sau la simpla comunicare cu el. Doream chiar acum să primesc de la el o misiune: să urmăresc pe cineva, să stau ore în şir la pândă fără a respira, să urmăresc şi să nimicesc pe vreun duşman sau spion. Eram gata să fac orice. Iată ce impresie a avut asupra mea prima relaţie cu un ofiţer de contrainformaţii în carne şi oase. Pe atunci eram încă foarte tânăr, şi o astfel de stare era pentru mine una firească.

Viaţa militară de zi cu zi m-a absorbit: antrenamente permanente la tragere şi de conducere a tancurilor, pregătire tactică şi de instruire. Aceste ocupaţii aveau loc zi şi noapte.

Serviciul militar în străinătate necesita efectiv să se afle într-o permanentă stare de pregătire de luptă. Duşmanul se afla foarte aproape, frontiera cu RFG se afla la câteva zeci de kilometri, iar acolo erau deja dislocate trupele NATO. În acel timp blocul militar NATO reprezenta pentru noi duşmanul principal. De aceea, timpul alocat pentru aducerea trupelor sovietice din Germania în stare de luptă era de 30 de minute. Asta însemnând că exact în 30 de minute efectivul ofiţeresc trebuia să sosească la locul de dislocare a unităţilor sale, iar tehnica militară în acest răstimp, să fie deja scoasă din boxe în zonele completării totale. La expirarea acestui timp, tot ce putea să se mişte şi să tragă în adversar, trebuia să fie în acţiune. De aceea efectivul de conducere, oriunde s-ar afla era obligat ca, în cel mai scurt timp să sosească în locul de dislocare a unităţii şi să treacă la îndeplinirea sarcinilor de luptă. Din acest motiv, atunci când ofiţerii părăseau locul de dislocare al

unităţii, trebuiau să pună la curent conducerea şi pe curierii lor despre locul în care pot fi găsiţi şi să li se poată comunica rapid despre primirea semnalului „Trevoga” (Alerta).

Peste câteva luni ofiţerilor tineri li s-a permis să iasă în oraş şi să comunice cu populaţia locală. Sigur că toate contactele noastre cu germanii erau controlate în secret de către organele KGB şi de lucrătorii de partid, care răspundeau pentru starea de spirit a efectivului. Sarcina principală a acestor organe era identificarea, la timp, a militarilor care au nimerit sub influenţa propagandei burgheze şi care puteau să păşească pe calea trădării Patriei.

Să vorbesc puţin despre aspectul ideologic. În anii ’70 ai secolului trecut exista un sistem strict de control al stării de spirit a militarilor. Lucrătorii politici se bazau pe doctrina leninistă care spunea: „Victoria în război depinde în final, de starea de spirit a soldaţilor, care îşi varsă sângele pe câmpul de bătălie”. Altfel spus, cu cât este mai bună starea de spirit a militarilor, cu atât mai mari sunt garanţiile de obţinere a victoriei. În general, corectitudinea acestei doctrine s-a confirmat, nu o singură dată, în timpul Marelui Război pentru Apărarea Patriei, când eroismul în masă al oamenilor sovietici, deseori prost înarmaţi şi aproape flămânzi, starea de spirit fiind factorul determinant în victoria asupra duşmanului. Iar propaganda occidentală tindea să demoralizeze efectivul, adică să facă în aşa fel încât soldatul sovietic să nu poată să tragă în duşmanul său, ori, aşa cum se exprimau ideologii occidentali, soldatului sovietic „să se înţepenească degetul pe trăgaciul automatului”. Cum se putea realiza acest lucru? Foarte simplu: era nevoie doar să i se arate omului sovietic că modul de viaţă occidental este mult mai bun decât cel socialist şi el se va ruga lui Dumnezeu pentru capitalism.

Cea mai slabă verigă în această luptă ideologică era faptul că, oamenii sovietici, aflându-se în străinătate, vedeau cu ochii lor supremaţia modului de viaţă occidental. De aceea, cu toate că în fiecare zi aveau loc discuţii de „spălare a creierelor”, efectuate de lucrătorii politici, pur şi simplu soldaţilor le era interzis prin ordin să intre în dispute ideologice cu germanii. De asemenea, sub ameninţarea întoarcerii înainte de termen în Patrie, era interzisă ascultarea emisiunilor de ştiri ale staţiilor de radio antisovietice „Vocea Americii”, „Libertatea”, „Europa

Liberă” şi altele. În afară de acestea, în acea perioadă în RDG puteai vedea la televizor câteva canale din RFG, pentru aceasta meşterii noştri confecţionând o antenă specială pe care o fixau la televizor. Destul de des pe aceste canale puteai vedea filme cu o tematică erotică care ne interesau cel mai mult. De înţeles, având în vedere că eram nişte băieţi în floarea vârstei, cu capul plin de fantezii erotice, cărora li se spunea „aşa ceva nu se poate”, „în URSS nu există sex” sau „cel ce este interesat de sex este un element antisovietic”.

Oare cum se poate trăi liniştit într-o astfel de atmosferă? Cum? Să reprimi în tine sentimentele sexuale naturale? Acest lucru nu este posibil, de aceea eram nevoiţi să recurgem la tot felul de şmecherii şi invenţii pentru a masca măcar cumva interesul faţă de acest aspect al existenţei. Eram nevoiţi să păstrăm o conspiraţie strictă, pentru ca, Doamne fereşte, ofiţerul de partid să nu afle că unii ofiţeri tineri se interesează de o informaţie interzisă.

În cadrul efectivului existau aşa numiţii „funcţionari secreţi” ai secţiei politice şi ai secţiei speciale pe care noi îi numeam „sexoţi” (joc de cuvinte – de la prescurtarea lucrători secreţi).

Aceşti oameni trebuiau, permanent, să raporteze organelor de control cu ce ne ocupam în timpul liber, unde mergeam, la ce ne uitam, ce citeam, despre ce povesteam între noi. Acest lucru se numea „monitorizarea situaţiei moral-politice în mase”. De obicei pe astfel de oameni noi, de obicei, îi identificam iar atunci când se aflau alături de noi, începeam discuţii despre superioritatea modului de viaţă socialist asupra celui capitalist.

Într-o astfel de atmosferă am început serviciul în străinătate ca tânăr ofiţer. Însă timpul mergea, încet-încet înainte. A trecut un an, al doilea, apoi al treilea. Trebuie să spun că, în acel timp, ofiţerii detaşaţi în străinătate slujeau 3 ani, dacă erau celibatari, sau 5 ani, dacă erau căsătoriţi. Eu făceam parte din a doua categorie. În al treilea an de slujbă, undeva prin primăvară am fost chemat urgent la statul major al diviziei. Împreună cu mine au plecat încă trei ofiţeri. Am fost conduşi în cabinetul comandatului diviziei unde ni s-a citit ordinul referitor la faptul că suntem detaşaţi la grupul de consilieri militari al uneia dintre ţările africane.

Deosebit de interesant era faptul că am fost avertizaţi în legătură cu păstrarea celui mai strict secret al acestei misiuni şi

nepermiţându-se nici măcar să trecem pe la locul de dislocare a unităţii sau pe acasă pentru a ne lua rămas bun sau a ne lua lucrurile personale. „Tot necesarul îl veţi primi aici şi la sosirea la destinaţie” – acesta a fost răspunsul sever şi categoric al comandantului diviziei la privirile noastre întrebătoare. Apoi am fost urcaţi într-un furgon auto închis şi duşi într-o direcţie necunoscută. Cu noi se afla şi şeful secţiei noastre speciale. Pe drum, el ne-a pus la curent cu situaţia. S-a adeverit că am fost aleşi din cauză că aveam cele mai bune calificative la pregătirea de luptă şi la cea politică. El vorbea calm cu noi, nu aşa cum a vorbit comandantul diviziei, când ne-a dat ordinele. În sarcina noastră intra însoţirea pe cale maritimă, spre o ţară africană, a unei încărcături militare constând din tancuri. La sosirea la destinaţie trebuia să descărcăm această tehnică militară, s-o transmitem reprezentantului Ministerului Apărării şi să ne întoarcem, liniştit, acasă. Ca timp, acest lucru urma să ne ocupe cel mult o săptămână, de aceea în unitatea noastră urma să se ştie că suntem la dispoziţia comandantului diviziei în calitate de observatori-intermediari pentru asigurarea aplicaţiilor militare în armata vecină. Ofiţerul special ne-a atenţionat încă o dată, să păstrăm în cea mai mare taină scopurile adevărate ale deplasării.

Cât romantism! Am fost duşi la un hotel, ne-au pus la dispoziţie o cameră cu trei paturi şi ne-au indicat să ne schimbăm hainele cu o îmbrăcăminte specială. Aceasta era ceva de genul salopetelor de tanchişti, de culoarea nisipului şi cu mâneci scurte.

Dimineaţa devreme, din nou în furgonul închis, ne-au dus spre un vas mare de transport şi ne-au condus în cabină. Ofiţerul superior, care ne însoţea ne-a informat că suntem sub comanda sa şi a spus că încărcătura este deja în cală şi că în scurt timp vom ieşi în larg. Abia mai târziu am aflat că tancurile au fost încărcate pe timp de noapte în cala vasului, carcasele lor au fost acoperite cu o prelată specială, iar de asupra acesteia s-a depozitat cărbune. În acest fel, la o primă vedere era cea mai nevinovată încărcătură – cărbune pentru ţările africane.

Doar pe vas ni s-a spus în ce direcţie navigăm. S-a adeverit că în Angola. Bine, ne-am spus, dacă-i Angola, atunci Angola să fie! Pe atunci eram cu toţii tineri şi plini de viaţă, romantismul ne umplea inimile, doream tot felul de aventuri.

Astfel, cu sentimentul că ceva neobişnuit şi interesant urmează să se întâmple, după câteva zile am acostat într-un port. De fapt acesta semăna prea puţin cu un port, fiind mai mult un fel de chei adânc, înzestrat cu trei macarale portuare. Ofiţerul superior ne-a dat sarcina de a asigura descărcarea rapidă a tancurilor şi ascunderea lor în fâşia de plantaţii forestiere din apropiere.

Fiecăruia dintre noi îi reveneau câte 20 de tancuri.

Cu avânt, lucrul a început din plin. După ce cărbunele a fost descărcat şi s-au scos prelatele de camuflare, echipa din cală a agăţat tancurile cu nişte cârlige de tracţiune speciale iar macaralele puternice, cu cea mai mare viteză posibilă, le-au mutau pe terenul betonat de pe ţărm. De aici intram noi în acţiune. De îndată ce următorul tanc era eliberat de cabluri, unul dintre noi se aşeza repede pe locul şoferului-mecanic, pornea motorul şi, cu cea mai mare viteză posibilă, parcurgea aproximativ doi kilometri în direcţia vegetaţiei de pe ţărm, unde deja aşteptau tanchiştii cubanezi şi angolezi... Sau mai exact, trebuiau să aştepte. În realitate, africanii au întârziat, iar pentru descărcare rămânea timp puţin deoarece, conform datelor ofiţerului superior, adversarul putea în orice moment, să descopere sosirea încărcăturii militare şi să încerce, printr-un atac masiv de artilerie sau printr-un atac aerian, să o distrugă. Neavând altă soluţie am fost nevoiţi să ne aşezăm noi la conducerea tancurilor care se descărcau şi să le mutăm cât mai departe de locul respectiv, apoi, în fugă, să ne întoarcem la următoarea maşină, şi asta până când ultimul tanc a fost ascuns în tufişurile fâşiei de plantaţie forestieră. Trebuia să aşteptăm sosirea echipajelor tancurilor, pentru ca, după ce le transmiteam acestora tehnica militară, să ne întoarcem acasă cu sentimentul datoriei împlinite. Cât aveam de aşteptat nu ştiam! Dar ceva nu a ieşit aşa cum era planificat pentru că echipajele care trebuiau să preia tancurile întârziau. Ni s-a ordonat să stăm în preajma tehnicii până la sosirea africanilor, cu toate că nu ştiam cât aveam de aşteptat.

Între timp nava noastră de transport a început, încet-încet, să se îndepărteze de ţărm aruncând ancorele la aproximativ 2 kilometri. Sincer, am avut o uşoară senzaţie de nesiguranţă, însă am fost liniştiţi de ofiţerul superior, care ne-a spus că lângă chei se află de gardă o şalupă specială care ne va duce pe navă

la încheierea operaţiunii de transmitere a tancurilor către angolezi.

În continuare, totul s-a desfăşurat ca într-un coşmar. Iniţial, la orizont s-a ivit un grup de maşini. Când acestea s-au apropiat de coloana noastră, am început să ne bucurăm gândindu-ne „în sfârşit au sosit angolezii, acum le vom transmite tancurile, apoi ne vom întoarce pe corabie”. Însă, ajungând la o distanţă de aproximativ un kilometru de coloana noastră, maşinile au început să se desfăşoare în lanţ şi apoi, au întors cu 180 de grade oprindu-se. Abia atunci am văzut tunurile de artilerie fixate pe maşini. Din maşini au început să sară, repede, soldaţi în uniformă de camuflaj care şi-au pregătit tunurile de luptă. Acestea au fost îndreptate în direcţia noastră şi în direcţia tancurilor care stăteau paşnice, fără echipaje, fără apărare, ba expunându-şi partea laterală adversarului. Iar blindajul lateral este cel mai subţire şi mai vulnerabil.

Ce era de făcut? Împreună cu ofiţerul superior eram 5 oameni, ce-i drept, toţi tanchişti şi specialişti în domeniu. Fulgerător, prin minte mi-au trecut o serie de întrebări: Unde ne aflam? În ce stat? Care este statutul nostru politic în acest stat?

Oare aveam dreptul să ducem acţiuni de luptă în condiţiile respective? Multe întrebări şi foarte puţin timp pentru a găsi răspuns la ele! Pentru că deja primul tun era gata să tragă şi avea ca ţintă tancul care se afla chiar în capătul coloanei. Noi, însă, ne aflam chiar în fruntea coloanei, unde sărisem pe turela tancului, conştienţi de situaţia noastre fără ieşire. Într-adevăr, nu mă simţeam deloc în apele mele ştiind că puteau să ne împuşte, pe toţi, într-un minut.

— Bine, băieţi, a strigat ofiţerul superior, încercând să se facă auzit peste urletul proiectilelor adversarului, deoarece în acest timp primul tun începuse să tragă spre tancurile noastre, urmând ca ulterior să se clarifice cine are dreptate şi cine nu.

— Unul să treacă pe locul încărcătorului, altul pe locul ochitorului, repede la maşini şi la luptă, focul îl deschideţi în mod independent, în măsura în care sunteţi pregătiţi.

Am fugit la tancul apropiat, pe drum strigându-i unui ofiţer:

„Încarcă cu proiectile brizante”. Am deschis chepengul, m-am aşezat pe locul ochitorului şi manual am întors turela în direcţia maşinilor cu tunuri. Am auzit cum partenerul meu împingea proiectilul în tunul tancului, am fixat ţinta în mod

automat la 1 000 metri, am prins în înălţător primul tun care a nimerit în câmpul de vizibilitate şi mi-am dat singur comanda „Foc!”. Tancul s-a cutremurat, mi s-a întunecat privirea, ochiul drept cu care ţintisem mă durea, urechile îmi ţiuiau, dar ştiam că trece repede. Eram fără căşti de tanchişti şi de aceea capul nu era apărat de loviturile de blindaj şi de dispozitivele de ochire. Dacă am amintit de casca de tanchist este, poate, momentul să menţionez că era confecţionată din fâşii groase de cauciuc dispuse de-a lungul şi de-a latul ei. În faţă, proeminentă, avea dispusă o acoperitoare pentru frunte plasată în zona în care se sprijină fruntea de oculare şi de dispozitive în timpul tragerilor din tanc. Menirea ei era să amortizeze lovitura reculului din timpul tragerii. Dar toate acestea sunt aşa, un soi de abatere lirică de la subiect.

Am auzit vocea partenerului, „Ţinta a fost atinsă, ai nimerit, ura...” Am dat din nou ordinul. „Încarcă cu proiectil brizant!!!”, iar singur am îndreptat înălţătorul spre alt tun. În înălţător am văzut bine ce panică domneşte lângă tunurile adversarului. Apoi brusc, ţinta în care ochisem a explodat şi s-a răsturnat, deformată.

Aceasta fusese o lovitură directă efectuată din tancul vecin. Am îndreptat înălţătorul spre următorul tun şi am văzut cum acesta era deja fixat de o maşină care s-a apropiat. „Să trag sau să nu trag?

Dacă cei care au tras în noi îşi strâng tunurile în cea mai mare grabă, probabil au înţeles că putem să tragem asupra lor în faţă cu proiectile brizante, mi-am spus. Însă, pentru orice eventualitate, am coborât înălţătorul şi iarăşi mi-am dat comanda „Foc!” A urmat o detunătură, însă am reuşit să mă retrag de la înălţător, ca să nu primesc încă o lovitură în ochi. Deşi îmi vuiau urechile. Am auzit vocea partenerului care-mi spunea: „Eroare 50 de metri”. În mod intenţionat trăsesem ca să fie eroare. Această salvă a fost mai degrabă una psihologică, pentru ca ei să-şi strângă mai repede tot ce au şi să plece cât timp sunt întregi.

De îndată ce maşinile cu tunuri au dispărut în praf, am început să ieşim din tancuri şi, încet-încet, să ne venim în fire.

Ofiţerul superior a dat ordin să ne adunăm lângă maşina din capul coloanei şi după privirea lui, se vedea că încă nu şi-a revenit în urma tensiunii psihice din timpul acestei lupte de

scurtă durată. Cu toate acestea repeta încontinuu: „Bravo, sunteţi grozavi, nemaipomeniţi!!!” Revenindu-ne cât de cât în fire, am început să discutăm aprins despre cele întâmplate. Peste câtva timp am ajuns la concluzia că, probabil, am fost atacaţi de o subunitate de mercenari din gruparea rebelilor aflaţi în opoziţie. Nu era exclus ca serviciul de spionaj al adversarului să fi interceptat descărcarea tancurilor şi să fi observat ca acestea erau însoţite doar de către 5 militari.

În timp ce ne veneam în fire după fierbinţeala luptei, spre noi au început să alerge funcţionarii administraţiei portuare, unul dintre ei spunându-i superiorului nostru că tanchiştii angolezi trebuie să apară dintr-un moment în altul pentru a primi de la noi tehnica militară. Aşa s-a şi întâmplat, iar peste câteva ore, cu nava am plecat înapoi, spre acasă.

M-am gândit de multe ori la modul în care m-am comportat în condiţii de luptă şi am ajuns la concluzia că am putut să-mi stăvilesc emoţiile şi frica firească, pe care fiecare trebuie s-o simtă în timpul luptei. Şi am mai înţeles că doar cel mai înalt profesionalism şi capacitatea de a mânui arma de luptă ajută, într-un final, la supravieţuirea în condiţii extreme şi pune capăt neîncrederii în propria persoană. Am simţit eu însumi acest lucru atunci, când mâinile, instinctiv, conform mişcărilor obişnuite mânuiau tunul de pe tanc spre ţintă, iar degetul, liniştit şi cu sânge rece, apăsa butonul trăgaciului. O astfel de stare se obţine prin antrenamente de multe ore pe dispozitivele de antrenare şi tragerile de instrucţie. Probabil că Lenin exprima un adevăr atunci când a spus: „Învăţaţi, învăţaţi şi iar învăţaţi...”

La sosirea la Statul Major al diviziei am fost supuşi unui interogatoriu amănunţit, referitor la cum am îndeplinit misiunea încredinţată. Şi ne-au avertizat, în cel mai strict mod, că niciunul dintre colegii de serviciu nu trebuie să-şi dea seama unde am fost şi ce am făcut. Trebuia să spunem că am însoţit un eşalon militar la Leningrad, la uzina de reparaţii a tancurilor. Am scris cu toţii câte un raport amănunţit referitor la cum ne-am comportat în condiţii de luptă. Nici măcar în dosarul meu personal nu exista menţiunea la rubrica specială „participarea la acţiuni de luptă”. Ni s-a explicat că această deplasare va fi luată în considerare doar la terminarea serviciului de 25 de ani în armată, în momentul calculării vechimii în muncă, în momentul întocmirii formalităţilor necesare pentru pensionare. Am

caracterizat acest caz ca fiind „o taină acoperită de întuneric” şi am făcut asta deoarece îmi place ca, uneori, să dau denumiri stărilor sau situaţiilor prin care trec.

În discuţia cu mine, reprezentantul KGB m-a întrebat de ce, după părerea mea, am fost atacaţi prin surprindere. Am răspuns că serviciul nostru de spionaj a lucrat prost, noi nu am avut informaţia întreagă şi veridică referitoare la situaţia operativă la locul descărcării, nici măcar nu am ştiut cine ne-a atacat exact. Ofiţerul m-a privit timp îndelungat, cu atenţie şi interes. Brusc, parcă din senin, m-a întrebat dacă doresc să trec cu serviciul în cadrul securităţii statului. Iniţial am crezut că nu am auzit bine, iar din cauza surprizei, am simţit un nod în gât. Doar visam la aceasta zi şi noapte... Am început, cu emoţii şi poate chiar cam incoerent să spun că de multă vreme visez la aceasta, însă n-am ştiut cum şi cui să mă adresez. Ofiţerul de contrainformaţii m-a liniştit spunându-mi că „la ei” nu sunt primiţi cei ce visează la asta, după ce au citit tot felul de cărţulii despre detectivi, ci cei pe care îi aleg ei.

Devenind mai curajos, odată cu revenirea liniştii şi a încrederii, am întrebat: „Adică, să înţeleg că voi deja m-aţi ales?” A început să râdă şi mi-a spus: „Poţi să consideri că ţi s-a făcut propunerea oficială de trecere în serviciul organelor de contrainformaţii militare. Dar acest lucru nu înseamnă că vei începe activitatea chiar acum. Până una-alta, noi te înscriem doar în calitate de candidat pentru munca în acest serviciu. Cât timp va dura studierea datelor tale biografice şi verificarea calităţilor morale şi de promptitudine în executarea sarcinilor operative concrete, nimeni nu ştie. Acest lucru poate dura cel puţin un an, poate chiar mai mult. Restul depinde doar de tine”. După aceea ofiţerul operativ mi-a propus să scriu un angajament referitor la nedivulgarea discuţiei dintre mine şi reprezentantul KGB şi, de asemenea, referitor la necesitatea de a ţine în cel mai strict secret tot ce îmi va deveni cunoscut în cadrul colaborării noastre.

Apoi am rămas singur cu gândurile şi trăirile mele. Nu aveam cui să-i cer un sfat, nu aveam cu cine să împărtăşesc bucuria pe care o simţeam, cu atât mai mult cu cât de acum înainte toate întâlnirile cu funcţionarii serviciului de contrainformaţii trebuiau să fie în locuri retrase şi conspirative, la ore stabilite în prealabil.

Imediat, am primit instrucţiuni referitoare la cele mai

elementare reguli ale conspiraţiei; ce trebuie să faci pentru a chema un funcţionar al organelor de securitate la întâlnire, cum să intri într-un apartament conspirativ, cum să îndeplineşti misiunea etc.

Din acel moment, viaţa mea s-a schimbat radical. Formal, mă supuneam conducerii mele militare directe, dar în mod neoficial trebuia să îndeplinesc diverse sarcini ale organelor KGB şi, totodată, să fac în aşa fel, încât nimeni să nu-şi dea seama de asta.

Dar de unde să găseşti timp pentru asta, doar serviciul militar era organizat pe minute? Erau multe întrebări, ale căror răspunsuri nu aveam de la cine să le să primesc. Atunci m-am aruncat cu totul în viaţa militară cotidiană, cu antrenamente de tragere, aplicaţii, serviciu în garnizoană, executarea serviciului de gardă şi desigur, în timpul liber, frecventarea, împreună cu prietenii, a berăriilor germane şi a altor locuri de distracţie. Aşa au trecut câteva luni.

Într-una din zile pe când treceam prin punctul de control spre serviciu, l-am văzut pe ofiţerul nostru de la serviciul special, care stătea în stradă şi discuta cu soldatul de serviciu de la punctul de control. Am observat imediat că ofiţerul de contrainformaţii îşi îndreaptă cravata de la cămaşa militară – aceasta însemnând că, el prin intermediul acestui semn conspirativ stabilit de comun acord înainte, că trebuie să ne întâlnim în timpul pauzei de masă, într-un cabinet special amenajat lângă bibliotecă. Aşteptând pauza, am înghiţit repede ceva la cantina ofiţerilor şi m-am îndreptat spre bibliotecă. Intrând în holul clubului şi asigurându-mă că alături nu este nimeni, am deschis repede uşa şi m-am strecurat înăuntru, acolo, unde deja, mă aştepta ofiţerul special. Trebuie să spun că locurile pentru întâlnirile de taină pe teritoriul unităţii militare erau alese de către ofiţerii KGB din timp. Nu ştiu câte şi cum erau în prima mea unitate militară, însă acolo unde ne întâlneam noi, mă simţeam în siguranţă. De regulă, pereţii în astfel de camere erau căptuşiţi cu un material compact menit să camufleze sunetul discuţiei. Iar intrarea în cameră se afla alături de un loc mult frecventat al unităţii militare (bibliotecă, magazin, ceainăria soldaţilor, camera de zi, căminul ofiţerilor). În acest fel, poţi explica uşor de ce te afli în zona respectivă, în cazul în care cineva te-ar observa şi te-ar întreba. Toate acestea

se făceau pentru a masca întâlnirile cu ofiţerul serviciului de contrainformaţii militare.

La această întâlnire ofiţerul special mi-a spus că urma să fac cunoştinţă şi să mă apropii de un militar-muzicant din orchestra regimentului ca să clarific de ce acesta pleacă deseori în zona interzisă pentru militarii sovietici din Berlinul de Est, cu ce se ocupă acesta acolo, ce anume îl interesează, cu cine se întâlneşte.

Totul părea a fi simplu. Dar cum urma să îndeplinesc această primă misiune? Eram ofiţer, iar el – sublocotenent, eu eram comandant de pluton, adică ofiţer de luptă, iar el – muzicant, aveam viziuni diferite asupra vieţii, la fel aveam obligaţii de serviciu diferite.

Ofiţerul special m-a privit cu interes, probabil că studia reacţia mea la prima misiune operativă, vrând să vadă dacă voi refuza şi voi spune că aceasta este imposibil de îndeplinit, un astfel de răspuns însemnând că nu voi mai lucra în organele securităţii statului în viitor... Am răspuns că aveam nevoie de timp pentru a mă pregăti în vederea îndeplinirii acestei misiuni, că trebuie mă gândesc la felul în care mă voi purta, precum şi la pretextul pentru a face cunoştinţă. Şi în general, că aveam nevoie de informaţii suplimentare despre acel muzicant. Dacă muzicantul a nimerit în câmpul de monitorizare al serviciului de contrainformaţii militare, înseamnă că acesta avea motive serioase pentru a începe urmărirea.

Cu atât mai mult cu cât un banal muzicant al unei orchestre militare de regiment nu deţine niciun fel de secrete importante pentru a fi un potenţial agent al serviciilor secrete al adversarului.

De aceea, înainte de orice, nu îmi era clar prin ce a reuşit să trezească interesul serviciului de contrainformaţii militare.

Am înţeles că ofiţerului special i-a plăcut modul în care am abordat această problemă. A început să-mi explice amănunţit scopurile şi sarcinile organelor KGB, doar nu ştiam multe lucruri şi era nevoie să fiu instruit şi să mi se explice cum stau lucrurile. Aşa cum am înţeles eu, „KGB este în primul rând un organ politic destinat luptei cu serviciile de spionaj ale adversarului, folosind forţe şi mijloace speciale”. Doar dacă împotriva URSS şi, înainte de toate, împotriva forţelor sale armate se ducea o activitate de spionaj-diversiune de către agenţi special instruiţi

ai serviciilor secrete ai adversarului, atunci cu ei lupta trebuia dusă prin metodele lor. Adică duşmanul ascuns putea fi identificat prin acţiuni operative speciale. Un agent inamic nu va umbla liniştit pe teritoriul unor obiective militare adunând informaţia care interesează serviciul său de spionaj. El va urmări secret obiectivul său, prin mijloace specifice, va atrage un lucrător al acestui obiectiv pentru a afla informaţiile care îl interesează. De aceea, agentura noastră nu trebuia să se deconspire ci, în secret, trebuia să identifice oamenii suspecţi. Aceasta a fost minima instruire pe care mi-a făcut-o ofiţerul de contrainformaţii. Cel mai important: de ce trebuia să acţionăm în taină? Dacă serviciul nostru de contrainformaţii greşeşte, suspectând un om că ar efectua o activitate de spionaj? Doar nu se va proceda, aşa cum se întâmpla în anii '37 şi '39 la arestări în masă şi vor împuşcaţi toţi oamenii suspecţi. De aceea, în momentul de faţă, trebuia studiat treptat comportamentul acestui suspect şi dacă, acolo, nu exista nimic interesant pentru serviciul de contrainformaţii, atunci trebuia treptat să te îndepărtezi de el. Iar acest lucru putea să-l facă doar un agent instruit şi pregătit special de către organele serviciului de contrainformaţii sovietice. Însă deoarece eu nu eram un agent al secţiei speciale şi, ceea ce era şi mai important – un candidat pentru serviciu în organele KGB, atunci trebuia să dau dovadă de întreaga mea isteţime, cunoştinţe, intelect şi abilităţi de actor, da, da, un anume talent de actor, pentru a clarifica cauza unui astfel de comportament pe care îl avea muzicantul. În plus, ofiţerul special m-a avertizat că dacă, Doamne fereşte, voi face vreo greşeală şi muzicantul îşi va dă seama că se află în vizorul organelor securităţii statului, atunci puteam să-mi iau adio de la gândul că voi lucra vreodată în cadrul KGB.

Ofiţerul de contrainformaţii a explicat apoi că, din moment ce muzicantul frecventează în taină locurile nepermise, ştiind şi fiind conştient că acest lucru îi este interzis prin ordin, atunci există nişte cauze ale unui astfel de comportament. Iar că eu trebuia să aflu aceste cauze pentru a explica comportamentul muzicantului.

În cadrul discuţiei noastre, ofiţerul de contrainformaţii a pus un accent deosebit pe identificarea persoanelor care, prin comportamentul lor puteau să trezească interesul serviciilor speciale ale adversarului. Cu alte cuvinte, să ajungă în câmpul

lor de observaţie pentru ca pe urmă, să poată să le utilizeze în scopuri subversive.

Cu sentimente amestecate, nelinişte şi curiozitate, am ieşit încet din cabinetul ofiţerului special şi m-am îndreptat spre bibliotecă, cu intenţia de a lua o carte şi, într-o atmosferă liniştită, să mă gândesc la situaţia creată. De obicei numesc cu umor o astfel de stare „nedumerit şi ameţit". Nu aveam ce face, trebuia să inventez ceva... şi iată că am inventat...

Acum mi-au fost de folos cunoştinţele pe care le-am primit încă la şcoală, în timpul frecventării diverselor cercuri, printre care şi a celui de muzică. Pe atunci cântam destul de bine la trompetă şi la alte instrumente de suflat. Iar cel pe care îl aveam sub observaţie şi cu care trebuia să stabilesc contact, cânta în orchestra militară la clarinet. Ştiam că problema tuturor clarinetiştilor era aceea a procurării muştiucului pentru a avea o calitate mai bună a sunetului.

Astfel că, alegând momentul potrivit, m-am apropiat de muzicant şi, afişând naivitatea l-am întrebat dacă poate să-mi spună, unde aici, în străinătate, se poate găsi un muştiuc bun pentru clarinet. Despre asta, chipurile, m-a întrebat un cunoscut de-al meu. Imediat muzicantul şi-a manifestat interesul faţă de mine şi a început să-mi povestească faptul că şi el s-a chinuit mult timp până a găsit un beţişor de calitate. Astfel, din vorbă în vorbă, am făcut cunoştinţă. Desigur o astfel de modalitate de a face cunoştinţă o puteam justifica uşor deoarece oricând puteam să explic contactele mele cu muzicantul prin faptul că, într-adevăr aveam nevoie să fac rost de un obiect deficitar. Un astfel de pretext pentru comunicarea unui ofiţer cu un militar din categorie inferioară se justifica din plin şi nu trezea niciun fel de suspiciuni.

Acum era nevoie să consolidăm relaţiile noastre. Iar în mediul ofiţeresc consolidarea relaţiilor de prietenie, de regulă se făcea printr-un chef zdravăn, cu o cantitate nelimitată de alcool.

Când ofiţerul special m-a chemat la următoarea întâlnire, la care i-am povestit cum se desfăşoară activitatea de stabilire a contactului cu muzicantul, el, cât ar părea de ciudat, m-a lăudat! Mai mult decât atât, mi-a dat 50 de mărci pentru beţia care urma să aibă loc. M-a avertizat că aceşti bani sunt „ai statului" şi trebuie să am faţă de ei o atitudine corespunzătoare. Am înţeles că, în cazul în care banii „operativi" sunt investiţi

într-o afacere, în mod obligatoriu trebuie să se obţină un rezultat oarecare. Sau pozitiv, aceasta însemnând că agentul a reuşit să identifice semnele suspecte în comportamentul celui urmărit. Sau negativ, aceasta însemnând că s-a stabilit faptul că omul desfăşoară acţiuni negândite sau întâmplătoare, fără a avea intenţii ostile.

Chiar şi rezultatul negativ, în contrainformaţii, are o semnificaţie pozitivă, deoarece cel suspectat este scos de sub bănuiala că ar desfăşura o activitate duşmănoasă. Cu toate că, aşa cum am învăţat mai târziu, acesta este „un băţ cu două capete”. Iar despre asta voi vorbi mai târziu.

Astfel că, având în buzunar o anumită sumă de bani, l-am invitat pe muzicant să sărbătorim faptul că ne-am cunoscut. Trebuie să spun că ştiam să beau şi, cu un aperitiv bun, puteam să beau până la un litru de vodkă şi să-mi controlez comportamentul.

Însă şi muzicantul ştia să bea. Beţia noastră nu a dus la nimic bun pentru mine în afară de o puternică durere de cap în dimineaţa următoare şi un gust neplăcut în gură. În plus, nu am aflat nimic interesant de la muzicant care a vorbit despre diferite lucruri şi subiecte, dar nimic despre faptul că ar avea posibilitatea de a frecventa zona interzisă a Berlinului de Est sau că ar fi fost cândva acolo. Atunci am înţeles că trebuie să mă înarmez cu răbdare şi să menţin relaţii de prietenie cu el, gândindu-mă că, probabil, nu a sosit momentul pentru o astfel de discuţie. Însă, foarte tânăr fiind, eram nerăbdător să aflu cât mai repede totul. Nu ştiam că graba era necesară doar pentru „prinderea puricilor”. Probabil că starea mea era atât de evidentă încât ofiţerul special m-a avertizat să nu mă grăbesc pentru ca, în grabă, să nu fac ceva necugetat. În mine totul fierbea şi, cu mare greutate, îmi stăpâneam nerăbdarea întrebându-mă cât va trebui să aştept până va veni momentul favorabil. Şi când va veni acesta? Şi, totuşi, el a sosit.

Mai târziu, am înţeles că cel mai greu lucru în spionaj şi contraspionaj este să aştepţi, să nu te grăbeşti, indiferent de situaţie şi să nu-ţi trădezi adevăratul interes. Iar dacă faci totul corect, atunci viaţa singură îţi va indica momentul în care să acţionezi. De aceea, cred, am ales comportamentul corect cu muzicantul, să „nu mă bag în sufletul” lui, cum se spune, ci să fiu un interlocutor calm, care poate să înţeleagă totuşi să te

compătimească pentru toate problemele tale. În general, puteai să mi „te plângi” liniştit ca mai apoi să-ţi vin în ajutor. Iar muzicantul a avut, curând, nevoie de ajutor. La un moment dat el m-a rugat să fac ceva pentru el, şi anume să merg cu el „într-un loc”. În acelaşi timp, totodată, muzicantul credea că îmi doream să mă relaxez, din cauza severităţii modului de viaţă militar, dar că aveam finanţe limitate pentru asta. Iar viaţa veselă şi pe picior înalt necesită cheltuieli mari. Astfel stând lucrurile, m-a întrebat direct dacă nu vreau să câştig nişte bani. Parcă am fost electrocutat... acesta era... era „momentul adevărului” când suspectul, convins că eşti de încredere îţi povesteşte cu sinceritate ceea ce aşteptai să auzi de atâta timp! Evident că am răspuns cu o glumă la propunerea acestuia şi am răspuns că fiecare dintre noi doreşte să câştige nişte bani în plus, doar că nu ştie cum. Chiar i-am propus să bem pentru a avea tot ce dorim şi fără a păţi nimic pentru asta. Muzicantul a râs şi mi-a răspuns că, dacă abordezi problema în cunoştinţă de cauză şi cu atenţie, atunci poţi să obţii orice. După aceea a început să povestească despre „business-ul” său. Cumva, în subconştient, am înţeles că cel mai important lucru este să nu-ţi trădezi sentimentele, să nu depăşeşti limita încrederii. Şi am reuşit acest lucru deoarece muzicantul mi-a dat de înţeles că el are încredere deplină în mine şi ca semn al acestei încrederi vrea să mă includă în „afacerea” sa. Iar „afacerea” s-a dovedit să fie una nu chiar obişnuită...

Aşa cum am reuşit să stabilesc, muzicantul se ocupa de cea mai obişnuită „bişniţă”. În acele timpuri, abia începuseră să fie la modă ceasurile electronice. De aceea, muzicantul cumpăra câteva zeci de bucăţi din Rusia, le trecea peste graniţă, iar apoi le vindea, en-gros, unui speculant din RDG. Acesta era motivul pentru care era nevoit să frecventeze zona interzisă din Berlin, deoarece acolo trăia speculantul.

Acum acest lucru se numeşte „business”, dar pe atunci el era interzis. De aceea muzicantul a şi ajuns în atenţia serviciului de contrainformaţii. Sigur că nu era vorba despre spionaj, dar era ceva clar legat de zona penalului.

Când am relatat despre toate acestea ofiţerului de contrainformaţii, el m-a lăudat pentru munca bine făcută şi m-a rugat să fiu de acord cu propunerea muzicantului de a face o călătorie cu acesta la Berlin şi a-l cunoaşte pe speculant. În

situaţia dată, cel mai important lucru era să nu devin chiar eu complice la înfăptuirea unui delict. De aceea mi s-a elaborat o modalitate de comportament corespunzătoare, şi anume, că trebuie să par cointeresat de această afacere, dar să spun că pot să particip la „business” doar atunci când voi fi sigur, în procent de 100%, de succesul acestui plan. Adică, muzicantul trebuia să mă convingă, punând pe masă „toate cărţile”, iar eu sub pretextul că mă tem pentru securitatea mea – să pun la îndoială planul acestuia. Trebuia să pară că sunt de acord cu el, dar că mă tem, totuşi, de eşecul „afacerii”. Comportamentul meu l-a obligat pe muzicant să-mi propună să plec la Berlin împreună cu el, să fac cunoştinţă cu speculantul şi să mă conving de siguranţa canalului de aprovizionare şi desfacere a ceasurilor electrice. Conform preţurilor din acele timpuri pentru fiecare ceas de mână puteai primi până la 50 de dolari. Muzicantul avea 10 ceasuri pe care le adusese nu demult din Rusia şi trebuia să le revândă la Berlin.

Chiar înainte de călătoria la Berlin, ofiţerul de contrainformaţii m-a invitat la următoarea întâlnire şi mi-a indicat o adresă. M-a avertizat să merg la acea adresă exact la momentul indicat şi să intru atent, fără să bat la uşă. Cu o oră mai înainte mă învârteam deja în jurul adresei indicate. Ca să treacă timpul până la ora întâlnirii, am intrat în magazine, chioşcuri sau cofetării. La ora stabilită am intrat, fără să bat la uşă, în apartamentul conspirativ. În afară de ofiţerul special, în apartament se aflau încă doi oameni, un german şi translatorul. Am fost prezentat ofiţerului serviciului de contrainformaţii german „STASI”. De emoţie, mi s-a tăiat respiraţia. Pentru prima dată în viaţă stăteam alături de un reprezentant al unui serviciu de informaţii străin şi mi se vorbea de la egal la egal, ca unui coleg de muncă. Trebuie să recunosc sincer că eram în al şaptelea cer de fericire: o atât de mare încredere! La această întâlnire s-au stabilit din timp detaliile călătoriei mele, împreună cu muzicantul, la Berlin. După o instruire scurtă, ofiţerul „STASI” m-a avertizat să nu mă mir de nimic, în cazul în care voi vedea ceva neobişnuit, şi m-a avertizat scurt: „Noi vă vom asigura măsurile de protecţie”.

Călătoria a fost liniştită şi fără complicaţii. Muzicantul mi-a făcut cunoştinţă cu speculantul, a vândut ceasurile pe care le avea la el, a primit banii. Totul s-a făcut repede şi calm. Însă cel

mai interesant lucru era faptul că nu am observat pe nimeni şi nimic, deşi ştiam că undeva alături se află oamenii din serviciul de contrainformaţii german şi că suntem urmăriţi pas cu pas. Asta da, clasă!!! Abia mai târziu, când eu însumi am devenit ofiţer de contrainformaţii, am înţeles cât de complicat este să efectuezi o urmărire a subiectului. Peste un timp, muzicantul a dispărut fără a-mi spune nimic. În orchestra militară s-a spus că termenul deplasării lui în străinătate s-a terminat mai devreme şi că, în regim de urgenţă, a plecat înapoi în Uniune. Am înţeles că acest lucru era rezultatul acţiunilor mele şi am avut un uşor sentiment de disconfort. Când m-am întâlnit cu ofiţerul special, acesta mi-a mulţumit pentru o muncă bine făcută şi mi-a povestit că muzicantul a fost detaşat în Uniune, repede (de aceea nereuşind să-şi ia rămas bun de la mine) şi sub un pretext plauzibil. De asemenea, peste puţin timp, speculantul din Berlin a fost arestat de către poliţia germană pentru trafic cu valută. În acest fel s-a terminat prima mea misiune operativă în calitate de candidat pentru activitatea în cadrul organelor KGB.

Au urmat apoi şi alte misiuni operative. De fiecare dată, ofiţerul special îmi spunea că în momentul în care se va termina termenul de şedere în străinătate, voi fi imediat încadrat în serviciul special. Astfel au trecut 5 ani. Apoi am fost transferat cu serviciul la Tbilisi – capitala Georgiei – în Districtul Militar Transcaucazian. După câteva zile, după ce am primit noua funcţie de comandant al companiei de tanchişti, de mine s-a apropiat ofiţerul operativ al secţiei speciale KGB şi mi-a transmis salutări de la ofiţerul special cu care lucrasem în RDG. În discuţia care a urmat, acesta mi-a spus că a primit indicaţia de a mă pregăti pentru înscrierea la cursurile superioare de contrainformaţii militare ale KGB, dar până atunci, trebuia să-mi continui serviciul în armată şi să nu-mi trădez intenţia de a mă transfera într-un alt minister.

Era deja luna decembrie a anului 1979. La începutul lunii am fost chemat de comandantul regimentului care mi-a spus că sunt detaşat de urgenţă la dispoziţia şefului Centrului de studii a trupelor aeropurtate. Pe atunci practicam intens sportul şi, cum se spune, eram în formă, în fiecare zi alergând câte 10-15 kilometri şi înotând 1-2 kilometri în ritm rapid. De asemenea, în dosarul personal existau documente referitoare la terminarea şcolii DOSAAF şi la săriturile cu paraşuta. Probabil că de aceea

am fost trimis la perfecţionare la centrul de studii al trupelor aeropurtate.

Dar de ce acum, şi nu mai înainte? Doar de 5 ani eram într-o funcţie de conducere în armată şi avusesem, consideram eu, numai rezultate pozitive. Doar acum şi-au adus aminte de mine ca potenţial candidat pentru cele mai de elită trupe ale forţelor armate ale URSS? La toate aceste întrebări nu găseam răspunsuri, în timp ce unicul lucru care mi s-a explicat la secţia de cadre era că, înălţimea mea (170 cm) era prea mică pentru trupele aeropurtate.

Pentru trupele de tanchişti eram potrivit, în schimb pentru cele aeropurtate, din păcate, nu. Dacă aşa stăteau lucrurile de ce acum aveau nevoie de mine şi încă atât de urgent?

S-a dovedit că exact aici mi-a folosit experienţa acumulată în timpul executării unor misiuni operative pentru secţia specială.

Deja aveam anumite deprinderi de cercetare operativă şi de dobândire a informaţiei care interesa. De aceea am reuşit, fără greutate, să stabilesc relaţii de încredere cu unul dintre lucrătorii de la serviciul de cadre şi să aflu pentru ce au avut nevoie trupele cu destinaţie specială de mine şi ce mă aştepta în continuare. E de reţinut că ofiţerii din serviciile de cadre sunt cei mai informaţi şi atotştiutori oameni. De ei depinde foarte mult ascensiunea în ierarhia serviciului. De aceea, întotdeauna este mai bine să fii prieten cu ei, sau măcar să fii în relaţii amicale. Despre cei de la cadre s-a spus întotdeauna că: „Mai sus de soare sunt doar cadrele”, „cadrele hotărăsc totul”, „cadrele au hotărât şi gata!” De aceea am aflat printr-un ofiţer de la cadre pe care îl cunoşteam că se pregătesc grupuri speciale pentru a fi paraşutate în Afganistan.

Pe atunci URSS încă nu era implicat în această „criză afgană” dar, încet-încet, se implica. Până la intrarea trupelor sovietice în Afganistan (25 decembrie 1979) mai erau 3 săptămâni.

Nu ştiu conform cărui program erau pregătite alte grupuri, însă grupul meu, unde am fost numit comandant, era pregătit pentru activitatea de spionaj-diversiune departe, în spatele frontului inamic, şi în acelaşi timp în condiţii de munte. În grupul meu eram 12 oameni, numărul potrivit pentru îmbarcarea, împreună cu armamentul şi cu tot echipamentul necesar, într-un elicopter al trupelor aeropurtate. În afară de o pregătire fizică intensă, în regim de urgenţă, eram instruiţi cum să efectuăm

corect acţiuni de diversiune în munţi şi cum să organizăm blocaje mari pe drumurile de munte. Doar eu, în calitate de comandant al subunităţii de spionaj şi diversiune, ştiam că vom fi paraşutaţi pe teritoriul Afganistanului în mod ilegal, cu câteva zile înainte de intrarea oficială a trupelor sovietice. În sarcina grupului meu intra blocarea unui drum de munte dintre Afganistan şi Pakistan. Mi s-a explicat, în timpul stabilirii misiunii de luptă, că atunci când va începe intrarea trupelor noastre în Afganistan, unele subdiviziuni militare afgane, devotate lui Amin, vor începe să plece în Pakistan împreună cu tehnica noastră militară.

De aceea grupului meu, poate că şi altor grupuri, i s-a dat sarcina ca, prin intermediul diversiunii şi al surpărilor, să blocăm drumurile de munte şi să le facem de netrecut. Totodată, s-a acordat o atenţie deosebită împiedicării scoaterii tehnicii militare spre Pakistan, fără, însă, a fi împiedicaţi să plece oamenii care însoţeau această tehnică. Doar că, aceşti oameni nu erau simpli locuitori paşnici ci militari, despre care nu ştiam dacă erau dispuşi să lase armele şi să plece în Pakistan cu mâinile goale. Erau întrebări la care nu ne dădea nimeni răspuns. Ordinul era ordin şi el trebuia să fie executat „cu exactitate şi la timp” – aşa cum scria în Regulament. Deja nu mă mai miram de absurditatea unor ordine ale comandamentului. Nu am avut timp pentru pregătirea riguroasă a misiunii de luptă, nici chiar pentru a ne cunoaşte mai bine între noi. Am fi avut nevoie de mai mult timp pe care, însă, nu l-am avut la dispoziţie. Multe întrebări au rămas fără răspuns şi, până la sfârşit, nu a fost elaborată nici măcar o variantă de rezervă pentru evacuarea de pe teritoriul adversarului, după îndeplinirea sarcinilor de luptă. Ce era de făcut în cazul în care nu va veni elicopterul după noi? Câte zile trebuie să ţinem sub control drumul blocat? Cum trebuiau utilizate armele din dotare? La toate aceste întrebări exista un răspuns scurt: „Trebuie să acţionaţi conform împrejurărilor, indicaţiile ulterioare vor fi primite pe parcursul operaţiunii, prin intermediul radio-ului”. Se crea, astfel, impresia că „am cumpărat bilete doar într-o singură direcţie...”

Şi iată că deja îmbarcat în zona militară Turkestan, într-un avion militar de transport, grupul meu ateriza pe un aerodrom din apropierea frontierei cu Afganistanul unde trebuia să urcăm

într-un elicopter care ne aştepta. Dar n-am urcat. Ne-am aşezat în iarba de la marginea câmpului de zbor, alături de elicopterul nostru, unde am aşteptat două zile. Noroc că era destul de cald pentru acea perioadă de iarnă! Cu toate că aveam rezerve de alimente pentru 15 zile, nu puteam să ne atingem de ele: erau „R.I”, adică aşa-numita „rezervă intangibilă”. De aceea, ni se aducea hrană caldă direct la elicopter. Ne era clar şi aşa fără cuvinte că, în orice moment putea să sosească ordinul „Pe locuri şi alerta de luptă”. Dar cât mai trebuia să aşteptăm, nu se ştia. În astfel de minute începea relaxarea, iar noi trebuia să păstrăm forma fizică şi să fim întotdeauna gata de acţiune. Acesta este cel mai greu şi mai îndelung chinuitor timp înainte de luptă, minutele şi orele păreau să treacă greu şi timpul părea că se extinde, ca o gumă de mestecat.

Apoi, brusc, comandantul elicopterului m-a chemat de urgenţă în cabina sa şi mi-a întins căştile de la dispozitivul de transmisie. A răsunat o comandă scurtă (alerta de luptă nr.1): „Decolarea are loc peste 30 de minute; împreună cu voi, pentru o paraşutare exactă va zbura un ofiţer aviator-coordonator”. Gata, a început ceea ce am aşteptat atât de mult! Întreg corpul s-a încordat iar în muşchi am simţit o presiune plăcută. O astfel de stare te linişteşte într-un moment greu, deoarece îţi dă încredere în tine şi simţi cum corpul se supune în întregime voinţei tale.

Cine era ofiţerul aviator-coordonator? Voi încerca să explic deoarece acesta m-a ajutat să supravieţuiesc într-o situaţie de luptă lipsită de speranţă. În războiul contemporan, acţiunile de luptă ale trupelor terestre sunt întotdeauna însoţite de susţinerea cu foc din partea aviaţiei. De asemenea, infanteria nu va porni niciodată la atac, până când asupra locului de adunare sau concentrare a adversarului nu se va produce o lovitură de artilerie. De obicei locul în care are loc ofensiva trupelor terestre, înaintea atacului, este supus, timp de 20-30 de minute, focului aruncătoarelor de mine şi al tirurilor artileriei, în timpul căruia sunt suprimate mijloacele de foc ale adversarului, care ar putea împiedica ofensiva. De asemenea, înaintea ofensivei, ţintele adversarului, sunt supuse atacului cu rachete şi bombe de către aviaţia de asalt.

De obicei, distanţa dintre unităţile de avangardă ale trupelor noastre şi adversare varia de la 500 la 100 de metri, după caz.

De aceea, pentru ca din întâmplare bombele şi rachetele de pe avioane şi elicoptere să nu nimerească formaţiile proprii de luptă, la punctele de comandă se află un reprezentant al aviaţiei – aşa-numitul ofiţer aviator-coordonator – care dirijează focul aviaţiei asupra adversarului.

Sigur că, înainte de ofensivă, comandamentul infanteriei împreună cu aviatorii precizează ţintele pe care vor urma să le distrugă în timpul atacului aviaţiei stabilindu-se, de asemenea, momentul exact al loviturii. Aceasta pentru că, imediat după covorul de foc al aviaţiei, la atac pornesc unităţile de infanterie care, după o vreme, ocupă tranşeele adversarului. În acest timp, focul aerian este transferat în profunzimea apărării. Rolul aviatorului-coordonator este foarte important în timpul operaţiunilor de luptă, în special în condiţiile regiunii muntoase în care urma să acţionăm.

Ne-am îmbarcat repede în elicopter şi am zburat peste frontieră, în direcţia indicată. După un zbor de aproximativ 2 ore, comandantul elicopterului a dat ordinul de paraşutare. Elicopterul a rămas în suspensie deasupra unui teren muntos iar noi am sărit pe pământ. În timpul zborului, eu, împreună cu aviatorul-coordonator, am fixat pe hartă locul unde vom face blocajul pe drumul de munte şi unde, după aceea, vom sta un anumit timp, aşteptând elicopterul care să ne ducă înapoi. Pentru toată operaţiunea erau prevăzute nu mai mult de 24 de ore. Am sărit pe pământ iar elicopterul a zburat mai departe să-l paraşuteze pe aviatorul-coordonator într-un alt loc, undeva la o distanţă de 6-7 kilometri de noi, deoarece el urma să asigure sprijinul de aviaţie nu numai pentru grupul nostru ci şi pentru detaşamentele de diversiune din vecinătate. Aceste grupuri probabil că îndeplineau sarcini similare dar nu ni se permitea să ştim acest lucru.

Am rămas singuri, nu departe de drumul de munte pe care trebuia să-l minăm şi să-l aruncăm în aer, pentru a tăia posibilitatea plecării spre Pakistan a tehnicii de luptă afgane. La venirea nopţii, am început să amplasăm încărcătura de explozibil în locurile pe care le stabilisem încă din timpul zilei. Lucram repede şi organizat. În afară de asta, am mai minat câteva stânci ale muntelui de alături, pentru ca, în timpul exploziei, blocurile de piatră să blocheze drumul printr-un zid de netrecut. Conform ideii comandamentului, aceste blocaje

trebuiau să oprească înaintarea unităţilor afgane, care nu fuseseră dezarmate şi care îi erau devotate lui Amin. Iar, în continuare, acestea trebuiau să fie bombardate din aer de către avioanele şi elicopterele noastre. Mai pe scurt, am minat totul, am fixat detonatoarele şi am început să aşteptăm ordinul pentru explozie. Am raportat prin radio că suntem gata iar undeva, pe la ora 5 dimineaţa, a urmat ordinul pentru explozie, am apăsat pe buton şi totul a sărit în aer. Drumul de munte parcă nici nu existase. De sus vedeam totul foarte bine.

În continuare, trebuia să primim ordinul de retragere la o distanţă sigură şi apoi, să aşteptăm ordinul pentru evacuare. Acesta era acelaşi loc, în care fuseserăm paraşutaţi din elicopter, însă locul putea să fie şi schimbat, de aceea era necesară confirmarea timpului şi locului unde va sosi elicopterul pentru a ne lua. De undeva, nu prea departe, de după lanţul muntos cel mai apropiat se auzea sunetul exploziilor, împuşcăturilor şi canonadele. Probabil că la vecinii noştri lupta era în plină desfăşurare. Ochii s-au umplut de lacrimi de îngrijorare. Ce o fi cu ei? Care era situaţia acolo?

Ştiam că băieţii noştri varsă sângele, undeva foarte aproape... Deja ne gândeam pe ce cărare de munte este mai bine şi mai repede să ajungem la ei pentru a le acorda ajutor, desigur, în cazul în care va veni un astfel de ordin de sus. În aer se învârteau avioanele aviaţiei noastre de asalt. De asemenea, se vedeau câteva elicoptere de luptă. Să dea Dumnezeu ca ei să fie evacuaţi la timp... ei, şi noi, desigur.

Brusc, de după o terasă de unde începea urcuşul în serpentină până la locul blocajului, au apărut două maşini blindate (BTR), care mergeau încet în sus. În urma lor se mişcau maşinile de transport cu tunurile fixate. Probabil că erau rămăşiţele unei unităţi afgane de artilerie. Uite, m-am gândit, a început şi la noi. Imediat am dat ordin radiotelegrafistului să raporteze comandamentului despre mişcarea adversarului pe drumul nostru. Răspunsul a fost unul scurt: „V-am înţeles, aşteptaţi indicaţii”...

Interesant! Ce fel de indicaţii să mai fi aşteptat??? Doar trebuia să ne evacueze de urgenţă. De la comandament aşteptam un singur lucru – să ne comunice zona de aterizare a elicopterului.

Eram doar doisprezece oameni, înarmaţi cu automate, două

aruncătoare de grenade, fiecare cu câte cinci grenade F-1 (grenadă de apărare), şi fiecare mai avea câte un pistol. Despre gloanţe îţi era frică să vorbeşti şi să te gândeşti, pentru că erau doar câte trei seturi de luptă, ceea ce ajungea pentru aproximativ 15-20 minute de luptă. Iar mai departe? Spre noi se îndrepta echivalentul unei divizii de artilerie. Era bine dacă aceste tunuri nu puteau trage în sus, asta însemnând că ele nu erau un pericol pentru noi. Iar dacă adversarul avea aruncătoare de mine, acestea, până una alta, nu se vedeau. E adevărat: adversarul nu ne observase încă, iar poziţia noastră ne avantaja din toate punctele de vedere: noi eram sus, ei jos; noi îi vedeam, ei pe noi, nu. Doar că situaţia nu putea să dureze.

Vorbind, nu ştiu de ce, în şoaptă, am transmis prin telegraf ca, de urgenţă, să întrebe comandamentul ce trebuia să facem în situaţia dată. Ne-a răspuns doar piuitul aparatului şi paraziţii bruiajului radio. Asta era... o încurcasem! Din afirmaţia „comunicaţiile reprezintă nervii armatei” rămăseseră doar nervii.

Între timp afganii s-au oprit în faţa blocajului de pe drum şi au început, încet-încet, să iasă din maşini şi să se uite în jur.

Mitralierele de calibru mare de pe blindate au început să se învârtă pe turelele lor şi, prin intermediul înălţătoarelor, să examineze totul în jur. Iar înălţătoarele lor erau puternice, în orice caz, pe noi puteau să ne observe fără probleme. Am dat ordin băieţilor mei să se ascundă şi să nu se mişte. Ei, abia acum mi-am dat seama că trebuia să urcăm mai sus, chiar sub defileu. Puteam să ne angajăm în luptă, dar nu primisem ordin în acest sens. Dar cum să ne retragem? Cine putea să se gândească la faptul că, în cel mai important moment, vom rămâne fără legătura radio şi că, încercând să o stabilim, vom pierde momentul favorabil pentru schimbarea poziţiei?

Mă uitam la băieţi. Toţi înţelegeau perfect situaţia însă nu se vedea frică în ochii lor. Observasem doar că degetele lor s-au albit strângând puternic patul armei. Străduindu-mă să vorbesc liniştit, le-am spus: „Nu trebuie să vă explic situaţia. O vedeţi şi singuri. Ordinul de retragere şi evacuare nu a fost dat. Dar să nu rămânem aici aşteptând moartea; vom fi observaţi şi vor începe să ne împuşte, ceea ce este echivalent cu sinuciderea. De aceea am luat o hotărâre. Toţi să urce târâş pe munte până la defileu, dar nu pe cărare, deoarece ea se află sub urmărire. Acolo, mai

departe se află un platou, unde ne-a lăsat elicopterul. Ne întindem în lanţ, la o distanţă nu mai mică de 10 metri, deoarece dacă vom fi la un loc, cu o singură salvă, pot să ne termine pe toţi. Începeţi mişcarea la comanda mea. Dacă adversarul ne va observa, atunci facem un salt înainte pe munte, până la defileu. Este clar?”

Pentru subordonaţii mei, desigur, totul era clar, dar pentru mine nu... Să intru în luptă sau nu? Când să deschid focul? Nu ştiam răspunsul la aceste întrebări, dar trebuia să răspund. „De deschis focul doar de la distanţă mică şi direct”, le-am spun, „iar în cazul în care ne vor ataca, gloanţe fiind puţine, să trageţi cu foc direct, izolat”.

Doamne, şi parcă dinadins era o vreme cu soare, senină.

Măcar de-ar fi fost puţin înnorat sau ceaţă, ca să putem pleca, fără a fi observaţi, spre un loc mai protejat. Noi ne îndeplinisem sarcina primită, aruncasem drumul în aer, blocasem mişcarea, şi raportasem despre înaintarea adversarului pe respectivul drum. Dar ce mai urma?... L-am chemat pe radiotelegrafist alături de mine şi i-am dat ordin să cheme în permanenţă comandamentul prin staţie.

Pe furiş, urmăream acţiunile afganilor de pe drum. Cercetau blocajul, probabil că se gândeau, cum să-l elimine. Dar eliminarea lui era foarte complicată, deoarece exploziile noastre scoseseră definitiv din funcţiune drumul şi ar fi avut nevoie de câteva zile pentru curăţarea blocajelor, şi asta doar cu ajutorul tehnicii grele.

Între timp, pe drum se adunase tehnică militară creându-se un ambuteiaj. Nu se mai putea nici trece, nici întoarce. Acum era cel mai potrivit moment pentru a efectua un atac cu rachete şi bombe din aer nimicind trupele adversarului. Însă unde era aviaţia noastră??? Până să se piardă legătura reuşisem să transmit că în acest loc este o mare concentrare de tehnică militară. M-am întrebat dacă, nu cumva, cele raportate de mine n-au fost auzite.

Mi-am amintit, totuşi, că auzisem cum la Statul Major fusese primit raportul meu şi, înainte de întreruperea legăturilor, se ordonase să se aştepte indicaţiile pentru retragere.

Peste câtva timp afganii au început să tragă cu mitralierele de pe blindate asupra stâncilor aflate de-a lungul drumului încercând probabil să descopere grupul diversionist care a

organizat blocajul sau să-l lichideze pe aviatorul-coordonator, pentru ca acesta să nu poată îndrepta focul aviaţiei asupra lor. Erau pricepuţi, este adevărat; probabil comandantul lor învăţase la noi în vreo şcoală militară. Trăgeau câte o rafală lungă de-a lungul cărării muntoase şi urmăreau dacă există vreo mişcare sau nu. Sperau că, după aceste rafale de mitralieră, nervii noştri să nu mai reziste şi să ne dăm de gol, fie urcând pentru a pleca prin defileu, fie deschizând focul. L-am rugat pe Dumnezeu ca afganii să nu înceapă să scotocească povârnişurile învecinate, caz în care ne-ar fi observat cu siguranţă şi nu am fi putut pleca fără o luptă corp la corp.

Important era ca nervii noştri să reziste şi să nu ne trădăm înainte de vreme. Dar cum urcăm? Imediat ne-ar fi observat. Trebuia să distragem cumva atenţia adversarului şi, în acest timp, să urcăm în sus scoţând grupul dintr-o posibilă confruntare.

După câtva timp, pe drum s-a produs agitaţie. Uitându-mă mai atent m-a apucat groaza: făcându-şi loc printre maşini, afganii aduceau aruncătoare de mine uşoare. Era sfârşitul! Doar aruncătoarele de mine puteau să tragă asupra povârnişurilor muntoase iar, dacă ar fi aflat amplasamentul exact, în câteva minute în locul nostru n-ar mai fi rămas nimic.

Nu credeam că vor trage orbeşte, fără a şti amplasamentul nostru exact. Şi afganii credeau la fel deoarece peste un timp oarecare vreo 50 de oameni s-au aliniat de-a lungul drumului şi au început să urce pe povârniş. Erau în flancul nostru, la o distanţă de vreo 200 de metri. Acţionând orbeşte, pur şi simplu scotoceau locul, cercetând zona, se mişcau tot mai aproape de locul în care eram ascunşi. Numai o minune ne putea salva... Dar de unde să vină această minune...???

Tot felul de gânduri îmi treceau prin minte. Trebuia luată o hotărâre, dar ideile care-mi treceau prin cap erau una mai absurdă decât cealaltă. Iar să stai culcat în spatele unui morman de pietre, la 300 de metri de adversar, riscând să fii descoperit şi nimicit cu aruncătoarele de mine era de-a dreptul sinucigaş! Cu toate acestea, trebuia să aşteptăm... Să aşteptăm momentul în care, în sfârşit, aviaţia noastră va bombarda inamicul, iar noi, acoperiţi de zgomotul bombardamentului, am putea ajunge la defileu iar de acolo la locul în care ne lăsase elicopterul. Fusese discutată o astfel de variantă stabilindu-se ca, în cazul unor

situaţii neprevăzute, să ne mişcăm spre locul de paraşutare şi să aşteptăm elicopterul. Dar dacă au uitat de noi? Mi-am dat seama că astfel de gânduri erau un semn că începea panica... iar panica nu putea fi combătută decât prin acţiune.

M-am târât mai aproape de băieţi şi am început să le povestesc la ce mă gândisem înainte: că nu puteam să ne deplasăm până la defileu pentru că am fi fost descoperiţi şi terminaţi cu o salvă de bombardament şi, sub acoperirea ei, să fugim spre defileu.

Dacă totuşi, eram descoperiţi în timpul scotocirii, urma să intrăm în luptă. Trei voluntari urmau să acopere retragerea iar ceilalţi, printr-un salt fulgerător, trebuiau să ajungă la defileu. Le-am explicat subordonaţilor că cel mai important lucru era să menţinem adversarul la o distanţă mică, de aproximativ 50 de metri, astfel încât aruncătoarele lor de mine să nu poată trage în noi de teamă că îi nimeresc pe ai lor.

Se părea că totul era clar. Trei dintre subordonaţii mei erau deja gata să acopere retragerea restului grupului. Acum rămânea doar să aşteptăm. Radiotelegrafistul chema în permanenţă comandamentul prin staţie, dar ca răspuns era doar tăcerea. M-am târât mai aproape de el pentru a încerca să văd de ce nu exista legătură. Am cercetat staţia, se părea că totul era în regulă, toate beculeţele de control erau aprinse însă ceva nu mergea: indicatorul antenei arăta „0”, iar acest lucru înseamnă că am rămas fără antenă. În aceste condiţii, staţia de radio putea lucra doar la distanţă de 500 de metri, nu mai mult. Cum şi când se stricase nu se ştia, iar să te ocupi de repararea ei nu era timp! Dar nu exista nici siguranţa că aveam suficiente cunoştinţe de electrotehnică pentru a găsi şi elimina problema.

Între timp lanţul format din soldaţi afganii verificase o porţiune a povârnişului şi se aliniase pentru scotocirea alteia şi ajungând exact la locul unde ne aflam noi. Se părea că nu puteam evita ciocnirea şi trebuia să tragem. Am făcut semn lunetistului să-i lase pe afgani cât mai aproape şi dintr-un singur foc să fie lichidat comandantul. Încă în timpul cursurilor de pregătire psihologică ni se băgaseră în cap informaţii despre punctele slabe ale unui posibil adversar. În timpul luptei, starea de spirit a soldaţilor trebuie menţinută la un anumit nivel dar, la un moment dat, ea poate să se schimbe brusc de la curaj la laşitate, de la vitejie şi spirit de sacrificiu la panică. La afgani,

aşa cum fusesem învăţaţi, punctul slab îl constituia comandantul, pe care aceştia îl privesc ca pe un Allah şi ale cărui indicaţii le execută necondiţionat. Din momentul în care îl lichidezi pe comandant, subordonaţii rămân complet dezorientaţi.

Dacă toate acestea erau doar teorii, urma să vedem cum era practica. Lanţul s-a apropiat de noi tot mai mult şi iar lunetistul s-a uitat la mine în aşteptarea ordinului de deschidere a focului. Până la adversar erau vreo douăzeci de metri; am ridicat degetul mare în sus, aceasta însemnând ordinul „Foc”. Peste câteva secunde a răsunat împuşcătura lunetistului iar comandantul afganilor a căzut.

Imediat am deschis focul... Începuse. L-am ochit pe cel din margine şi am tras două focuri izolate spre picioare, pentru ca să nu fugă, aveam nevoie de el în viaţă şi nu departe de noi, asta era garanţia siguranţei noastre în faţa focului aruncătoarelor de mine.

Adversarul nu s-a aşteptat la un astfel de atac prin surprindere şi cei ce au supravieţuit în urma focului nostru s-au aruncat imediat la pământ şi au început, târâş, să se ascundă după pietre. Câţiva dintre soldaţii adversarului au şi rămas aşa, zăcând nemişcaţi. Am încetat să tragem şi am aşteptat. Între timp, încet-încet, ne-am târât în alte ascunzători. Acest lucru se numeşte „schimbarea poziţiei de tragere”, pentru a-l zăpăci pe adversar în cazul în care acesta ar trage foc asupra locului de unde trăseserăm noi anterior.

Din mitralierele a două blindate s-a tras asupra noastră o rafală lungă cu zece metri mai sus. Acest lucru înseamnă că drumul în sus era tăiat deoarece se află sub foc de mitraliere. Până una alta, lucrurile nu decurgeau aşa cum ne-am fi dorit. Am tăiat calea lanţului afgan de soldaţi iar mitralierele de pe blindate ne-au blocat retragerea spre defileu. Am început să mă gândesc cu înfrigurare ce este de făcut în continuare. Până una alta, ne-am blocat unii pe alţii, dar adversarul avea o superioritate cantitativă iar această superioritate urma să-şi spună cuvântul în scurt timp. La capătul drumului, am văzut că un grup format din aproximativ 15 oameni începea să urce spre defileu şi, dacă ei ajungeau la platoul de sus, puteau liniştiţi să ne atace din spate. Iar aceasta ar fi însemnat o încercuire totală. Am strigat aruncătorilor de grenade să lovească blindatele şi,

imediat m-am dojenit gândindu-mă că trebuia să fac acest lucru mai devreme. Dar când? M-am liniştit amintindu-mi că mai devreme, temându-ne să nu fim descoperiţi, n-am putut să ne scoatem capetele de după pietre. Imediat le-am dat celorlalţi ordinul să se pregătească de asalt, excepţie făcând cei din grupul de acoperire.

În momentul în care au răsunat salvele aruncătoarelor de mine şi am observat că o maşină blindată s-a aprins, am dat comanda de a începe asaltul spre înălţime. Grupul de acoperire a deschis focul asupra lanţului culcat al afganilor, iar ceilalţi am urcat fulgerător la defileu. În momentul în care am atins culmea, am început să tragem asupra inamicului, pentru ca grupul de acoperire să poată ajunge la noi. Acum este uşor să stau şi să scriu „am atins culmea şi am deschis focul”, atunci însă... Respiraţia era accelerată. Inima bătea atât de tare încât o auzeam sunând în urechi, însă n-aveai timp să-ţi vii în fire şi să începi să respiri normal deoarece, prin foc, trebuia să asiguri retragerea grupului de acoperire. Cu toate acestea, focul nostru asupra lanţului de afgani culcaţi a permis unuia să ajungă până la culme... Doi au rămas să zacă acolo jos. Moartea lor ne-a salvat viaţa. Lacrimile au năvălit în ochi, în gât simţeam un nod iar în loc de voce se auzea un hârâit răguşit. Iată cât de sălbatici pot deveni soldaţii în timpul luptei. Îţi era frică să te priveşti în oglindă, te-ai fi îngrozit şi ai fi putut pierde darul vorbirii pentru tot restul vieţii.

Dar lupta încă nu se terminase şi trebuia, într-un timp scurt, să duc grupul din zona de contact cu adversarul în care se trăgea, în zona presupusei evacuări. Dar cum să te mişti pe porţiunea muntoasă, când afganii au început deja să tragă asupra noastră cu aruncătoare de mine? Focul era atât de intens, încât nu putea fi vorba despre o înaintare. Ce-i drept, ei nu ştiau cu exactitate unde ne aflăm deoarece defileul rămăsese în urmă, şi trăgeau doar în direcţia posibilei noastre înaintări. Cu toate acestea, minele aterizau aproape de tot. Ne-am ascuns după bolovani şi am început să aşteptăm încetarea tirului de artilerie. Conform regulilor luptei, după un astfel de tir în mod obligatoriu, urma să înceapă cercetarea terenului. Dar ce puteam face? Tirul a încetat. M-am ridicat repede şi am dat ordin ca, prin salturi scurte, grupul să se mişte în direcţia teraselor muntoase învecinate. Acolo ne lăsase elicopterul şi

acolo, conform înţelegerii, în eventualitatea unei întreruperi a legăturii cu noi, trebuia să vină elicopterul. Aşa a fost planificat din timp. Cum să menţii zona dacă ai pe urmele tale un adversar de cinci ori mai numeros? Nu aveam o altă soluţie decât să ocupăm o poziţie defensivă în cerc şi să o menţinem până la sfârşit, aşteptând elicopterul. Dacă nu va veni? Acest gând se învârtea în minte cu insistenţă...

Am ocupat poziţia defensivă în cerc. La timp, deoarece dinspre defileu deja se iveau capetele adversarilor. Am strigat băieţilor că trebuie să rezistăm până la ultimul glonţ, deoarece nu avem unde să ne retragem, şi să aşteptăm evacuarea. Dacă ar fi sosit elicopterul, atunci prin foc de mitraliere el ar fi curăţat locul şi ne-ar fi ajutat să alungăm adversarul la o distanţă sigură.

Împreună cu radiotelegrafistul, mă aflam chiar la marginea platoului, dincolo de noi era o prăpastie. Gata! A început schimbul de focuri care, din ambele părţi, ba se intensifica, ba se oprea.

Păstram gloanţele, încercând să trag ţintit. Afganii n-au pornit la atac încercând probabil, să acumuleze forţe, şi ştiind, cu exactitate, câţi eram şi unde eram concentraţi.

Brusc, deasupra capetelor noastre, cu viteză mică, au trecut două avioane ale aviaţiei de asalt şi au început să bombardeze drumul spre defileu, unde organizasem blocajul. Acolo era acumulată o mare parte din tehnica militară a adversarului.

Acelaşi lucru îl vedeau şi afganii, dar nu s-au desprins de noi. Ce puteau face? Nu puteau coborî de pe munte pentru că acolo bombardamentul era în plină desfăşurare. Trebuia să aştepte deznodământul. Totuşi, după câtva timp, am observat că încep să se târască înapoi. Mi s-a pus un nod în gât şi am ameţit: rămăsesem doar şase. Doar o minune ne putea salva! Iar această minune a apărut nu sub forma unor îngeri înaripaţi ci sub forma unui... măgar obişnuit. Cum apăruse acesta pe platou şi de unde venea, nimeni nu ştia. De fapt, nu măgarul în sine era salvarea noastră ci ceea ce purta el în spate: staţia aviatorului-coordonator. Staţia era destul de grea şi de aceea, pentru a n-o târî, pentru a-i fi mai uşor, ofiţerul făcuse rost de undeva de măgar şi i-a pus acestuia o povară în spinare. Iar el, probabil, murise. Radiotelegrafistul meu a înţeles imediat ce trebuie să facă, s-a ridicat repede pentru a prinde măgarul şi

imediat a căzut răpus de o rafală de automat. Am aruncat o grenadă în locul de unde au tras şi am tras o rafală în direcţia măgarului. Am nimerit, deoarece animalul a căzut pe o parte şi a început să-şi mişte în convulsiv picioarele. Printre gloanţele care şuierau (de obicei, gloanţele scot un sunet care seamănă mai mult a piuit) în jurul meu, m-am târât spre el.

Instinctiv simţeam că băieţii rămaşi în viaţă mă acopereau cu foc şi asta îmi dădea putere. M-am târât la măgar. Era încă în viaţă dar groaza morţii se vedea în ochii ieşiţi din orbite. Îmi era milă de el şi, ca să-i curm suferinţa, l-am împuşcat în cap. Apoi, folosind corpul lui ca adăpost faţă de rafalele de automat, am început să mă ocup de staţie.

Într-adevăr era o Minune, şi ea funcţiona. Mi-am pus o cască şi am auzit cum este chemat aviatorul-coordonator al nostru, care murise. Mi s-a uscat gura. Însă cu toate astea, am apăsat pe butonul de apel şi, cu voce neomenească am strigat, mai exact am urlat în eter, acoperind zgomotul luptei din apropiere: „Sunt al şaptelea (acesta era indicativul nostru), omul vostru a murit. Aşteptăm elicopterul. Lupta este în desfăşurare, nu se ştie cât timp rezistăm”.

La celălalt capăt au fost câteva secunde de tăcere, apoi, probabil, sensul a ceea ce am transmis a fost înţeles, acum se studia planul de luptă şi se preciza ce fel de grup este acesta al şaptelea. După o pauză scurtă am auzit: „Elicopterul a zburat după voi într-o zonă nouă dar nimeni nu s-a prezentat”. Le-am explicat că noi ne aflăm în zona veche de aterizare, că duceam o luptă foarte strânsă iar aviaţia bombardează blocajul făcut de noi; ordin pentru redislocare nu am primit deoarece s-a stricat staţia iar jumătate din grup a murit deja şi nu se ştie cât ne vom menţine. Deodată am înţeles că vorbesc singur. „Gata s-a terminat... mi-am spus şi această staţie s-a stricat”, deoarece din corpul ei atârna o schijă mare de la o grenadă sau mină. Capul îmi suna ciudat, totul se întunecase.. în gură simţeam un gust sărat neplăcut… totul a început să plutească…

Brusc mi-am simţit corpul uşor. Era linişte. Pluteam printr-un tunel rotund... pereţii erau tapiţaţi cu o ţesătură roz amintind catifeaua, gămăliile niturilor care ţineau ţesătura erau aurite… o stare de fericire şi calm… În faţă tubul se termina şi am văzut o scară, şi ea aurită sau din bronz, iar sus o deschizătură sub formă de chepeng. M-am apropiat plutind şi am văzut cerul

înstelat al nopţii. Am vrut să trec prin această deschizătură dar parcă m-am lovit de o peliculă străvezie, invizibilă, parcă aş fi fost într-o bulă de aer. Am apăsat pe această peliculă străvezie dar am fost tras înapoi...

Deodată am auzit o voce liniştită care-mi spunea: „Încă nu ţi-a venit vremea, întoarce-te”...

Un frison mi-a străbătut tot corpul. Eram în elicopter.

Stăteam întins pe o targă suspendată în timp ce elicopterul era zdruncinat. În gură aveam un gust ca de plumb. Am intrat în panică: „Nu mai am piciorul drept?! Nu-l simt!!!... Oare chiar l-au amputat?” Nu puteam să ridic capul pentru a vedea. Am încercat să strig ceva, dar dintre buze a ieşit doar un geamăt. Deasupra mea s-a aplecat infirmierul şi mi-a pus pe buze o bucată de vată muiată în apă. Am apucat-o cu lăcomie şi am simţit cum iau prima înghiţitură de lichid, chiar nu una întreagă. Simţeam că deja pot să vorbesc şi am întrebat: „Piciorul? Piciorul meu?”, „Nu te agita, mi-a răspuns infirmierul – piciorul este la locul lui, cel care te-a preluat de pe câmpul de luptă ţi-a făcut o injecţie cu anestezic în piciorul care a fost atins puţin de o schijă de grenadă. Ai suferit, probabil, o contuzie deoarece ai fost aruncat de valul de explozie pe pietre. Va trece anestezia şi îţi vei simţi piciorul”. Am început să-mi aduc aminte tot ce se întâmplase cu mine. Însemna că încă nu-mi ieşisem din minţi. Aveam lacrimi în ochi, însă nu plângeam, pur şi simplu lacrimile curgeau pe obraji calde, plăcute, liniştitoare. Am aflat de la infirmierul care le ştia pe toate, că zburăm „acasă”, din grupul meu rămăsesem în viaţă doar eu... Iar lacrimile curgeau mai departe... Cum puteam să mai trăiesc după toate cele întâmplate?

În mod intenţionat nu dau numele tovarăşilor mei care au murit acolo. Nu am de ce, sunt cu toţii în memoria mea. Nu-mi place stilul pompos şi bombastic de desfăşurare a ceremoniilor funerare şi a diverselor onoruri post-mortem. Îmi era sortit să trăiesc mai departe, conform destinului meu. Îmi spusese vocea de acolo, din tunel şi înseamnă că aşa trebuie să fie. Dacă aş fi povestit cuiva nu m-ar fi crezut şi, de altfel nici nu avea sens să povesteşti! Cu atât mai mult cu cât exista, ca de obicei, ordinul categoric al comandamentului: „Nu povesteşti nimănui nimic, totul este secret”. Iar, ca de obicei, dacă rămâi în viaţă după executarea misiunii de luptă, imediat ţi se spune că nu ai voie

să povesteşti nimănui nimic... Probabil că acesta era destinul meu.

Nu ştiu cum de nu mi-am ieşit din minţi după tot ce am trăit, însă ştiu un singur lucru: ceea ce am văzut în timpul zborului meu din tunel a fost starea de moarte clinică, înseamnă că am fost la limita dintre viaţă şi moarte, am văzut acea limită, am simţit-o, am simţit atingerea ei. Înseamnă că asta era un semn de sus! Mai târziu, am citit undeva că mulţi dintre cei care, s-au aflat între viaţă şi moarte, au văzut aceeaşi imagine... zborul din tunel... scara... deschizătura prin care se vede cerul înstelat... şi întoarcerea la viaţa de mai înainte, după vocea care spunea „Încă nu este timpul”... Nu ştiu exact dar, parcă, cineva chiar a încercat să dea acestui fenomen un temei ştiinţific. Ceea ce ştiu este că mie mi s-a întâmplat aşa cum am descris.

Despre asta nu am povestit nimănui în acea perioadă. Îmi era teamă că mă vor considera în totalitate nebun şi mă vor demobiliza din cauza stării de sănătate precare. După reabilitarea medicală m-am întors cu serviciul în armată şi am primit o funcţie de conducere într-o companie de tanchişti. Peste câteva săptămâni am fost chemat, în mod oficial la Secţia specială a Districtului Militar şi mi s-a propus să trec testul de candidat pentru munca în cadrul organelor KGB. Gata, pentru mine începea o viaţă nouă. „Încă nu a venit timpul”, mi-au revenit în minte cuvintele auzite în timpul zborului prin tunel. M-am liniştit spunându-mi: „voi vedea dacă se va împlini ceea ce am visat atât de mult timp”.

Capitolul 4. Trecerea în serviciul KGB

Trebuie să menţionez de la bun început că serviciul în cadrul KGB se deosebeşte în mod fundamental, de serviciul din armată.

În primul rând diferă însăşi modalitatea de comunicare dintre ofiţeri. Aici nu se obişnuieşte să te adresezi conform gradului militar, este de dorit să o faci conform prenumelui (inclusiv numele tatălui – formă de adresare obişnuită în Rusia – n. tr.). Şi cel mai important lucru: în armată îndeplineşti o misiune de luptă şi întotdeauna îţi vezi în faţă adversarul real. Ştii, exact şi limpede, în cine să tragi şi pe cine să lichidezi. Dar în KGB? Adversarul tău, aşa cum acum se obişnuieşte să se

spună,”ţinta” nu se vede. Este undeva în apropiere, trebuie să o identifici, să o descoperi şi, cel mai important, să o vezi. Apoi să o neutralizezi, adică să o faci inofensivă.

Aici nimeni nu trage în tine, cu toate că în orice moment poţi să ajungi într-o situaţie mortal de periculoasă. Principala ta armă în KGB nu este pistolul, ci mintea trează şi calculată. Se pare că totuşi legendarul F. E. Dzerjinskii (primul comisar al VCK-NKVD (VCK este „Comisia extraordinară rusă”, de aici au şi început să ne numească după primele litere „CK” – cekişti – n. tr.), spunea adevărul atunci când afirma că cekist poate fi doar „un om cu capul rece, inimă fierbinte şi mâini curate”. De aceea, în momentul intrării în serviciul KGB, erai verificat minuţios. Eu am fost nevoit să completez o mulţime de formulare şi să răspund la un număr şi mai mare de întrebări referitoare la copilăria şi tinereţea mea, cine sunt părinţii şi prietenii mei. Evident că toate acestea erau verificate şi răsverificate. Nivelul cunoştinţelor mele de cultură generală a fost şi el verificat prin intermediul testărilor. La începutul anilor ’80, în URSS testele nu se utilizau atât de mult, însă în cadrul KGB ele deja existau. Aşa că toată ziua răspundeam la întrebări prosteşti, după părerea mea. Trebuia să răspunzi repede, fără a sta pe gânduri şi să nu încerci, prin răspunsurile tale, să-i faci pe plac celui care întreba. Dar ce puteai răspunde la o astfel de întrebare: „Cum aţi reacţiona în cazul în care în faţa dumneavoastră s-ar dezbrăca o fată frumoasă şi v-ar propune relaţii intime?”. Ştiţi ce am răspuns eu? Am răspuns ca un militar şi cu o nuanţă de patriotism: „Dacă Patria va ordona, atunci voi răspunde cu reciprocitate, conform întregului program, şi nu voi face de ruşine înaltul titlu de cekist”. Au fost, desigur, şi alte întrebări interesante, dar toate astea au rămas în trecut. Când generalul, şeful Secţiei speciale al districtului militar, a citit acest răspuns, şi-a scos ochelarii, s-a şters la ochi (nu ştiu dacă încerca să-şi stăpânească râsul sau groaza) şi mi-a spus că dacă voi avea o atitudine serioasă faţă de astfel de ordine ale Patriei, atunci totul va fi bine.

Corect, desigur. Faptele mele de luptă erau cunoscute comisiei de admitere, însă despre acestea, nu se ştie de ce, nimeni nu întreba, iar dacă ar fi întrebat, atunci eu, aşa cum se spune, aş fi spus tot ce aveam pe suflet. De aceea, probabil, nu m-au întrebat.

Finalul întregii verificări a fost că, peste câtva timp, a sosit Ordinul Ministrului Apărării al URSS referitor la detaşarea mea, pentru continuarea serviciului, la dispoziţia Preşedintelui KGB al URSS.

Asta a fost tot. În sfârşit visul meu se împlinea. Completam rândurile celei mai puternice, pentru acele vremuri, secrete şi legendare organizaţii – KGB. Acum, adversarul meu nu mai era soldatul înarmat până în dinţi al unei armate străine, ci maeştrii deştepţi, iscusiţi şi vicleni ai „pelerinei şi pumnalului", agenţii CIA şi ai altor ţări ai „principalului adversar". Sub termenul de „ţările principalului adversar" se înţelegeau, în primul rând, SUA, Anglia şi RFG şi, abia pe urmă, celelalte ţări care intrau în blocul NATO.

Dar cum se prindeau spionii? Stăpâneam, cu măiestrie, toate genurile de arme precum şi tactica de luptă. Dar despre spioni ştiam doar din cărţi şi filme. De aceea, la 1 decembrie 1980 trebuia să mă prezint în oraşul Novosibirsk şi să urmez cursurile superioare de contrainformaţii militare. Această şcoală era atât de secretă încât, dacă spuneai oricărui taximetrist să te ducă la „casa mirilor", atunci, fără greş, te ducea la acea clădire, care se afla aproape în centrul oraşului. Printre locuitorii oraşului Novosibirsk şcoala de contrainformaţii militare era cunoscută ca şi „casa mirilor". De ce şi cine a numit-o aşa, a rămas un mister până în zilele noastre!

Cursurile durau timp de exact un an. Şi pe parcursul acestuia trebuia să asimilezi dexterităţile ofiţerului de contrainformaţii.

Studiam multe obiecte, atât lecţii teoretice cât şi practice, dar cele practice ne plăceau mai mult. Însă practica fără teorie este imposibilă. La dispoziţia noastră era o bibliotecă enormă, în principal cu materiale secrete referitoare la felul în care au fost prinşi spioni ai serviciilor de informaţii străine în diferite perioade.

Citeam cu încântare aceste materiale deoarece se deosebeau de romanele poliţiste datorită autenticităţii acţiunilor. Aici am înţeles un lucru: că în spionaj şi contraspionaj nu există niciun fel de tipare. În cazul în care un spion era demascat şi prins, se constata că modul în care el acţionase nu semăna cu al altora. Întotdeauna trebuia inventat ceva nou şi în afara standardelor. Dar cum se poate face acest lucru? Soluţia, într-o situaţie complicată de spionaj şi contraspionaj, nu vine la

tine de la sine. Trebuie să gândeşti şi să studiezi amănunţit şi în permanenţă, o mulţime de variante de comportament. Iar, pentru ca aceste variante să ţi se contureze, trebuie să ai o rezervă mare de informaţii. De aceea eram nevoit, zile şi nopţi, să citesc multă literatură de specialitate.

Sistemul de contrainformaţii militare este întemeiat pe principiul obiectivului. Un colaborator operativ deserveşte unul sau mai multe obiective militare, în strictă dependenţă de numărul efectivului personal şi al sarcinilor de luptă ale subunităţii. De regulă, un lucrător operativ numit nou în funcţie se prezintă comandantului unităţii militare. Lui i se repartizează un birou de serviciu separat şi un mijloc de transport. Comandantul unităţii este la curent cu ce se ocupă ofiţerul special, deoarece este informat prin ordinul special al Ministrului Apărării al URSS. Însă nu are voie să se implice în munca acestuia, nu îi poate da ordine, ci trebuie doar să-i acorde ajutor. De obicei, de modul în care se construiesc relaţiile interpersonale dintre comandament şi ofiţerul special în cadrul obiectului depind multe în activitatea serviciului de contrainformaţii militare.

În continuare, ofiţerul operativ trebuie să racoleze, în fiecare unitate, informatori şi persoane de încredere de la care să primească informaţia despre posibilul comportament suspect al militarilor din unitate. De regulă, pe noi ne obligau să avem agenţi şi informatori atât printre cadrele de ofiţeri şi subofiţeri, cât şi printre soldaţi. Aceasta se făcea pentru ca „să se urmărească la timp situaţia operativă” în toate subdiviziunile unităţilor militare.

Dar cum să racolezi un agent? Sigur că poţi să-l chemi pe soldat la tine în cabinet şi să spui: „Soldat Ivanov, eşti obligat să-mi raportezi despre tot ce se întâmplă la voi în companie sau în pluton”. Evident că soldatul va lua poziţia de drepţi şi va răspunde conform Regulamentului: „Am înţeles! Să trăiţi!”. Tot aşa de sigur este că nu-ţi va relata despre neregulile existente la ei în subunitate, totul este foarte bine; despre încălcări ale regulamentului sau despre cine şi când pleacă noaptea nemotivat sau foloseşte băuturi alcoolice. Dar chiar dacă ar povesti despre astfel de fapte, ce ar urma? Acest lucru nu ţine de competenţa noastră, competenţa noastră este să prindem spioni. De aceea ofiţerul operativ în timpul soluţionării cazului,

trebuie să se pună în locul spionului sau al diversionistului şi să încerce să „modeleze” comportamentul acestuia.

La cursurile practice ne obligau să facem acest lucru. Trebuia să pătrundem pe un obiect concret şi să aflăm cu ce se ocupă acolo, adică să obţinem informaţia de spionaj. Dacă obiectivul era o uzină militară, atunci trebuia să aflăm ce anume fabrică aceasta. Dacă era un birou de construcţii, atunci ce se construia acolo. Noi eram repartizaţi, din timp, câte doi oameni şi ne dădeau, de exemplu, adresa unui institut de cercetări ştiinţifice (ICS). Bine că în Novosibirsk existau multe dintre institutele secrete de cercetări din domeniul apărării! Profesorii ne avertizau că organele de contrainformaţii de la aceste întreprinderi ştiau despre sarcinile noastre de studiu şi urmau sa încerce să împiedice acţiunile noastre. Astfel eram obligaţi nu numai să inventăm cum să pătrundem în obiectiv şi să aflăm cu ce se ocupă cei de acolo în realitate, dar şi să punem acest lucru în practică. Pentru îndeplinirea misiunii ni s-au acordat 24 de ore. Sigur că, am fost înzestraţi cu o oarecare tehnică de spionaj: magnetofoane portabile, aparate de fotografiat în miniatură şi lunete sub forma unor pixuri.

Împreună cu partenerul am decis să păcălim serviciul de contrainformaţii al obiectivului nostru şi să nu pătrundem acolo, doar eram aşteptaţi. Am mers la o oarecare distanţă, pe lângă acesta, ne-am uitat peste gard şi am început să urmărim maşinile care intrau şi ieşeau pe porţi. Orientându-ne după caracterul încărcăturilor, am stabilit că, în principal, producţia care era scoasă în lăzi închise, avea inscripţia „atenţie, sticlă” şi „ a nu se răsturna”. Dar acest lucru nu spunea cine ştie ce. Am aşteptat sfârşitul schimbului de lucru şi, împreună cu muncitorii, am plecat în oraş. Pe drum am început să ne uităm atent la un grup format din cinci oameni care discutau zgomotos, întrebându-se unde să meargă să bea „bere şi încă ceva mai tare”, după o zi grea de muncă. Aşa că, împreună cu aceştia, mai exact în urma lor, am intrat într-o cafenea şi ne-am aşezat la masa vecină. Am aşteptat ca ei sa bea şi să se cherchelească şi, apoi, să înceapă să discute cu voce tare problemele lor de producţie. Nu a trebuit să aşteptăm mult timp deoarece doi dintre ei au început să discute despre cine ascuţea mai bine sticlele. Despre ce fel de sticle era vorba şi pentru ce era nevoie de ele? În toiul disputei unul a început să-l acuze pe celălalt

spunând: „Astfel de lentile din care faci tu nu se vor potrivi la niciun înălţător. Cine lucrează aşa cu sticla?” Aici tovarăşii lor de pahar au început să-i dojenească pe certăreţi, spunându-le să înceteze să vorbească despre muncă într-un loc public.

Astfel am clarificat totul. Pentru siguranţă, i-am fotografiat pe lucrători cu aparatele portabile pe care le aveam, iar întreaga lor discuţie referitoare la înălţătoare am înregistrat-o la magnetofon.

Aceasta pentru confirmarea surselor de obţinere a informaţiei.

Seara târziu, raportam conducătorului nostru că am reuşit să aflăm într-un timp foarte scurt, că această întreprindere produce înălţătoare pentru tehnica militară, probabil pentru armele lunetiştilor. Am fost lăudaţi.

Cu toate acestea, în momentul în care s-a făcut bilanţul am aflat că unii dintre colegii noştri de curs au fost „demascaţi” aşa cum ne exprimăm în argou, sau identificaţi, în exprimare literară.

Am aflat că au mers direct la secţia de cadre a obiectivului lor, sub pretextul angajării în serviciu. Pe parcursul discuţiei au încercat să afle ce gen de producţie avea întreprinderea respectiva. Sigur că au fost imediat „identificaţi” şi „arestaţi”. Cu toate acestea, am notat metoda lor, deoarece lucrătorii aparatelor de cadre sunt oameni care dispun de cea mai completă informaţie despre toate şi reprezintă cea mai preţioasă sursă de informare. Şi, de regulă, toţi aceşti oameni sunt agenţi ai organelor de contrainformaţii. Din acest motiv cu aceştia trebuie lucrat foarte atent.

La orele de tehnică specială eram învăţaţi cum să mânuim aparatura de spionaj. Această tehnică este acum într-o cantitate şi o varietate atât de mare, încât nu are sens să fie enumerată. Despre aceasta se scrie mult în cărţile poliţiste şi se arată în filme. Cel mai important lucru pe care l-am însuşit la aceste ore, a fost modul în care se poate identifica omul care utilizează această tehnică.

Principala mea specialitate sunt contrainformaţiile. Pentru a fi un bun ofiţer în acest domeniu, trebuie să stăpâneşti la perfecţie abilităţile unui spion. Urmărind cu atenţie acţiunile unui ofiţer de informaţii, „acoperit” de jur împrejur de tehnică de spionaj, am observat un lucru ciudat: era vorba despre o anume

nervozitate, abia sesizabilă în comportamentul lui. Mi-am dat seama că dacă un spion este reţinut iar asupra lui este descoperită tehnica de spionaj destinată obţinerii de informaţii, atunci, conform Dreptului Penal, poate să fie arestat şi acuzat de spionaj. De aceea, indiferent cât de tari sunt nervii spionului, întotdeauna, el se teme să nu fie prins în timpul utilizării tehnicii operative speciale.

Iar arta contrainformaţiilor constă tocmai în a identifica şi aprecia corect, conform unor semne aparte, abia vizibile în comportamentul omului, că acesta utilizează o tehnică specială.

De obicei spionul se străduieşte să facă aşa numitele „semne de carte”, adică să instaleze fel de fel de aparate de interceptare ascunse în locuri ferite şi neobservate, care pot să înregistreze informaţia de la o anumită distanţă.

În zilele noastre, toate serviciile de informaţii din lume primesc cea mai mare parte a informaţiei de spionaj prin utilizarea tehnicii electronice speciale. În această situaţie nici nu este nevoie de un efort prea mare. Cei din serviciul de spionaj tehnic, de regulă, nu riscă nimic, ei stau în cabinetele lor speciale, curăţei, beau cafea şi urmăresc liniştiţi, cum tehnica de spionaj adună, fixează şi prelucrează informaţia. Însă ei uită că cele mai importante şi mai preţioase secrete sunt ascunse atât de departe şi atât de minuţios, sunt apărate de mijloace tehnice atât de puternice încât, în afară de om, nimeni nu are acces la ele. Iar cu omul care deţine secrete, sau aşa cum îi numim noi „purtătorii importanţi de secrete”, trebuie să lucrezi, să vorbeşti şi să comunici pentru a primi de la el informaţia care te interesează. Iar acest lucru este treaba spionajului de agentură. Spionajul tehnic poate doar să suplimenteze sau să ajute spionajul de agentură însă el, niciodată, nu va ocupa locul principal în activitatea de strângere de informaţii. Doar spionajul de agentură reprezintă cea mai efectivă şi mai veridică metodă de obţinere a informaţiei în spionaj.

De aceea, dacă ofiţerul de contrainformaţii sau cel de informaţii nu stăpâneşte anumite dexterităţi în lucrul cu oamenii, atunci nu are ce căuta în această activitate!. Noi trebuie să ne apropiem în aşa fel de cele mai ascunse sentimente omeneşti şi să jucăm atât de convingător cu acestea, încât el singur să ne povestească totul şi să înceapă să lucreze pentru noi. Acest lucru se învaţă la o disciplină specială

– psihologia operativă. Unul dintre profesorii de psihologie operativă ne-a spus: „Pentru a intra în sufletul omului, trebuie să-ţi scoţi încălţămintea, iar militarii, cizmele. Dacă fiecare va descoperi pentru el sensul acestor cuvinte, atunci veţi deveni buni ofiţeri de spionaj”. Doar mai târziu, după câţiva ani de lucru practic în contrainformaţii, am înţeles ce forţă spirituală se ascunde în spatele acestor cuvinte. Însă acest lucru l-am înţeles în felul meu, pentru că, aşa cum el ne spunea, „fiecare trebuie singur să înţeleagă asta”.

La japonezi, dar nu numai la ei, există un astfel de obicei.

Când intri în templu, scoţi încălţămintea. Înseamnă că trebuie să te dezbraci, metaforic, să fii gol în faţa Creatorului. Omul trebuie să vadă şi să simtă că eşti în faţa lui gol, curat, fără apărare şi nepericulos. Doar atunci nu se va teme de tine, va începe să aibă încredere şi să-ţi facă confidenţe. Pentru că, vrem sau nu, omul este „Homo sapiens” – „animalul raţional” – ceea ce înseamnă că în noi sunt sădite şi instincte animalice. Iar primul şi cel mai important instinct este cel de autoconservare. De aceea, atunci când te apropii de un om necunoscut sau de tine se apropie cineva necunoscut, instinctiv, te încordezi şi te pui în gardă. În astfel de momente intervine instinctul de autoconservare, care acţionează diferit de la individ la individ.

Nu ştii la ce te poţi aştepta de la cel care se apropie, dacă este periculos sau nu. Iar dacă este „gol” şi „desculţ”, înseamnă că nu este periculos şi nu mai avem de ce să ne temem de el, îl putem lăsa să intre în sufletul nostru.

Aceasta este teoria, dar în practică apar diferenţe de la caz la caz. Pentru a te descurca trebuie să ai, din naştere, darul de a atrage oamenii, de a-i face să vină spre tine. Iar acest dar nu-l poţi învăţa de la nimeni, îl ai, sau nu îl ai, de la Dumnezeu. Mergând mai departe, după ce ai obţinut încrederea omului, este nevoie ca, încet-încet, să dobândeşti şi informaţiile care te interesează. Pentru asta foloseşti mijloace şi metode de sondare operativă, dar le foloseşti cu multă atenţie pentru a nu depăşi anumite limite. De exemplu, în timpul unei discuţii trebuie să ştii să abordezi (sau să „arunci”) corect subiectul care te interesează. Trebuie să ai în vedere ca, niciodată, să nu abordezi subiectul care te interesează la începutul sau la sfârşitul discuţiei. El trebuie abordat la mijlocul acesteia pentru că, de regulă, interlocutorul controlează, destul de clar mersul

discuţiei, doar la începutul şi sfârşitul ei.

Toate acestea ne erau predate la orele de psihologie operativă. De fapt nu ne învăţau, ci doar ne dădeau noţiunile teoretice, toate celelalte trebuia să le aflăm din practică.

Cursurile de contrainformaţii ni se păreau interesante, aflam bazele unui lucru tainic, atrăgător şi periculos. Despre spionaj s-au scris foarte multe cărţi şi au fost realizate destule filme. În general, un om cult este informat despre formele şi metodele de lucru ale spionilor şi contra-spionilor. Însă şi aici există un avantaj pentru cei din profesia mea. Este vorba de acei oameni neştiuţi sau anonimi, care lucrează pentru noi. În această categorie intră: agenţii, rezidenţii şi deţinătorii apartamentelor secrete şi conspirative.

Despre ei nimeni nu ştie, nici măcar colegul meu de muncă nu trebuie să-mi ştie aparatul secret. Aceasta este o regulă de bază a conspiraţiei. Iar pentru a respecta conspiraţia trebuie să ştii să te întâlneşti neobservat şi în secret cu cei care te ajută. Tocmai de aceea eram cu migală instruiţi în domeniul principiilor de efectuare a urmăririi şi a contra-urmăririi, cu alte cuvinte, ne învăţau cum să urmărim corect şi cum să scăpăm de urmărire.

În astfel de situaţii există o mulţime de metode şi mijloace, dar nu are sens să le descriu, deoarece ele se întâlnesc în toate romanele poliţiste. Totuşi, ar trebui menţionate câteva care, nu o dată, în cazul unor operaţiuni de spionaj complicate, ne-au salvat.

Este vorba de posibilitatea de a te transforma scoţându-ţi repede hainele sau de a scăpa de sub urmărire folosind curţi cu mai multe ieşiri, scări sau – şi mai bine – locuri aglomerate, cu mai multe căi de acces.

Metoda de schimbare a hainelor este bună, însă numai în cazul schimbării tuturor hainelor. Astfel, dacă schimbi repede geaca/haina sau ceea ce ai pus pe cap, iar pantalonii şi, mai ales încălţămintea rămân aceleaşi, un spion iscusit, care reţine mai ales aceste ultime elemente, îşi dă seama de schimbare. De asemenea, în cazul acestei metode, trebuie să găseşti locul în care, repede şi fără a trezi suspiciuni, să schimbi hainele. De aceea trebuie să studiezi foarte bine zona sau locul unde urmează să aibă loc operaţiunea secretă, să stabileşti din timp căile de retragere şi să pregăteşti ascunzători cu îmbrăcăminte

de rezervă. Cu cât locul este mai aglomerat, cu atât este mai uşor să te ascunzi în spatele trecătorilor sau în mulţime.

Şi mai dificil este să urmăreşti un „obiectiv” anume sau, în limbaj profesionist, să efectuezi o „UE” (urmărire externă). Este o muncă extrem de dificilă care impune să-ţi dedici întreaga forţă fizică şi psihică. Cel care se ocupă cu urmărirea (denumit şi „spion de urmărire externă”) trebuie să întrunească mai multe caracteristici: un aspect neînsemnat, o memorie extraordinară, o mare rezistenţă, răbdare de fier, capacitate de reacţie rapidă, vedere foarte bună, auz perfect, capacitate de a improviza şi de a se orienta în orice situaţie.

Luând în considerare că apariţia periodică a aceloraşi persoane poate să pună în gardă obiectul urmăririi, trebuie alternate mijloacele de deghizare personală: ochelari falşi, geci care se pot întoarce pe dos, genţi sau pachete care se restrâng, acoperăminte pentru cap care se pot schimba din când în când. La o urmărire foarte bună participă, de regulă, de la 3 la 8 oameni şi câteva maşini. În fiecare dintre maşinile participante trebuie să fie până la 3 oameni, dintre care măcar unul să fie femeie. Agenţii de urmărire comunică între ei, de regulă, prin radio. Însă, acest lucru fiind greu de făcut în prezenţa oamenilor, mai frecvente sunt situaţiile în care ei sunt nevoiţi să comunice prin intermediul unui cod vizual special, stabilit din timp, sau prin semnale vizuale convenţionale.

Pentru trecătorul obişnuit toate aceste semnale trebuie să pară gesturi normale.

Semnificaţia gesturilor poate să fie:

— mâinile încrucişate la spate = „obiectul staţionează”

— mâna stângă sprijinită de şoldul stâng = „obiectivul a întors la stânga”

— mâna dreaptă sprijinită pe şoldul drept = „obiectivul a întors la dreapta”

— o semi-rotire într-o parte cu aducerea unei mâini pe piept = „obiectivul traversează strada”

— o mână dusă la cap = „obiectivul s-a întors şi merge în direcţie opusă”

— ambele mâini ridicate la cap = „obiectivul a scăpat de sub control”

— privitul intens al ceasului cu simularea uimirii = „trebuie să fiu schimbat”

Orice comportament suspect al obiectivului, precum şi contactele lui cu alte persoane se înregistrează cu un casetofon portabil (reportofon), iar la terminarea urmăririi, se fixează, se menţionează cu exactitate în raport. Asta nu înseamnă, în niciun caz că, citind toate astea, să începeţi să vă uitaţi pe stradă la trecători şi, pe cei care ţin mâinile la spate sau se sprijină pe şolduri, să-i consideraţi agenţi de urmărire! Secretul nostru constă tocmai în asta: mascarea semnalelor sub nişte gesturi fireşti ale oamenilor.

În timpul urmăririi unui pieton se folosesc următoarele forme:

1.Prin „lanţ”. Obiectivul este urmărit direct doar de un singur agent, iar toţi ceilalţi, sub forma unui lanţ întins, se află în spate, fiecare dintre cei care urmăresc orientându-se după cel din faţă.

Contactul dintre nuclee se efectuează prin staţie sau cod vizual, iar distanţa dintre ei depinde de circumstanţele externe concrete (pe străzile mai goale – mai mare, pe cele destul de aglomerate mai mică...). În cazul unei deconspirări a primului agent, locul lui este luat, imediat, de al doilea şi, renunţând la contactul vizual, utilizează mijloace de camuflaj personale.

2. Prin „lanţ dublu”. Varianta aceasta este utilizată pe străzile aglomerate, şi ea se caracterizează prin faptul că cei ce urmăresc merg pe ambele părţi ale arterei principale, din când în când trecând de pe o parte pe cealaltă a acesteia. Altă dată ei pot să meargă pe străzi paralele, observând obiectivul la intersecţii şi menţinând legătura prin staţie cu conducătorul grupului de urmărire.

3. Prin metoda „cu depăşire”. În acest caz, cei ce urmăresc depăşesc periodic obiectul urmăririi, acesta ajungând, în acest fel, între ei, ceea ce permite un control cât se poate de real şi eficient.

4. „Cu intervenţie”. Cei care efectuează urmărirea ocupă (de regulă sunt transportaţi cu maşina) locurile favorabile pe presupusul drum al obiectivului şi intervin activ în urmărire în diferite puncte ale deplasării acestuia. Această metodă este utilizată în locurile în care este foarte greu să nu atragi atenţia asupra ta.

5. Prin „plasă”. Acest mijloc este utilizat de obicei în cel mai neplăcut moment, când obiectul urmăririi este pierdut din vedere.

Atunci întreaga zonă din apropiere este cuprinsă într-un fel într-un cerc care se strânge treptat. Acest cerc se strânge până când obiectivul va fi găsit, moment în care toţi agenţii se aliniază din nou în formă de lanţ şi continuă urmărirea.

6. „De aproape şi cu asigurare”. Aflându-ne în locuri cu o concentrare maximă de oameni (gări, magazine, metrou...) putem să nu evităm apropierea de obiectul urmăririi, acţiune care, de obicei, se efectuează de unu-doi agenţi, în timp ce alţi agenţi se află în exterior şi controlează pasiv toate intrările şi ieşirile care există. În acest caz, ca de altfel întotdeauna, nu se recomandă să dai nas în nas cu cel urmărit.

7. „Singulară cu transmitere”. Omul din grupul de urmărire intră, împreună cu obiectivul în cafenea, cârciumă, restaurant, se aşează nu departe de acesta şi, de obicei fără a intra în niciun fel de discuţii, părăseşte locaţia împreună cu urmăritul. După ieşire, clientul este „transmis” celorlalţi, iar agentul care s-a expus în acest loc este scos, pe cât posibil, din acţiunea ulterioară de urmărire.

Uneori se întâmplă ca obiectul urmăririi, care a citit prea multe cărţi poliţiste şi a privit filme cu spioni, cunoscând deja toate detaliile unei urmăriri să încerce să se „verifice”, adică să identifice dacă este urmărit. De regulă, tinde să identifice în apropierea sa persoane care apar permanent sau să descopere în acţiunile oamenilor care îl înconjoară unele ciudăţenii. Acest lucru se numeşte „urmărirea de întâmpinare”.

Poţi identifica singur dacă eşti urmărit, utilizând suprafeţe reflectorizante ale vitrinelor de magazine, tablouri lucioase de publicitate şi alte suprafeţe în care dacă priveşti poţi vedea ce se face în urma ta. De asemenea, se poate efectua contra-urmărirea de pe clădiri, din ferestrele apartamentului sau ale casei scărilor ori, pur şi simplu, se poate întoarce capul. Spre exemplu, poţi să te prefaci că priveşti mărfurile pe tarabă sau să imiţi pierderea unui obiect oarecare. Se pot efectua „zigzaguri” bruşte în deplasările pe care le faci, adică, să schimbi brusc tempoul şi direcţia mişcării, să părăseşti cinematograful la începerea filmului sau să ieşi repede din vagonul metroului chiar înaintea închiderii uşilor. Aici cel mai important lucru este să sesizezi reacţia celor ce te înconjoară.

Urmărirea unei maşini aflate în mişcare aminteşte de urmărirea unui pieton. În acest caz, de obicei, sunt folosite

câteva maşini, de diferite culori şi modele, care nu ies în evidenţă, o parte din ele se mişcă pe străzi paralele şi menţin legătura dintre ele prin radio. Este permisă urmărirea obiectivului pe parcursul a câtorva sute, cel mult câteva mii de metri, după care, obligatoriu, urmărirea este preluată de următoarea maşină. Pentru a evita surprize neplăcute, este nevoie să cunoşti foarte bine toate posibilităţile tehnice ale maşinii tale (rapiditatea de creştere a vitezei, raza de întoarcere). De asemenea, trebuie luate în calcul particularităţile drumurilor din zonă, nivelul de măiestrie şi obiceiurile şoferului.

Când un obiectiv cu experienţă este foarte atent sau se teme de ceva, el poate să încerce să scape de un control la care se aşteaptă, folosindu-se pentru aceasta de metode tipice, care se sprijină cel mai des pe: schimbarea ritmului, direcţiei şi a tipului de mişcare; crearea în spatele său a anumitor bariere, adormirea vigilenţei însoţitorilor. Foarte des, cu această ocazie, se folosesc trucuri ca:

1. Luping de durată în locuri aglomerate, cum ar fi metroul, pieţe de haine, gări.

2. Utilizarea scărilor cu trecere, a apartamentelor sau curţilor şi a tuturor celorlalte intrări de serviciu.

3. Schimbarea frecventă a mijloacelor de transport.

4. Trecerea, în metrou, de la o linie la alta.

5. Utilizarea rutelor de labirint.

6. Creşterea bruscă a vitezei după virajul de la colţ de stradă, cu intenţia de a-şi pierde urma.

7. Părăsirea mijlocului de transport aflat în mişcare în momentele scurte în care acesta pleacă.

8. Trecerea bruscă pe culoarea roşie sau pe sub bariera care se lasă.

9. Crearea, pentru însoţitori, a impresiei de mişcare într-o direcţie bine cunoscută şi devierea bruscă de pe ruta presupusă.

10. Intrarea şi ieşirea din mijloacele de transport în comun în timpul închiderii uşilor.

11. Schimbarea aspectului exterior şi a mersului în momentele scurte de pierdere a contactului vizual – se poate face în toaletă, într-o scară, la prieteni.

12. Agresivitatea evidentă la adresa ofiţerului de informaţii identificat ca urmăritor, cu perspectiva izbucnirii scandalului.

La dispariţia bruscă a obiectivului este de dorit să nu

acţionăm din impuls, ci aşteptând puţin, să luăm sub control toate locurile în care acesta ar putea să apară. Adică să aplici plasa.

Toate acestea sunt teorii. Dar în practică? Dacă v-aţi putea imagina câţi kilometri am fost nevoiţi să mergem pe străzile Novosibirskului! Şi la început evident că nimeni nu reuşea să urmărească obiectivul fără a fi observat sau să se ascundă în siguranţă de urmărirea externă. De aceea ne forţau, până la automatism, să punem în practică cunoştinţele teoretice primite. Şi bine făceau! Numai că în situaţia noastră, întotdeauna trebuie să te controlezi, ca să n-o iei razna. Cu toate că nu am întâlnit personal, se spune că au existat cazuri când, după astfel de exerciţii practice, la unii elevi ai şcolii noastre apărea „mania urmăririi”. Tot timpul li se părea că cineva îi urmăreşte sau că ei trebuie în permanenţă să urmărească pe cineva. Unde erau pe urmă trimişi, apoi, „elevii ţăcăniţi”, putem să ne imaginăm. Mai degrabă, pentru o perioadă foarte lungă de timp, erau plasaţi în spitalul de psihiatrie.

În cadrul orelor pătrundeam şi în tainele criminalisticii. Învăţam să identificăm şi să fixăm posibilele urme ale unei crime.

Era interesant de aflat cum pe orice suprafaţă, de care s-a atins omul poţi descoperi amprente ale degetelor lui, pe care, apoi, să le scoţi pe o peliculă lipicioasă specială. Lucram, practic, cu diverse modele tehnice foto, cinematografice şi audio. Studiam bazele criptografiei şi ale artei codificării.

Practicând o astfel de ocupaţie, lumea ta se schimbă. Te simţi stingher în mijlocul altor oameni, ştiind că eşti înzestrat cu cunoştinţe speciale, care pot, sau să le facă rău oamenilor, sau pot să-i ajute. Desigur, nu trebuie să arătăm anturajului apropiat ceea ce am fost învăţaţi la şcoala de contrainformaţii. Aceasta este o mare taină care se află permanent în noi şi care lasă o anumită amprentă asupra comportamentului şi reacţiilor omului în diverse situaţii de viaţă. Tot timpul trebuie să ţinem minte asta şi să ne supraveghem comportamentul, iar acest lucru, evident, limitează acţiunile noastre şi maniera de comportament în comunicarea cu prietenii, rudele şi alţi oameni care ne înconjoară. Doar în comunicarea cu colegii de serviciu putem să ne eliberăm de povară şi, cumva, să ne relaxăm.

Am încercat, într-un fel, să-mi clarific sentimentele şi senzaţiile după ce am rămas în viaţă, printr-o minune, în Afganistan. Nu pot spune că am crezut foarte tare în Dumnezeu, acest lucru, în acel timp, era strict interzis de ideologia comunistă, cu atât mai mult cu cât eram membru al PCUS – Partidul Comunist al Uniunii Sovietice. Însă, în interiorul meu ceva îmi spunea că, în acest domeniu, lucrurile nu stăteau aşa cum fusesem învăţat.

Petreceam zile întregi în biblioteca secretă studiind dogmatica secretă, bazele creştinismului, islamului şi iudaismului. La un moment dat, în catalog, am descoperit semne de carte şi trimiteri la informaţia secretă referitoare la OZN (obiecte zburătoare neidentificate). Am citit toate articolele din bibliotecă şi am înţeles că omenirea, până în acel moment, nu a reuşit să înţeleagă cu claritate fenomenele supranaturale şi inexplicabile.

În acelaşi timp îmi puneam întrebarea de ce o astfel de informaţie interesantă, despre obiectele zburătoare, este secretizată? Oare sursele noastre de informare în masă (care, în acel timp se aflau sub controlul minuţios şi vigilent al cenzurii comuniste), nu pot să publice nimic despre asta? Înseamnă că aceste relatări sunt adevărate, dacă totul este atât de secret.

Nu mai vorbesc despre faptul că, în arhivele secrete ale şcolii, am descoperit lucrări nepublicate ale clasicilor marxism-leninismului, în care descriau punctul lor de vedere în privinţa problemei educaţiei sexuale a tineretului şi înţelegerea de către ei a fenomenelor supranaturale, precum şi referiri la religie. Atunci am înţeles că nu în zadar am fost botezat în copilărie, iar bunica mă ducea la biserică şi îmi povestea despre lumea de dincolo şi despre Dumnezeu. Înseamnă că există, totuşi, ceva adevărat în asta şi nu în zadar destinul a decis să trăiesc după ultima luptă în Afganistan.

Probabil că acest lucru a fost hotărât „de sus”. Cu toate acestea, niciodată nu mi-am exprimat punctul de vedere referitor la modul meu de a înţelege Creatorul şi am hotărât să ţin totul pentru mine şi să nu împărtăşesc nimănui nimic. Am decis că este corectă părerea că „Dumnezeu trebuie să fie în inima fiecăruia dintre noi”. La şcoală eram învăţaţi cum să lucrăm cu agentura din rândul clerului şi al sectanţilor, cum trebuie să comunici cu ei, cum să-i racolezi şi să-i determini să

colaboreze cu organele KGB. Pentru aceasta era nevoie să studiem bazele religiei, iar cunoştinţele mele în ale Bibliei, oricât ar părea de ciudat, au început de la studierea lucrărilor antireligioase critice ale lui Xenon Kosidowski şi a cărţii lui Emilian Yaroslavskii „Biblia pentru credincioşi şi necredincioşi”. Cu toate că eram „împănaţi” cu tot felul de cunoştinţe în domeniile literaturii, artei, filosofiei şi psihologiei, dacă erai timid şi aveai o fire mai puţin comunicativă, niciodată n-ai fi putut folosi aceste cunoştinţe. De aceea ne învăţau cum să lucrăm cu oamenii, cum să comunicăm, cum să facem cunoştinţă, respectiv să construim o conversaţie corectă, pentru a fi înţeleşi. Şi cu atât mai mult, cum să-l studiezi, în procesul acestei comunicări, pe omul de care ai nevoie pentru racolarea care urma. Acest om se şi numea în argoul nostru, „obiect de cointeresare operativă”. Dar cum să-l faci pe acest „obiect” să lucreze pentru KGB?

Sigur că, este nevoie, la început, să-l studiezi foarte bine, să faci cunoştinţă cu dosarul lui personal, şi, de asemenea, să afli ce părere au despre el oamenii care îl înconjoară. Apoi, toată această informaţie adunată trebuie analizată serios şi trebuie întocmit aşa-numitul „tablou psihologic”. În limbajul nostru profesionist acest lucru însemna „culegerea şi sintetizarea caracteristicilor oficiale şi independente referitoare la obiectul de cointeresare operativă”.

Abia pe urmă, când vom afla aproape totul despre acest om, despre părţile lui slabe şi puternice, putem trece la racolarea sa. Pentru aceasta se pot folosi şi chiar trebuie folosite atât părţile pozitive, cât şi cele negative ale personalităţii sale.

Totuşi, ce intră în „tabloul psihologic”?

În primul rând, sunt particularităţile generale ale personalităţii:

1. Obiceiurile de viaţă (muzica şi literatura apreciată, băuturile şi mâncărurile preferate, marca de ţigări întrebuinţată, dispoziţia dominantă, regimul de somn, ziarele şi revistele citite, temele de discuţie, mijloacele de petrecere a timpului liber, rutele preferate, cele mai frecventate sau evitate locuri, îmbrăcămintea preferată, coafura obişnuită, purtarea bărbii şi a mustăţilor, utilizarea lentilelor şi a ochelarilor, bijuteriile pe care le poartă, tipul de oameni cu care preferă să se întâlnească, modul în care îşi petrece concediul).

2. Opiniile şi stabilitatea lor (politice, morale, de viaţă, estetice; dacă părerile sunt la fel atât în sfera oficială cât şi în cercul personal);

3. Atitudinea faţă de evenimentele care se produc (indiferentă, ironică, extremistă);

4. Naţionalismul (ascunderea naţionalităţii, preamărirea naţiunii sale, respectarea tradiţiilor naţionale, atitudinea faţă de alte naţionalităţi);

5. Atitudinea faţă de rude şi apropiaţi (nivelul de ataşament, tipul de contacte şi cât de dese sunt acestea);

6. Atitudinea faţă de sine (exigentă, îngăduitoare, ironică, părerea despre sine: adecvată, exagerată, proastă);

7. Posibilităţi (externe: din cauza situaţiei de la serviciu, a cunoştinţelor, a relaţiilor de familie şi, de asemenea internă: datorită calităţilor personale, a educaţiei, antrenamentului...);

8. Pasiuni, cu luarea în calcul a profesionalismului lor şi a atracţiei acestora (femei, alcool, bucătărie, bani, călătorii, sport, colecţionare, pornografie, muzică, teatru, televizor, calculator, creştinism, păgânism, religii orientale, arta militară orientală, medicina netradiţională, ocultism, istorie, astrologie, yoga, vânătoare, câini, şah, jocuri de noroc, maşini, interes pentru radio, meşteşuguri populare şi altele);

9. Abilităţi în diverse domenii (de a conduce o maşină, de a repara o maşină sau un televizor, de a se bate, de a trage, de a înota, de a seduce o femeie, de a se orienta în teren şi altele);

10. Ciudăţenii (credinţa în semne, ritualuri deosebite, caracterul neobişnuit în maniere, îmbrăcăminte, coafură);

11. Atitudinea faţă de diverse aspecte ale vieţii (faţă de femei, alcool, bani, aventuri, literatură şi artă, modă, comerţ, câştig material, prostituţie, homosexualitate, narcomanie, terorism, preţuri, acţiuni, religii, partide şi personalităţi politice);

12. Motivaţii şi ierarhie (necesitatea de siguranţă şi înţelegere, dragoste faţă de copii, insatisfacţie sexuală, acceptarea matriarhatului sau a patriarhatului);

13. Slăbiciune şi fragilitate (interne: caracter slab, deficienţe fizice, unele obiceiuri, bucurii şi vicii „mărunte”, ataşamente puternice şi externe: momente delicate ale biografiei, aspecte ale vieţii personale şi de afaceri ascunse cu migală);

14. Dificultăţi (băneşti, sexuale, informaţionale);

15. Ambiţii (tendinţa spre o carieră de afaceri sau politică,

putere secretă sau evidentă, orice fel de faimă);

16. Ostilitate (faţă de om, organizaţie, ţară, naţiune, mod de a gândi, un anumit mod de comportament);

17. Insuccese (familiale, profesionale, de afaceri, în dragoste, de prestigiu)

18. Mijloace de acţiune (prin cuvânt, prin faptă, prin atac direct, prin viclenie, prin compromis, folosindu-i pe alţii);

19. Comportamentul sub influenţa băuturilor alcoolice (capacitatea de a se controla, plâns, bunătate, agresivitate);

20. Comportamentul într-o situaţie extremă („se aruncă în luptă”, fuge, aşteaptă, se opreşte, intră în stare de prostraţie);

21. Comportamentul în grup (tendinţa de a fi lider, supunere, anarhie, egalitate, izolare);

22. Reacţia emoţională (comportamentul în timpul conversaţiei, nivelul de ascundere a sentimentelor caracteristice pentru o anumită emoţie gesturi şi reacţii psiho-fiziologice);

23. Nuanţe sexuale (nivelul de motivaţie, deviaţii de la normă, capacitatea de a le controla, obiceiuri).

Sigur că aceasta nu este întreaga listă a particularităţilor însă, după părerea mea, acestea sunt de bază şi de primă importanţă.

În al doilea rând în profilul psihologic intră trăsăturile psihice şi intelectuale ale obiectului. De obicei încerc să le fixez în sens polar una faţă de cealaltă:

1. Gândire (concretă – abstractă).
2. Erudiţie (cultură generală – specializată).
3. Intelect (profunzime – superficialitate).
4. Capacitatea de analiză – incapacitate a acesteia.
5. Capacitatea de înţelegere (inteligenţă – prostie)
6. Perspicacitate – superficialitate.
7. Gândire critică – credulitate.
8. Simţ practic – fuga după iluzii.
9. Conservatorism – inovaţie.
10. Capacitatea de a risca – nehotărâre.
11. Spirit conciliant – agresivitate.
12. Pasiune – pasivitate.
13. Tendinţa de a fi lider – supunere.
14. Adaptare – independenţă.
15. Manevrabilitate – caracter rectiliniu.
16. Credulitate – suspiciune.

17. Curiozitate – indiferenţă.
18. Supus sugestiei – capacitatea de a învinge sugestia.
19. Scrupulozitate – simţ practic.
20. Intransigenţă – cedare şi tendinţa spre compromis.
21. Îngăduinţă – exigenţă.
22. Altruism – egoism.
23. Credinţa în forţele proprii – încrederea în circumstanţe.
24. Caracter deschis – caracter rezervat.
25. Predispoziţie spre viclenie – lipsa vicleniei.
26. Sânge rece (atât în pericol, cât şi în aşteptare) – impulsivitate.
27. Reţinere (în fapte, discuţii, expunerea informaţiei...) – libertinaj.
28. Siguranţă în forţele proprii – neajutorare.
29. Cruzime – blândeţe (bunătate).
30. Curaj – laşitate.
31. Atitudinea faţă de ameninţare (furie – indiferenţă – frică).

De asemenea, între capacităţile psihologice se înscriu: gradul de a suporta durerea, rapiditatea cu care reacţionează (la schimbarea bruscă a subiectului discuţiei, la unele acţiuni aparte...), stabilitatea emoţională, puterea şi durata emoţiei, capacitatea de a-şi ascunde timp îndelungat sentimentele, nivelul de pretenţii, capacitatea de observaţie, obligativitate, nelinişte, minciună, răzbunare, sentimentul de recunoştinţă, vanitatea, sexualitatea.

Sigur că, aceasta nu este lista întreagă a tuturor particularităţilor personalităţii umane, asupra cărora trebuie reflectat în timpul alcătuirii tabloului psihologic.

De ce încerc mă opresc atât de amănunţit asupra acestui lucru? Pentru a va putea imagina cât mai limpede cât de complicată era pregătirea noastră pentru munca operativă.

La început ameţeam din cauza tuturor acestor lucruri, dar mai târziu nu a mai fost o problemă, ne-am obişnuit. Consolidarea tuturor acestor cunoştinţe teoretice era făcută la orele de practică, ore care introduceau o nuanţă plăcută în procesul de învăţare.

Imaginaţi-vă că în clasă intră profesorul de la cursul de lucru cu agentura şi dă unuia dintre elevi misiunea de a merge în studioul de televiziune al şcolii pentru a îndeplini o misiune. Misiunea era ca, în camera respectivă – înzestrată din timp cu o

cameră video, trebuie să te întâlneşti cu un „agent de studiu” de sex feminin, întâlnire care urma să dureze 20 de minute. Desigur, domnişoara este pregătită special pentru asta. Înainte de a ajunge în studioul de televiziune, răsuceşti în minte mersul întâlnirii şi al discuţiei care urmează, genunchii încep să-ţi tremure iar mâinile să-ţi transpire, respiraţia este mai accelerată, trădându-ţi sentimentele. Iar când intri în camera respectivă şi în faţa ta se aşează o domnişoară frumoasă care începe să-ţi facă „ochi dulci”, îţi vine să fugi, să te ascunzi şi să dispari din faţa ochilor tuturor pentru mult timp. Şi asta ştiind că în acest timp, în clasă, colegii te privesc la televizor.

Iar după coşmarul şi ruşinea aceasta, urmează ca toţi să-şi exprime punctul de vedere asupra corectitudinii comportamentului tău în timpul întâlnirii. Nenorocirea nu se termină aici, deoarece „obiectul de studiu” te întâlneşte întâmplător, chipurile, pe holul şcolii şi îţi propune să te întâlneşti, într-o ambianţă intimă, pentru a consolida experienţa obţinută. Într-o stare apropiată de leşin, începi să te gândeşti: „o fi o verificare sau continuarea lecţiei practice ?”, apoi, cu un efort de voinţă supraomenesc, îţi pui masca unui individ de neclintit, cu o etică şi moralitate precum cristalul, şi începi să bâigui ceva legat de faptul că eşti foarte ocupat şi că, în general „în URSS nu există sex!” Iar în acest timp, încerci să-ţi concentrezi privirea asupra uimitorilor nuri dezgoliţi de către „agentul de studiu”, nu pentru a te desfăta pe tine, ci pentru a-ţi oferi posibilitatea de a identifica microfonul miniatural ascuns acolo. Aceasta pentru că, după câteva zile, eşti chemat de urgenţă de către şeful de catedră care începe să te întrebe de conţinutul discuţiei cu „agentul de studiu” întâlnit în afara serviciului şi, de asemenea, să se intereseze dacă n-ai observat ceva suspect în îmbrăcămintea acestuia. Păcat... a fost, totuşi, doar o verificare!

După un asemenea efort intrai, de obicei, la baie şi băgai capul sub apă rece. După câteva minute observai că totul a trecut şi lucrurile începeau să revină la normal. Se pare că F. E. Dzerjinskii spunea adevărul atunci când afirma că „un cekist trebuie să aibă capul rece...”, iar dacă nu-l avea suficient de rece, atunci trebuia să-l răcească artificial, sub jetul de apă. Dar cum să elimini stresul?

Evident că puteai... să bei noaptea târziu, în pat şi cu

plapuma trasă peste cap pentru ca nimeni să nu te vadă sau să te audă.

Fără să observ, a trecut un an întreg de studii intense. Cu toţii ne simţeam profesionişti ai spionajului şi contraspionajului, gata în orice moment să intrăm într-o luptă pe viaţă şi pe moarte cu agenţii CIA sau MI-6. Nu ne era frică de niciun fel de James Bond străin şi nici de tot felul de supermeni. Astfel de sentimente te umpleau până la refuz, atunci când părăseai incinta, ieşeai dintre zidurile celei mai secrete alma-mater, iar pe tunica uniformei tale, în afară de galoanele cu ordinele de luptă, apărea, în toată splendoarea ei, insigna de cekist având formă de scut şi spadă. Căci emblema noastră oficială era scutul şi spada, cu scutul trebuind să apărăm poporul nostru de răutăţile serviciilor de informaţii străine, iar cu spada să pedepsim şi să nimicim pe toţi duşmanii Patriei. În glumă, noi dădeam o altă interpretare: cu spada nimicim duşmanul, iar cu scutul, lovindu-l în cap, îl terminăm cu totul.

Gluma era glumă, dar partea serioasă era că am primit numirea în funcţia de împuternicit operativ al Secţiei Speciale a KGB pentru divizia 75 motorizate, dislocată în oraşul Nahicevan din R. S. S. Azerbaidjan, unde locuieşte un popor deosebit, cu tradiţiile, obiceiurile şi particularităţile sale naţionale. Aici urma să trec botezul de luptă în calitate de ofiţer de contrainformaţii militare. Deci, înainte... fără teamă şi îndoieli!

Capitolul 5. Cum prindeam spioni

Şi iată că în sfârşit am primit în subordine aşa numita „garnizoană de jos” a diviziei de la Nahicevan. De ce se numea „garnizoana de jos”? Simplu, pentru că se afla în partea de jos a oraşului, după gara feroviară. În componenţa garnizoanei intra un regiment de artilerie, o divizie reactivă aparte, un batalion auto-moto, unul medico-sanitar şi mici unităţi pentru culisele frontului.

Toate acestea erau dislocate compact, nu departe una de alta. Cu toate acestea, pentru rondul la ele era nevoie de cel puţin 3 ore. De aceea, şeful garnizoanei, care era şi comandant al regimentului de artilerie, a pus la dispoziţia mea un automobil de serviciu GAZ-69.

Eu însumi am ales un soldat-şofer, unul mai tăcut, fără vicii şi

despre care considerăm că ar putea să păstreze un secret. Altfel, Doamne fereşte, ar fi putut spune unde plec de obicei şi cu cine mă întâlnesc. În acelaşi timp, tot el avea atribuţii de adjutant şi gardă de corp.

Soldatul-şofer a scris un angajament, prin care se obliga să nu spună nimănui şi niciodată informaţiile pe care le va cunoaşte în procesul de lucru. I-am spus, în glumă, că pentru siguranţă voi fi nevoit să-l lichidez în cazul în care el va încerca să spună cuiva ceva. Nu ştiu dacă a înţeles sau nu această glumă, însă după aceea nimeni n-a mai putut afla de la el nicio informaţie despre mine. Îşi îndeplinea foarte conştiincios obligaţiile şi îmi era fidel.

În fiecare unitate, la dispoziţia mea era un cabinet de serviciu şi aveam dreptul de acces pe toate obiectivele. În afară de asta, am fost nevoit să pun la punct câteva apartamente şi locuri de întâlnire, unde puteam să mă întâlnesc cu cei din agentură şi cu alte ajutoare secrete. În buzunar se afla legitimaţia de colaborator al KGB-ului, care era o cărticică roşie, unde era indicată funcţia mea şi în care exista o notă că îmi era permisă purtarea şi păstrarea unei arme de foc. Această legitimaţie îmi permitea să frecventez, în mod liber, toate locurile secrete din orice unitate militară şi, de asemenea, să fiu în contact cu tot efectivul unităţilor care se aflau în subordinea mea operativă.

În spatele garnizoanei începea deja teritoriul de frontieră, iar mai încolo se întindea frontiera cu Iranul. Din orice loc mai înalt se vedea bine partea iraniană şi, evident că şi iranienii ne vedeau bine, în special grănicerii. Din această cauză nu înţelegeam cum se poate asigura securitatea obiectivelor noastre şi apărarea în faţa spionajului vizual când orice locuitor al Iranului putea, liniştit, să urmărească toate acţiunile şi mişcările contingentului militar de pe partea noastră. Trebuia ridicat, de-a lungul întregului teritoriu de frontieră, un zid enorm, asemenea zidului de la Berlin. Dar chiar şi atunci ne-ar fi văzut. Iată că în aceste condiţii, eram nevoiţi să lucrăm, se poate spune, în văzul adversarului. Dar cum să lupţi cu pătrunderea agenturii străine pe obiectivele mele, când adversarul nici nu trebuia să introducă niciun fel de agenţi pe teritoriul nostru, pentru a clarifica, cu ce ne ocupăm şi ce facem. Putea să ne lichideze cu câteva salve ale artileriei reactive.

Sigur că aceasta se putea întâmpla în cazul izbucnirii unui război cu Iranul. Speram să fim anunţaţi, la timp, de comandamentul nostru într-o asemenea eventualitate. Deoarece, pentru a părăsi locul de dislocare permanentă şi a ieşi într-o zonă de rezervă ar fi fost nevoie de un anumit timp. Iar conducerea cerea de la mine să sporesc măsurile de protejare a unităţilor mele în faţa infiltrării agenturii adversarului. Am scris multe rapoarte în care demonstram că adversarul nostru nu trebuie să cheltuie mulţi bani pentru a-şi introduce în unităţile noastre agenţi şi diversionişti. Pentru asta era suficient să se înarmeze cu o tehnică optică de urmărire de calitate, în acest fel respectând şi toate normele de drept internaţional. De multe ori mă puneam în locul adversarului şi întotdeauna ajungeam la concluzia că, în cazul de faţă, aici nu era nevoie de spionaj de agentură. Iar conducerea îmi tot repeta „să sporesc măsurile şi iar să sporesc măsurile”. Ce fel de măsuri puteau fi sporite în acest caz? Măcar de mi-ar fi trimis vreo informare referitoare la concentrarea adversarului spre direcţia trupelor mele. Doar pentru asta exista Direcţia 1-a Generală a KGB, care se ocupa de spionaj. Ei trebuiau să ne informeze cu privire la principalele intenţii ale adversarului.

Cu toate acestea, în situaţia creată, am racolat agenţi dintre purtătorii de secrete şi din anturajul acestora. Înainte de toate, am întărit poziţiile secrete din statele majore ale subunităţilor. Doar statul major este „creierul”, unde se concentrează toate informaţiile importante referitoare la unitatea militară. Dar ce înseamnă în practică să „întăreşti poziţiile secrete”? Acest lucru înseamnă că, în fiecare stat major, trebuie stabilite persoane concrete care, în mod oficial, au voie să lucreze cu documentele secrete. Trebuie să studiezi aceste persoane, să stabileşti cercul lor de apropiaţi şi încă multe alte lucruri. Dar cum puteai să faci acest lucru în secret? Nici nu intrai bine pe teritoriul unităţii militare, că deja toată lumea ştia că a sosit ofiţerul special care urma să înceapă să se întâlnească cu „informatorii” săi, aşa încât toţi erau cu „urechile ciulite”. Aveai senzaţia că toţi ochii te urmăresc, curioşi să vadă ce faci, cu cine te întâlneşti, despre ce întrebi şi de ce te interesezi. Într-o astfel de atmosferă nesănătoasă eram obligat să fixez şi să efectuez întâlniri cu agentura mea. Dar cum să te ascunzi de ochii străini? Pentru aceasta am inventat un mijloc foarte original de comportament

în condiţii de urmărire totală. La întoarcerea pe teritoriul unităţii, întotdeauna îl vizitam în primul rând pe militarul de serviciu al unităţii şi îl întrebam despre posibilele incidente din timpul serviciului, şi, de asemenea, unde se află şi cu ce se ocupă subunităţile. După aceasta, trebuia să fixez o întâlnire cu un agent sau cu o persoană de încredere, de exemplu din batalionul 2 sau compania a 5-a, plecam pe câmpul de tragere, pe poligonul auto sau pe poligonul de tancuri, adică în locul de pe poligonul unităţii unde în momentul respectiv se instruia această subunitatea respectivă.

Când vizitam câmpul de tragere, îi salutam imediat pe militari şi mă interesam de rezultatele tragerilor. Apoi propuneam oricărui militar să concureze la trageri cu mine (şi trăgeam foarte bine, din toate tipurile de arme). Toţi mă priveau cu interes şi aşteptau să greşesc, însă atunci când le demonstram măiestria şi calităţile mele în domeniul tragerii, începeau să mă privească cu admiraţie şi invidie. Astfel, treptat, printre militari s-a înrădăcinat părerea că ofiţerul lor special este un profesionist de mare clasă şi că nu are sens să concurezi cu el la trageri sau în conducerea tehnicii militare.

În timpul pauzelor încercam să fiu tot timpul printre soldaţi, să vorbesc cu ei pe diverse teme, să le împărtăşesc secretele mele în legătură cu felul în care este mai bine să mânuieşti tehnica militară şi armamentul şi, de asemenea, spuneam diverse bancuri şi glume. În acest fel, le era interesantă compania mea. Mă preocupam cum le merg treburile, ce veşti au de acasă, iar pe mulţi militari îi ştiam după nume. Le plăcea, de asemenea, când ofiţerul de contrainformaţii se adresa soldaţilor după prenume, iar ofiţerilor după prenume şi prenumele tatălui.

În afară de asta, ştiam unde, când şi cu cine pot să vorbesc deschis iar, uneori, chiar beam cu ei în afara serviciului, povesteam diverse subiecte în timp ce, fără să observe alţii, îi făceam un semn agentului dându-i o nouă întâlnire. De obicei, pentru cei din jur, aceste semnale erau doar nişte fraze convenţionale sau gesturi obişnuite. De exemplu, îmi îndreptam cravata, slăbeam sau strângeam centironul sau banduliera de pe umăr, scoteam batista din buzunar. La astfel de şmecherii se putea apela doar în situaţii limită, când trebuia să mă întâlnesc urgent cu agentul. De obicei, locul şi momentul următoarei

întâlniri se stabileau la întâlnirea precedentă când, de asemenea, ne înţelegeam şi asupra unei variante de rezervă pentru cazul în care, dintr-un motiv oarecare întâlnirea nu a avut loc. În aceste cazuri, cel mai important lucru era să nu confunzi mijloacele de legătură stabilite cu diverşi agenţi.

Odată, întâmplător, am confundat mijlocul de legătură cu un agent şi am început să dau, aşa cum credeam, semnalul stabilit. Apoi am plecat în locul convenit şi am aşteptat ca acesta să apară.

Am aşteptat o oră, dar acesta nu a apărut. Apoi, am citit din nou dosarul personal al acestuia, dosar în care erau menţionate toate amănuntele muncii cu agentul şi am înţeles că nu i-am dat semnalul convenţional potrivit. Însă nu puteam face notiţe într-o agendă pe care s-o port tot timpul la mine deoarece acest lucru era strict interzis. Totul trebuia memorat. Încercaţi să reţineţi informaţii referitoare la 30-40 agenţi cu mijloace de legătură pentru fiecare, cu locuri de întâlnire, misiunile avute anterior, termene de finalizare a sarcinilor, locurile şi datele următoarelor întâlniri!

Desigur, totul depindea şi de comportamentul şi sociabilitatea ofiţerului operativ. Treptat, toţi s-au obişnuit cu mine şi mă priveau ca pe un tovarăş de serviciu cu care poţi vorbi pe orice temă. Dintr-un anumit punct de vedere se putea spune că, practic, întregul efectiv al unităţii era format din informatori de-ai mei. Iar dacă trebuia să îndepărtez o suspiciune în legătură cu un agent dintr-o anumită subunitate, atunci mă prefăceam că şoptesc ceva la ureche unui alt militar, de obicei unui gură-cască sau unui soldat indisciplinat, şi toţi începeau să creadă despre acesta că este un „sexot” (prescurtarea de la „colaborator secret”).

În acest fel, atunci când am obţinut respectul tuturor militarilor din unitate, am început să primesc toată informaţia operativă posibilă. Dar cel mai important lucru era că trebuia să-i dirijez pe agenţii şi oamenii mei de încredere pentru identificarea persoanelor, în comportamentul cărora existau semne suspecte că aceştia efectuau activităţi de spionaj sau oricare altă activitate duşmănoasă. Aceasta era cea mai importantă şi, în acelaşi timp cea mai grea problemă; în schimb, după aceea, activitatea efectivă se finaliza cu rezultate concrete.

Întotdeauna, un spion îşi disimulează scopul urmărit şi acţionează în taină. Doar este spion şi a făcut o pregătire specială în domeniul conspirativităţii. Cu toate acestea, întotdeauna, în comportamentul lui poate să apară ceva deosebit care să-l trădeze. În acest caz, cel mai important este să observi acest „ceva” deosebit, să atragi atenţia asupra lui şi să stabileşti o altă conduită.

În astfel de situaţii există un mic secret, pe care mi l-am însuşit foarte bine şi îl împărtăşeam întotdeauna agenţilor mei. Chestiunea constă în faptul că, de regulă, acţiunile şi intenţiile ostile poţi să le ascunzi străinilor însă este foarte complicat să îţi disimulezi sentimentele şi emoţiile. Un astfel de om, întotdeauna, se teme că va fi observat de cineva în timpul culegerii informaţiilor secrete şi de aceea nervii săi sunt încordaţi, se teme de orice zgomot şi foşnet străin. Această teamă sau ceva neobişnuit în comportamentul poate să fie remarcat. În limbajul ofiţerilor de contrainformaţii, o astfel de stare se defineşte ca fiind „semn de vulnerabilitate psihologică”.

În general, psihologia este o ştiinţă complicată, iar psihologia operativă este şi mai complicată, însă dacă, într-o formă corectă şi accesibilă, explici agentului tău despre o asemenea situaţie şi-l înveţi să observe aceste semne de vulnerabilitate psihologică, atunci el poate ajunge să identifice un spion. Iar dacă nu chiar un spion, atunci e aşa-numita „persoană cu iniţiativă”.

Ce este o „persoană cu iniţiativă”? Este un om care, din proprie iniţiativă, a păşit pe calea culegerii unor informaţii secrete pentru o transmitere ulterioară a acestora către serviciile secrete ale adversarului. De regulă, ca motive ale unui astfel de comportament pot să fie: dorinţa de îmbogăţire, posibilitatea de a pleca în viitor peste hotare fără a avea „mâinile goale” şi altele. De obicei, persoana cu iniţiativă poate fi identificată în timp ce adună informaţia secretă, o prelucrează sau o fixează, o păstrează undeva într-un loc ascuns sau în timpul transmiterii acestei informaţii părţii cointeresate ori atunci când caută să intre în legătură cu reprezentanţii serviciilor secrete ale adversarului. De obicei, persoana de iniţiativă acţionează „orbeşte” sau „în obscuritate”. Nu are o pregătire specială de spionaj ci doar a citit cărţi poliţiste şi a urmărit filme de aventură. Activitatea „persoanei de iniţiativă”

este periculoasă pentru societate şi poate să producă daune semnificative securităţii statului.

Despre toate acestea le povesteam agenţilor mei. Îi învăţam să fie întotdeauna vigilenţi şi să ştie să surprindă la timp toate amănuntele din comportamentul celor din jur. Acesta este un lucru foarte migălos şi subtil în sistemul de instruire şi educare a ajutorilor secreţi.

Odată făceam instrucţie cu un soldat care lucra ca şi curier în statul major al unei divizii reactive. La un moment dat el îmi spune: „Ştiţi, să vă spun sincer, nu cred în toate astea. De unde să apară aici un spion sau un sabotor? Statul Major este păzit, toate documentele confidenţiale şi informaţiile se păstrează la serviciul secret al regimentului, nimeni în afară de mine, şeful statului major şi al comandantului unităţii nu are acces la ele... Nu cred în toate acestea...” Am fost nevoit să-i „spăl creierii” timp îndelungat şi, cu insistenţă, să efectuez munca educativă pentru a-i creşte nivelul de vigilenţă. La un moment dat, acest „Toma necredinciosul” mi-a făcut semnul convenţional care însemna necesitatea unei întâlniri urgente. Am lăsat toate treburile curente şi m-am întâlnit cu el la locul stabilit. Acesta a venit la întâlnire palid şi tulburat. I-am turnat un pahar cu apă, iar mâinile îi tremurau de emoţie. L-am liniştit, cum am putut, dar aşteptam cu nerăbdare să aud dacă avea să-mi spună ceva interesant. Oare munca mea titanică dusese în sfârşit, la vreun rezultat? Şi iată că minunea s-a produs! Ascultam povestirea lui Toma (i-am dat acest pseudonim) încercând din toate puterile să-mi stăpânesc emoţiile, doar aşa ceva mi se întâmpla pentru prima dată în viaţă...

Statul Major al diviziei reactive era amplasat în partea din spate a clădirii regimentului de artilerie şi fiecare are o intrare separată păzită în partea din spate. De obicei, la fiecare 24 de ore era numit un soldat de serviciu, în îndatoririle căruia intra să facă curăţenie în Statul Major după terminarea zilei de muncă, iar în timpul orelor de lucru să urmărească ca niciun străin să nu intre în clădirea Statului Major. Lui Toma i-a atras atenţia un soldat care făcea curăţenie, foarte conştiincios, în încăperea Statului Major, iar ca să-i facă pe plac şefului Satului Major, îndeplinea cele mai diverse munci gospodăreşti. O astfel de sârguinţă i-a plăcut şefului şi el a început să-l numească, în fiecare zi, la serviciul de zi al Statului Major. Acestui soldat i-am

dat imediat porecla „Colecţionarul”. Agentul meu a observat că dacă te apropiai rapid şi prin surprindere de Statul Major, atunci acest soldat tresărea, oarecum nervos. Sigur că acest lucru nu este, în general, un motiv de suspiciune, însă aici ceva nu era în regulă. În orice caz, Toma a început să-l supravegheze mai atent încercând să se apropie de el şi povestindu-i despre viaţa sa de dinaintea serviciului militar îndemnându-l, prin aceasta, pe interlocutorul său la o discuţie sinceră, însă toate aceste încercări au rămas fără rezultat.

„Colecţionarul” se descotorosea cu fraze generale şi încerca să termine repede aceste discuţii apropiate, motivând că este foarte ocupat cu treburile de serviciu.

Cu câteva zile în urmă, în timpul serii, Toma, după obişnuita alergare în îmbrăcăminte sportivă, a intrat în cabinetul şefului Statului Major şi a văzut cum „Colecţionarul” şedea în genunchi lângă coşul de gunoi şi studia atent hârtiile care se aflau acolo.

Probabil că soldatul nu a auzit când agentul meu a intrat în cabinet, deoarece acesta din urmă avea încălţăminte sportivă, care estompa zgomotul paşilor. Apoi „Colecţionarul”, parcă ar fi simţit prezenţa unui străin în cabinet, a tresărit şi a început, repede, să adune hârtiile scoase din coşul de gunoi. Întorcându-se către agentul meu, s-a înroşit şi a început să explice în grabă că a răsturnat coşul din întâmplare şi a împrăştiat hârtiile care se aflau acolo. Toma s-a prefăcut că nu s-a întâmplat nimic deosebit, spunându-i, pur şi simplu, că trebuia să fie mai atent. Luându-şi lucrurile, a ieşit din cabinetul şefului Statului Major şi a intrat în cancelarie, care se afla la două camere distanţă. Fereastra cancelariei dădea într-o mică curte interioară, unde se afla un cuptor, special amenajat pentru arderea documentelor secrete de care nu mai era nevoie. Conform indicaţiilor, toate documentele şi hârtiile Statului Major de care nu mai era nevoie, la fel ca şi ciornele, trebuiau să fie distruse în acest cuptor. De asemenea, acolo se ardea conţinutul coşurilor de gunoi din cabinetele Statului Major. Agentul meu a văzut pe fereastră cum „Colecţionarul” s-a apropiat de cuptorul pentru arderea gunoiului, s-a aşezat în genunchi, a privit în jur şi a început să scoată hârtiile mototolite. Fiecare hârtie o desfăcea, citind în fugă conţinutul ei, apoi o arunca în cuptor. O filă a privit-o mai atent, apoi şi-a scos din buzunarul intern agenda şi a făcut nişte notiţe.

După ce a luat cunoştinţă de conţinutul coşului de gunoi, soldatul, aşa cum prevedeau instrucţiunile, a ars totul în cuptor. Apoi, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic, s-a întors la Statul Major şi a continuat curăţenia în încăperi.

Terminând povestirea sa, agentul meu, din cauza emoţiilor, a băut un pahar întreg cu apă şi a cerut o ţigară, cu toate că eu nu observasem mai înainte, ca acesta să fumeze. Şi eu eram într-o stare de încordare deosebită şi încercam să prind sensul povestirii lui Toma. Trebuia să analizez repede situaţia creată şi să-l instruiesc pe agent cum trebuie să se comporte în continuare în relaţiile şi discuţiile pe care le avea cu „Colecţionarul”. Adică să-i stabilesc o misiune şi o linie de comportament. Cu toate că primeam pentru prima dată o informaţie despre comportamentul suspect al unui om care, posibil, se ocupa de spionaj sau pur şi simplu de culegerea unor informaţii secrete, i-am spus agentului să continue să păstreze vigilenţa şi prudenţa în comunicarea cu acest „Colecţionar”. În niciun caz nu putea să-i dea de înţeles că am aflat despre faptul că el manifesta un interes faţă de documentele de care nu mai avea nevoie Statul Major.

După ce l-am condus pe agent, am format numărul şefului meu şi, abia reţinându-mi tremurul vocii, am comunicat că pe obiectivul meu de deservire operativă totul este în ordine, fără incidente serioase şi că plec spre primul obiect. La prima vedere era vorba despre un simplu comunicat, însă doar câţiva oameni ştiau ce înseamnă, în realitate, conţinutul raportului pe care l-am făcut şefului. Cuvântul „primul” însemna că am primit o informaţie pe linia principală – (prima) şi că am nevoie de urgenţă de un consult şi de ajutor. În general, în sistemul de contrainformaţii militare se obişnuia să comunicăm între noi în terminologie specială. Acest lucru oferea posibilitatea de a transmite unul altuia informaţia confidenţială chiar şi în prezenţa unor persoane străine. De exemplu, termenii „primul”, „al treilea” şi „al cincilea” însemnau, în mod corespunzător, că a fost primită informaţia: „pe prima linie” – pe spionaj, pe „linia a treia” – informaţie cu caracter informativ, pe „a cincea linie” – informaţie despre persoanele care se ocupă de agitaţie antisovietică şi de propagandă.

Da, în acel timp, eram obligaţi să ne ocupăm şi de un lucru care nu era cel mai plăcut pentru mine – să identificăm

persoane care răspândesc idei antisovietice. Această activitate era considerată a fi „cea de-a cincea linie”. Dacă tot vorbim despre asta, în toată perioada de activitate în contrainformaţii nu am întocmit niciun raport pe „linia a cincea”. În această privinţă aveam punctul meu de vedere, a cărui corectitudine, s-a confirmat cu timpul, după căderea regimului comunist. Întotdeauna eram întrebat de şefi, de ce pe obiectivele mele nu este identificat niciun personaj „antisovietic”. Iar eu, cu o expresie serioasă a feţii, răspundeam că efectuez o muncă ideologică corespunzătoare printre militari şi din această cauză pe obiectivele mele nu există o bază ideologică pentru „înmulţirea” elementelor antisovietice. În realitate, niciodată nu persecutam persoane care exprimau punctul lor de vedere asupra evenimentelor care aveau loc şi care simpatizau dizidenţi sau persoane care puteau fi considerate ca fiind aşa-numitele elemente antisovietice. Consideram că fiecare om trebuie să aibă punctul său de vedere faţă de ideologia comunistă sau de cea capitalistă.

Astfel de oameni, desigur, îi întâlneam în munca mea iar agenţii mei îmi ofereau foarte des informaţii despre ei. Evident că îi chemam la mine în birou. Era penibil să văd cum aceşti militari, unii dintre ei ocupând funcţii înalte în armată, începeau să se umple de transpiraţie la gândul că se aflau pentru discuţii, la Biroul Special. Pur şi simplu îi preveneam ca ideile lor să nu se transforme în acţiuni de trădare sau ostile. De fapt, pur şi simplu, le spuneam că ar fi trebuit să tacă din gură şi să-şi păstreze părerile pentru ei, măcar atâta timp cât poartă epoleţi. Bine, am terminat cu abaterea lirică!

Raportând şefului despre informaţia primită, am plecat imediat la Secţia specială. Şeful deja mă aştepta, umblând nerăbdător prin cabinet. Acest lucru era de înţeles, doar nu în fiecare zi identificai în cadrul obiectivelor tale, persoane pe care le poţi suspecta de efectuarea unei activităţi de spionaj. Dar chiar şi primirea unei astfel de informaţii deja vorbeşte despre multe şi în particular îţi spune că după aceasta vor urma toate recompensele posibile, cadouri preţioase, avansări la serviciu şi alte onoruri. Însă toate acestea urmau să se întâmple mai târziu, în cazul în care informaţia într-adevăr, se confirma şi putem să oprim scurgerea de informaţii secrete către adversar.

Citind raportul meu, şeful a spus că acesta este încă un

material „brut” şi că el nu demonstrează nimic. În mod civilizat, m-a adus cu picioarele pe pământ unde eu, în mod evident, nu mă aflam. Mă aşteptam la tot genul de laude la adresa mea, iar în loc de acestea am primit reacţia reţinută a şefului şi o „tonă” întreagă de întrebări, la care trebuia să dau urgent răspunsuri. Doar din acest moment „cazul” meu era pus sub controlul instanţelor superioare. Cu toate acestea, la sfârşitul discuţiei, şeful m-a bătut pe umăr şi zâmbind a spus că sunt de lăudat. Îmi era suficient şi atât!

Din acest moment, urma să lucrez zi şi noapte în regim special. Pentru că, dacă pe obiectivul tău cineva se ocupă de culegere de informaţii cu caracter militar, trebuie să localizezi sau să neutralizezi urgent astfel de acţiuni. Înainte, în anii ’30, un astfel de om ar fi fost chemat la Secţia specială şi ar fi fost imediat împuşcat. Ei, în cel mai bun caz ar fi primit 20 de ani de închisoare de regim sever. Însă acum erau alte timpuri şi trebuiau clarificate toate aspectele.

Iar întrebări erau multe. Dar cel mai important lucru era să clarific cine era „Colecţionarul”? Spion sau pur şi simplu „persoană de iniţiativă”? Ce informaţii a reuşit deja să adune? Unde le păstrează? Ce are de gând să facă cu ele? Sau pur şi simplu scotoceşte în hârtiile Statului Major pentru a găsi un formular curat pentru un bilet de voie şi ca să meargă în oraş să se odihnească?

Răspunsurile la aceste întrebări trebuia să le primeşti în secret, fără a atrage atenţia străinilor şi fără a provoca suspiciunea „Colecţionarului”. Căci oamenii care se ocupă de activitatea de spionaj, în cazul pericolului demascării, pot să distrugă imediat toate materialele care îi compromit. Iar pe urmă, du-te şi demonstrează că sunt spioni!

Am întocmit un plan amănunţit de măsuri operative necesare pentru verificarea informaţiilor în privinţa „Colecţionarului” şi am obţinut aprobarea şefului. Acum se putea acţiona. Înainte de toate, am încercat să comunic personal cu acest soldat, fără a-i provoca suspiciuni. În fiecare zi, la vizitarea Statului Major îi salutam pe toţi dându-le mâna, indiferent că erau ofiţeri sau soldaţi. Dar abia acum am simţit că, în timp ce strângeam mâna „Colecţionarului,” că aceasta era transpirată. Ce-i drept, acest lucru încă nu însemna nimic. Doar acum am observat că, în momentul în care apăream la Statul Major, simţeam îndreptată

asupra mea privirea fixă a acestui soldat. Spre regretul meu doar acum mi-a atras atenţia acest lucru, cu toate că eu elaborasem şi difuzasem aceste aşa-numite semne de „vulnerabilitate psihologică ascunsă” care se manifestau la oamenii de acest fel şi îi instruisem pe agenţi cum să le identifice la suspecţi şi să atragă atenţia asupra acestui lucru.

Totuşi, eu nu am observat asta... S-a adeverit că şi „Colecţionarul” mă urmărea... Da, asta da... Sigur că, la şcoala de contrainformaţii militare, am fost instruiţi că există un astfel de fenomen, însă să te ciocneşti chiar tu, în practică, de acest lucru, să simţi pe propria-ţi piele privirea fixă a suspectului, acest lucru nu-l întâlneşti des!

Trebuie să recunosc că senzaţia nu este foarte plăcută. Nu-i nimic, vom vedea care pe care. Studiind comportamentul meu, sigur, nu puteai înţelege ce anume fac şi, cu atât mai puţin să-mi identifici agentura deoarece menţineam cu toată lumea nişte relaţii egale şi fireşti. Cu toate acestea, cum într-o astfel de atmosferă, să efectueze verificarea „Colecţionarul”? Totuşi, am inventat ce trebuie să fac, mai corect, intuiţia mi-a şoptit ce trebuie să fac într-o astfel de situaţie. Am început să-l rog pe suspect să-mi facă unele servicii curente în calitate de planton în încăperea Statului Major.

Spre exemplu, să meargă la magazin după ţigări, să meargă la magazie şi să afle când voi putea primi uniforma nouă sau să viziteze depozitul de alimente şi să primească raţia în locul meu.

Uneori îl rugam, chiar, să facă curăţenie în cabinetul meu. În general, încercam să-l folosesc în calitate de ordonanţă şi să neutralizez urmărirea mea de către „Colecţionar”. În acest fel căutam să-i arăt că, prin încredinţarea efectuării acestor servicii, ofiţerul operativ avea încredere în el. Apoi, pentru a fixa acţiunile „Colecţionarului” în momentul în care acesta aduna informaţii, încercând să citească conţinutul documentelor Statului Major, mi-am echipat biroul cu tehnică de fotografiat şi de filmat. Ferestrele biroului dădeau spre locul unde se afla cuptorul pentru arderea documentelor. Eram ajutat de către unul dintre cursanţii şcolii de contrainformaţii, care se afla în acel timp la stagiu, deoarece nu m-aş fi descurcat de unul singur. În acest fel, am reuşit, într-o seară, pe când mai era încă lumină, să filmăm şi să fotografiem momentele în care „Colecţionarul”, înainte de a arunca documentele în cuptor, le

cerceta şi le citea cu atenţie şi minuţiozitate după care chiar nota ceva în agenda pe care o păstra în buzunarul interior. Toate acestea au fost filmate cu camera video, acţiunea de culegere de informaţii fiind astfel dovedită. Dar cum să aflăm ce notează în agendă şi ce informaţii deţinea deja?

Acest lucru putea să ofere răspunsuri la multe întrebări printre care şi dacă acesta era spion sau o persoană de iniţiativă, adică acţiona conform misiunii primite de la serviciul de spionaj al adversarului sau de unul singur, din proprie iniţiativă. Sau un astfel de comportament era provocat de o banală curiozitate?!

Dar cum să ajungi să cunoşti conţinutul agendei? În timpul nopţii, când el doarme şi îşi scoate haina? Practic era imposibil să intri neobservat în dormitorul cazărmii soldaţilor. De aceea am pus la cale următorul plan. Prin intermediul unui agent al meu – şeful serviciului medical al divizionului – am organizat consultul medical planificat al soldaţilor. În armată, acest lucru se face adesea în funcţie de necesităţi. De îndată ce „Colecţionarul” şi-a scos hainele şi a intrat, împreună cu alţi soldaţi, în cabinet pentru consult, repede, pentru orice eventualitate, am blocat uşile de la intrare, am scos agenda şi am fotografiat conţinutul tuturor notiţelor. Toate acestea au durat cel mult un minut deoarece tehnica de fotografiat a fost pregătită din timp iar acţiunile noastre le-am coordonat în cel mai minuţios mod. Acum este uşor de scris despre asta, dar atunci?... Mâinile ne tremurau de emoţie, deşi trebuia să facem totul repede şi fără a fi observaţi iar apoi, la fel de repede, să ne facem nevăzuţi. Şi am reuşit. Urma momentul adevărului: citirea, după developare, a ceea ce înregistrase pelicula.

În agenda „Colecţionarului” erau notate toate unităţile militare care intrau în componenţa divizionului şi armatei şi, de asemenea, toate denumirile lor secrete. În afară de aceasta, după titlul „Zonele principale şi de rezervă ale concentrării”, notiţele se terminau iar în mai departe paginile erau rupte... Asta însemna că paginile rupte erau ascunse undeva, într-un loc ferit sau într-o ascunzătoare. În grabă, atunci când am fotografiat conţinutul agendei „Colecţionarului” am observat că aceasta era oarecum prea subţire şi cu foarte multe pagini lipsă. Sau poate că aceasta nu era agenda pe care am văzut-o în timpul urmăririi suspectului?

Întotdeauna se întâmplă aşa, cu cât afli mai multe în timpul studiului comportamentului suspectului, cu atât mai multe întrebări apar. Însemna că trebuia căutată ascunzătoarea, iar ascunzătoarea o puteam găsi doar atunci când „Colecţionarul” ar fi pus în ea informaţii noi. Dar de unde să ştii când va verifica ascunzătoarea sau o va completa cu alte notiţe şi, în general cum puteam găsi această ascunzătoare? Dar dacă nu există niciun fel de ascunzătoare? Dar dacă, pur şi simplu, el memorează informaţiile şi pe urmă distruge toate însemnările şi notiţele? Cum să demonstrezi după aceea, acţiunea de culegere a informaţiilor secrete de către acesta?

Întrebările erau tot mai numeroase iar timpul era tot mai scurt, mai ales că nici nu puteai să ţii suspectul sub urmărire timp îndelungat. În acest timp conducerea te presa cerând „mai repede, mai repede!” Dar cum să lucrezi mai repede şi, în acelaşi timp, cu multă atenţie? O astfel de presiune a exercitat şi o persoană de la Moscova, venită să verifice şi să coordoneze activitatea mea. Era ceva obişnuit pentru că, atunci când în raza obiectivului tău de primă linie apărea un suspect, aparatul central ţinea respectivul obiectiv sub control 24 de ore din 24. I-am spus acestuia să mă controleze mai puţin şi în schimb, să mă ajute mai mult sugerându-mi ce să fac în continuare pentru a descoperi ascunzătoarea suspectului. I-am dat dreptate atunci când mi-a explicat că venirea unor ofiţeri din afara obiectivului ar trezi suspiciuni şi ar isca întrebări. Ori, noi nu aveam nevoie de publicitate. Nimeni nu cunoştea mai bine decât mine situaţia de la faţa locului aşa încât doar eu puteam să găsesc soluţia corectă şi să descopăr ascunzătoarea „Colecţionarului”, organizând demascarea acestuia.

Mi-am dat seama că moscovitul avea dreptate. De aceea trebuia să gândesc intens, chiar dacă îmi simţeam capul umflat de la atâtea gânduri. Deşi nu mai trecusem niciodată printr-o situaţie similară, trebuia să mă concentrez şi să inventez ceva. Aşa, după un timp, mi-a venit ideea de a mă pune în locul adversarului şi a încerca să gândesc asemeni lui. Apoi mi-a trecut prin cap ideea de a efectua un „experiment operativ pentru o falsă înlesnire”. Ce înseamnă aceasta? Ideea era să fie create condiţii favorabile pentru ca suspectul să-şi manifeste intenţiile ostile. Într-o astfel de situaţie, important era să nu se exagereze şi, de asemenea, să existe condiţii pentru un control

strict şi permanent al „Colecţionarului”. Având în vedere că pe teritoriul unităţii era imposibil să se facă o urmărire deschisă, a trebuit să găsesc şi să pregătesc locuri ferite, în care să se instaleze urmăritorii. Fiecare dintre ei avea sectorul său de supraveghere şi erau cu toţii dotaţi cu legătură radio şi cu tehnică foto pentru fixarea mişcărilor şi acţiunilor suspectului. Rămânea doar să-l stimulăm pe „Colecţionar” să acţioneze şi, prin aceasta, să ne arate unde se afla ascunzătoarea lui. Pentru asta, am întocmit o hartă a obiectivelor, din zona limitrofă, care trebuiau lichidate şi am lăsat această hartă, având ştampila „strict secret”, pe masa şefului Statului Major. Desigur că toate datele înscrise acolo erau fictive. Încăperea fusese dotată cu aparatură de supraveghere.

Toate erau gata, urmăritorii erau la locurile stabilite, rămânea doar să aşteptăm momentul în care „Colecţionarul” urma să intre în încăpere şi să vedem felul în care va reacţiona la situaţia dată. În cazul în care era un soldat cinstit atunci, conform instrucţiunilor, trebuia să-l anunţe pe ofiţerul de serviciu despre harta secretă lăsată pe masă. Dacă era spion... urma să aflăm rezultatul eforturilor depuse. Prin intermediul tehnicii de urmărire priveam cum „Colecţionarul” intră în biroul şefului Statului Major, priveşte în jur, se apropie de masă, ia harta, o priveşte şi... îşi scoate repede agenda în care transcrie ceva. Apoi rupe din agendă paginile scrise, le face sul şi le ascunde în carâmbul cizmei. Imediat am comunicat, prin staţie, tuturor posturilor de urmărire să fie gata de acţiune. Exact la timp, deoarece suspectul, privind în toate părţile, s-a îndreptat în direcţia gardului care separa unitatea militară de calea ferată orăşenească. Un fior nervos m-a străbătut gândindu-mă că, poate, n-am prevăzut toate posibilele acţiuni ale celui pe care-l urmăream. Dacă sărea gardul şi pleca în afara unităţii militare unde nu aveam oameni pentru urmărire? Dar m-am liniştit! Chiar lângă gard, „Colecţionarul” s-a aşezat în genunchi şi, cu mâinile, a început să împrăştie pământul. A scos o cutie metalică în care a ascuns foile cu notiţe. Apoi a îngropat totul şi, ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic, s-a întors la Statul Major şi a început să se ocupe de curăţenia din încăpere. Eram nerăbdător; voiam să fug imediat la locul ascunzătorii şi să scot cutia incriminatoare. Însă raţiunea mi-a şoptit că, mai întâi, trebuia să fotografiez notiţele şi alte, eventuale, documente

aflate acolo, să apreciez nivelul de confidenţialitate al acestora şi să evaluez ce pierderi ar fi putut să producă acest soldat pregătirii de luptă a unităţii. Deşi, conform logicii lucrurilor, chiar şi numai coordonatele unor ţinte secrete – pe care „Colecţionarul” le notase în agendă – puteau reduce la zero pregătirea de luptă a unităţii, în cazul în care informaţia ajungea la adversar.

Imaginaţi-vă un astfel de tablou: Au început acţiunile militare. Divizia reactivă iese pe poziţiile secrete pentru a efectua un atac asupra adversarului. În situaţia în care coordonatele diviziei ajung să fie deja cunoscute adversarului, acesta poate, din timp, să mineze locaţia iar la momentul potrivit, când dispozitivele reactive şi-au ocupat poziţiile, să-l arunce în aer. O întreagă unitate militară putea să fie nimicită în câteva secunde. Comandantul unităţii, dacă rămâne în viaţă, împreună cu şeful Statului Major urmează să fie împuşcaţi conform sentinţei tribunalului militar. Desigur că şi ofiţerul special, adică umila dumneavoastră slugă, va fi împuşcat pentru că a omis să blocheze o scurgere de informaţii secrete către adversar. Imaginea era, pur şi simplu, catastrofală. De aceea, „Colecţionarul” era un duşman periculos şi viclean, iar duşmanul trebuia să fie lichidat şi cât mai repede. Aceasta era legea nescrisă a războiului, eram învăţat cum să fac o astfel de treabă şi eu eram cel care trebuia s-o fac!

Peste un timp am luat cunoştinţă de conţinutul ascunzătorii. Ce nu era acolo! Şi toate astea „Colecţionarul” le-a adunat, lucrând ca simplu om de serviciu al birourilor de la Statul Major al diviziei! Locul ascunzătorii şi conţinutul acesteia au fost fotografiate şi nu mai aveam altceva de făcut decât ca, în prezenţa unor martori pregătiţi special pentru asta, să scot din ascunzătoare informaţiile adunate de soldat.

Gata, trebuiau neutralizate acţiunile de spionaj ale „Colecţionarului”! În urma unui raport cuprinzând date despre activitatea depusă în scopul demascării soldatului, am permisiunea de a-l neutraliza. Ce înseamnă să neutralizezi acţiunile unui spion?

Pentru început el trebuie să fie arestat în secret, să-i fie prezentate probele care dovedeau acţiunile sale ilegale apoi trebuia determinat să recunoască faptul că a săvârşit delictul. În cele din urmă trebuia să răspundă la unele întrebări: a fost sau

nu racolat de către serviciile secrete ale adversarului? Cui şi când intenţiona să transmită informaţiile adunate? Sau, cea mai importantă întrebare, care erau motivele săvârşirii delictului; ce-l făcuse să păşească pe calea trădării Patriei?

Nu am recurs la chinuri şi torturi pentru că nu le suport. Pur şi simplu l-am invitat în cabinetul meu de serviciu, sub pretextul că trebuia făcută curăţenia. Am vrut să-i ofer posibilitatea să recunoască singur faptele săvârşite, gândindu-mă că, în cazul în care trădarea şi spionajul nu se înrădăcinaseră definitiv în conştiinţa lui, exista şansa de a-l salva pe acest om, de a nu-l lăsa să cadă în prăpastie şi să-şi distrugă viaţa. Mă gândeam că avea doar 20 de ani şi concepţia despre viaţă nu era, încă, pe deplin formată. L-am invitat să ia loc la masă şi l-am privit intens în ochi.

N-a rezistat şi şi-a întors privirea în altă parte. Am simţit că în el s-a frânt ceva. Mi-am spus: „gata... este al meu... înseamnă că nu este totul pierdut şi că mai poate fi salvat; înseamnă că în el a mai rămas încă ceva cumsecade.”

I-am spus că ştiu totul şi, fără a-l lăsa să-şi revină, l-am avertizat că discuţia noastră se înregistrează la magnetofon şi, înainte de a nega, să se gândească bine. I-am precizat că, în cazul în care va recunoaşte totul şi îmi va oferi răspunsuri la toate întrebările, atunci din biroul meu poate să iasă cu conştiinţa curată, sau... poate să iasă de acolo cu cătuşe şi sub escortă. În această ultimă situaţie, în cel mai bun caz urma să primească 15 ani de închisoare sau, în cel mai rău caz, să fie împuşcat având stigmatul de trădător de Patrie.

Sincer fiind, aveam şi eu emoţii foarte mari şi, unele îndoieli: dacă am omis ceva în timp ce-i analizam datele personale? Dacă am greşit în privinţa lui? În acelaşi timp, pentru orice eventualitate, alături de scaunul meu, sub batistă, se afla pistolul încărcat. În cazul unor acţiuni necorespunzătoare din partea lui, puteam folosi arma de foc iar, în secunda următoare, partenerul meu ar fi dat buzna în birou, sărindu-mi în ajutor. Asta, pentru orice eventualitate...

Totuşi, am avut dreptate în privinţa lui. După ce a băut un pahar întreg cu apă şi şi-a mai revenit, „Colecţionarul” a început să povestească cum a păşit pe drumul trădării. Se născuse şi crescuse într-un sat unde, din copilărie, lucrase la CAP, la treburile câmpului. Învăţase, apoi, să învârtească manivela

aparatului de proiecţie şi prezentase filme la clubul CAP-ului. Văzuse atâtea filme despre viaţa frumoasă din străinătate încât s-a lăsat vrăjit de ideea de a se muta cu traiul acolo. Şi-a dat seama că, practic, acest lucru nu putea să-l facă decât trecând fraudulos frontiera şi cerând azil. Dar nu avea sens să fugă cu mâinile goale aşa că a hotărât ca, în perioada satisfacerii stagiului militar, să adune nişte informaţii secrete pe care apoi, după ce urma să fugă în străinătate, să le transmită serviciilor secrete ale adversarului.

Ascultând mărturisirea „Colecţionarului", m-am întrebat cu groază ce s-ar fi întâmplat dacă ar fi reuşit şi ar fi transmis adversarului informaţiile? Nu, nu va exista milă pentru el! Cu toate că a recunoscut în mod sincer totul, nu eram cel care trebuia să decidă soarta lui în continuare, ci procuratura militară. Despre arestarea „Colecţionarului" ştiau doar câţiva ofiţeri superiori din divizie şi armată. Nu avea de ce să ştie despre asta întreg efectivul unităţii. Pentru ceilalţi acest soldat a fost, chipurile, transferat pentru efectuarea serviciului militar în altă unitate. Ulterior, prin hotărârea tribunalului militar el a fost condamnat la 5 ani de privare de libertate. Instanţa a luat, totuşi, în consideraţie mărturisirea sa sinceră şi a acceptat faptul că informaţiile secrete adunate de el nu au fost transmise serviciilor secrete ale adversarului.

Sfârşitul acestei operaţiuni a reprezentat primul rezultat al muncii mele minuţioase în calitate de ofiţer de contrainformaţii militare. Pentru demascarea la timp a „Colecţionarului" am primit un cadou preţios şi am fost avansat în serviciu, fiind numit în funcţia de ofiţer special superior la Statului Major al Armatei a 4-a, care era dislocată în oraşul Baku, capitala Azerbaidjanului.

Sigur, Statul Major al unei armate nu se poate compara cu Statul Major al unei unităţi militare sau al unui regiment. Acesta este un departament militar mare, unde sunt concentrate informaţii care reprezintă secret de stat. Acesta este un centru important unde se iau decizii referitoare la efectuarea unor operaţiuni militare mari şi care coordonează conducerea multor formaţiuni militare dislocate în întreaga republică. Aici muncesc ofiţeri şi generali cu rang înalt iar eu trebuia să lucrez şi să comunic cu ei. În afară de asta, trebuia să racolez din rândurile acestora agenţi şi să identific persoane în comportamentul

cărora existau semne suspecte de activitate de spionaj. De asemenea, în sarcina mea intra să controlez respectarea de către aceşti ofiţeri şi generali a regimului de confidenţialitate în timpul lucrului cu documente şi materiale secrete. Trebuie să spun că toţi militarii Statului Major al armatei, la numirea în funcţie, treceau printr-un sistem complicat de verificări privind loialitatea politică şi capacitatea de a păstra secretele militare şi de stat încredinţate lor.

Imaginaţi-vă, pentru un moment, situaţia. Să presupunem că vi s-a încredinţat să lucraţi cu documente conţinând secrete de stat. Permanent trebuia să vă controlaţi comportamentul, acţiunile, sentimentele. Trebuia să vă controlaţi conţinutul convorbirilor cu colaboratorii, cu membrii familiei şi, cu atât mai mult, atunci când consumaţi băuturi alcoolice. Este limpede că o astfel de viaţă îţi limitează libertatea. Cu atât mai mult cu cât un deţinător de secrete trebuie să-şi supravegheze permanent anturajul, să vadă cu cine comunică, pe cine cunoaşte, cine se află în preajma sa la serviciu sau în afara acestuia. De asemenea, să identifice, dacă în anturajului său se găsesc persoane care încearcă să afle de la el informaţii.

De aceea, cu această categorie de ofiţeri se efectuau, permanent instructaje în vederea sporirii vigilenţei, mai ales atunci când ar fi observat în jurul lor oameni suspecţi. De obicei, astfel de instruiri le efectua şeful secţiei speciale. Întotdeauna participam cu plăcere la astfel de activităţi, cu atât mai mult cu cât ele îmi permiteau să studiez mai bine calităţile personale ale ofiţerilor Statului Major şi să stabilesc relaţii fireşti şi încredere.

Şeful meu operativ îmi cerea, tot timpul, să racolez cât mai mulţi agenţi din rândul acestei categorii de ofiţeri. Puţin „dus cu pluta” fiind, considera (inspirându-se din principiile de lucru ale Gestapo-ului din Germania fascistă) că cu cât era mai mare reţeaua de agenţi, cu atât era mai bine – doar în acele vremuri unul din trei germani îi turna Gestapo-ului sau poliţiei pe ceilalţi doi agenţi!

Eu, însă, am elaborat o modalitate proprie de asigurare a contraspionajului în Statul Major al armatei. Şi în această situaţie m-a ajutat metoda mea veche şi verificată – să mă pun în locul adversarului încercând să mă gândesc cum ar fi acţionat un spion!

Această metodă mi-a permis să identific punctele slabe din

sistemul de apărare al importantelor secrete deţinute de Statului Major al armatei. În urma cercetărilor făcute am ajuns la concluzia că, de regulă, ofiţerii Statului Major respectau regimul de confidenţialitate stabilit. Dar dacă urmăreai mai cu atenţie puteai constata că la Statul Major se lucra 24 de ore din 24. Însă posibilităţile umane sunt limitate, individul având nevoie de odihnă, chiar dacă nu foarte îndelungată. Dar cum să te odihneşti când Statul Major superior cerea, sistematic, informaţii cât mai noi referitoare la situaţia politico-militară în zonele de îndepărtare minimă a unităţilor noastre militare faţă de adversar.

Pentru înlocuirea ofiţerilor obosiţi, cu permisiunea şefului Statului Major al armatei, este cooptat, sau se detaşează, un contingent suplimentar de militari şi tocmai acest contingent scapă din câmpul de observaţie al ofiţerilor care urmăresc regimul de confidenţialitate. De ce scapă? Tocmai pentru că aceşti detaşaţi fac cea mai grea şi de rutină muncă din cadrul Statului Major. Ofiţerii cu grad de colonel sau locotenent-colonel nu pot să-şi îndeplinească atribuţiile fără ajutoare iar în statele de funcţionari nu sunt prevăzute aceste ajutoare. Dar sunt prezenţi aceşti detaşaţi şi pe umerii lor cade întreaga muncă de rutină sau i se atribuie chiar întreaga muncă existentă. Uneori, ofiţerii cu grad înalt nu acceptă, socotind că asta „nu este pentru domnii” din casta superioară. După ce un detaşat pregăteşte întreg materialul şi îl îndosariază punându-l, apoi, pe masa colonelului, acesta din urmă – odihnit şi îngrijit – ia mapa cu hârtii şi, plin de importanţă, se prezintă la generalul care-l laudă pentru că a prezentat la timp documentaţia. Am prezentat lucrurile cu o doză de ironie dar, în realitate, chiar aşa se întâmplă. Raţionând în continuare, mi-am pus întrebarea „Unde sunt concentrate toate informaţiile de interes?” Desigur, în acele secţii în care se concentrează cele mai importante şi mai proaspete informaţii referitoare la planurile comandamentului superior al armatei şi unde se fac planurile referitoare la pregătirea de luptă a trupelor. De aceste lucrări se ocupă direcţia operativă şi cea de informaţii ale Statului Major.

Deci, acolo fiind concentrate secretele importante, tot acolo trebuie să ajungă un spion pentru a intra în posesia lor. De aceea, în aceste secţii trebuia să am o agentură bine pregătită, instruită şi capabilă de muncă şi de reacţie rapidă la orice

manifestare mascată a oricărei activităţi de spionaj.

Agentul meu a observat că unul dintre desenatorii detaşaţi lucra destul de ciudat în timp ce schiţa pe hartă situaţia informativă şi de luptă. În principiu, harta regiunii, în sine, nu era un document secret dar atunci când pe ea era schiţată dislocarea unităţilor noastre militare şi misiunea lor de luptă în teritoriul limitrof, devenea un document strict secret. De obicei, hărţi ale regiunii erau pregătite, în număr mare, în fiecare secţie, pentru ca ele să fie tot timpul la îndemână pentru a se fixa pe ele situaţia sau misiunea de luptă. Desenatorul, pe care l-am numit „Curiosul", punea, uneori, sub harta principală o altă hartă şi făcea acest lucru luându-şi măsuri de precauţie. Oare de ce? De asemenea, avea un comportament ciudat, de exemplu tresărea atunci când cineva intra prin surprindere în birou.

M-am gândit că în situaţia în care ar fi intenţionat să copieze o hartă ar fi trebuit să folosească o hârtie de indigo pentru imprimarea informaţiilor pe cea de a doua hartă. Dar nici eu şi nici agentul meu n-am descoperit niciun fel de indigo atunci când am inspectat locul de muncă al „Curiosului". Pentru orice eventualitate, agentul meu a făcut un semn pe harta pe care suspectul o punea sub cea principală. La control s-a dovedit că harta însemnată era absolut curată. Însă, întorcând-o, am observat pe dosul ei înţepături de la un ac sau pioneză. Desigur, cu pioneze erau fixate hărţile de masa de lucru, dar aici înţepăturile nu erau pe colţuri ci pe suprafaţa hărţii. Comparând înţepăturile cu harta principală am constatat că respectivele înţepături se suprapuneau cu coordonatele unui detaşament de incursiune şi asalt. Iar acest lucru nu mai era o glumă! Dar cum să demonstrezi că cele descoperite reprezintă o acţiune de culegere de informaţii secrete? Se putea spune că desenatorul procedează aşa pentru a-şi uşura munca! Erau multe întrebări interesante şi fără răspuns! Până una-alta, am luat decizia de a-l pune pe desenator sub urmărire permanentă. Apoi, în regim de urgenţă, am trimis organelor teritoriale ale KGB-ului din locul în care a trăit „Curiosul" înainte de armată, solicitarea ca, în cel mai scurt timp, să fie cercetate şi să mi se comunice informaţii despre el. De asemenea, în astfel de situaţii, ceream să fie lămurite şi comunicate informaţii mai ample despre cel verificat: trăsăturile de caracter, pasiuni, relaţii de prietenie, dacă în anturajul său au existat persoane care au manifestat intenţii de

trădare sau ostilitate faţă de ţară, etc... Ţinând cont de faptul că orice caz care avea nuanţă de „spionaj” trebuia să fie în evidenţa Moscovei, o copie a acestei solicitări am trimis-o la Centru. Ştiam că din această cauză colegii mei din locul de viaţă al „Curiosului” vor fi nevoiţi să muncească serios pentru a clarifica toate aspectele care ne interesau deoarece cu Moscova nu era de glumit şi nu puteai scăpa răspunzând doar cu fraze standard şi date generale.

Informaţiile, pe care le-am primit despre „Curios” au fost uluitoare! S-a dovedit că acesta, înainte de serviciul militar, studiase la Institutul de Institutul de Limbi Străine şi că vorbeşte bine engleza. După terminarea anului III, s-a aflat, timp de o jumătate de an, într-un stagiu în Anglia, împreună cu un grup de studenţi. Acolo intrase în contact cu mulţi străini între care şi cu unul care se afla în urmărire la PGU (prima Direcţie Generală a KGB) fiind suspectat de apartenenţă la serviciile de informaţii ale adversarului. După satisfacerea serviciului în armată avea intenţia de a lucra în străinătate. De asemenea, de nenumărate ori primise colete şi cadouri de la străinul aflat în urmărirea PGU, corespondând cu acesta prin intermediul adresei unchiului său.

Interesant, nu-i aşa? Oare unde erau cei care-l verificaseră pe soldat înainte de a-i permite să lucreze cu documente secrete?

Citind dosarul personal al acestuia, totul părea să fie în ordine. La toate întrebările standard dăduse răspunsuri standard, deşi acest lucru nu aveau nicio relevanţă. Pe baza informaţiilor pe care le aveam, i-am deschis „Curiosului” un dosar de verificare operativă pe care am menţionat „trădare de ţară prin acţiuni de spionaj”.

Acest lucru nu mai era o glumă şi însemna că, la dispoziţia mea, urma să se pună ajutoare de la secţia operativ-tehnică a KGB-ului republicii, cu întreaga tehnică de supraveghere şi ascultare.

Cu atenţie, am instalat în cabinetul de lucru al „Curiosului” tehnica de supraveghere şi... a urmat „filmul”. Dar şi eu am fost viclean! Având temeiuri să credem că informaţiile erau culese prin înţeparea unei hărţi plasate sub cea principală, am luat toate hărţile suplimentare de pe masa „Curiosului”, încercând să-i împiedic acţiunea de sustragere de informaţii. Urma să vedem cum va reacţiona. Dacă nu are nicio intenţie rea, nu va

inventa nimic atunci când va vedea că nu are rezerve de hărţi. Iar dacă va inventa ceva însemna că spionează!

În continuarea „filmului”, „Curiosul” a primit sarcina de a schiţa o situaţie pe hartă. A luat exemplarul care i-a fost dat, l-a întins pe masa de lucru apoi a căutat pe raftul pe care, înainte, se aflau, hârtiile de rezervă dar... ele nu erau acolo. În loc să înceapă lucrul, a căzut pe gânduri apoi, brusc, a scos o foaie de hârtie curată, a pus-o sub harta principală şi a început să schiţeze situaţia.

Apoi, din butoniera vestonului militar, a scos un ac de cusut obişnuit şi a început să înţepe locurile din schiţă. Mai departe, a scos de sub hartă foaia „curată” şi a scris ceva pe ea. S-a dovedit că cele scrise erau, aparent, câteva rânduri către cei de acasă. O scrisoare obişnuită, însă scrisă pe foaia pe care, cu acul, era înţepată o informaţie confidenţială. În scrisoare el atenţiona destinatarul să nu arunce scrisorile deoarece, după demobilizare, îi va face plăcere să le recitească şi să-şi amintească de serviciul din armată.

Nu-mi făceam griji referitor la destinul ulterior al scrisorii, convins că – oricum – va ajunge la mine deoarece toată corespondenţa „Curiosului” fusese trecută din timp la „IC” (interceptarea corespondenţei). Dar… scrisoarea n-a mai ajuns la mine…

Vă interesează finalul acestei istorii de spionaj? Şi pentru mine ar fi fost interesant să aflu ce a urmat.

Dar... şefii operativi mi-au luat toate materialele cazului, inclusiv pe „Curios” şi m-au avansat. M-au trimis să lucrez, în continuare, în oraşul Ahalkalaki din R. S. S. Georgiană în funcţia de adjunct al şefului Secţiei Speciale a diviziei. Aşa am devenit şef, chiar dacă nu unul foarte mare. Meritam funcţia pentru că am câştigat-o prin muncă cinstită. Dar, din păcate, nu am aflat destinul ulterior al „Curiosului”. Puteam doar să presupun că, probabil, a fost folosit pentru organizarea unui „joc operativ” cu serviciile de informaţii ale adversarului sau, pur şi simplu, a fost neutralizat, având în vedere că deţinea informaţii secrete foarte importante. Însă la noi nu se obişnuia să pui întrebări în legătură cu astfel de lucruri. Cu cât ştiai mai puţin, cu atât deveneai mai liniştit. Iar eu doream să dorm liniştit.

La Ahalkalaki, nu m-am aflat mult timp în funcţia de adjunct al şefului Secţiei speciale al diviziei. În jur de o jumătate de an.

Însă în acest timp, am fost nevoit să lucrez la nişte materiale referitoare la un suspect purtând porecla de „Sărac cu duhul”.

Unităţile de avangardă ale diviziei se aflau în primele linii de apărare din faţa adversarului, totodată fiind plasate în anumite puncte fortificate, numite „ZF”. Aici, toată tehnica de luptă era îngropată în pământ şi betonată, formând puncte de foc menite să reziste pe termen lung. Acolo l-am demascat pe un soldat din Ţările Baltice, care-şi nota în agendă schiţe ale acestor buncăre cu muniţii şi tehnică militară. Surprins asupra faptului, i-a explicat agentului meu că voia să construiască, la el în sat, după acelaşi model, o pivniţă pentru păstrarea alimentelor. Credea că ne găsise de proşti! Când i-am descoperit ascunzătoarea, în ea erau nu numai schiţele punctelor fortificate ci şi schema întregii poziţii de avangardă a batalionului de tancuri din zona fortificată. Spre marea mea părere de rău, nu am reuşit să închei cazul. Aveam probleme în viaţa personală, iar în acea perioadă am divorţat de cea de-a doua soţie. Pentru cei de la cadre acest lucru a servit drept temei pentru a mă scoate din funcţia de conducere. În plus m-au lăsat şi fără un premiu în bani şi mi-au dat o mustrare pe linie de partid cu o formulare stupidă: „pentru ascunderea, faţă de organizaţia de partid, a faptului că s-a destrămat familia”. Da, ciudate sunt căile tale Doamne... O spun cu sinceritate: cu partidul am avut întotdeauna relaţii tensionate. Dar după această fază, s-au deteriorat şi mai mult.

Am fost transferat la Kutaisi pentru deservirea operativă a aşa-numitei „divizii albastre”. Nu ştiu de ce a fost numită albastră, existau multe versiuni în această privinţă. Însă cea mai credibilă s-a adeverit a fi aceea că toate acoperişurile clădirilor administrative şi ale cazărmilor erau vopsite cu vopsea albastră, acest lucru fiind, desigur, neobişnuit comparativ cu verdele tradiţional din armată.

Dar, cred, a fost o întâmplare să fie aşa.

De obicei, într-o divizie, întotdeauna exista o Secţie specială a KGB-ului cu un personal format dintr-un şef, un adjunct şi 5 ofiţeri de contrainformaţii. Dar eu am fost numit singur pentru întreaga divizie. Oare eram socotit ţapul lor ispăşitor? Când m-au scos din funcţie s-au mişcat repede; acum ce puteam să fac singur într-o divizie întreagă? S-a adeverit că au fost foarte mulţi care m-au invidiat şi, evident, duşmănit. Probabil că am barat

calea cuiva prin rezultatele muncii mele. Cineva îmi dorise funcţia din oraşul Ahalkalaki, dar fusesem numit eu şi de aceea m-au scos repede din funcţie. Ajunsesem în dizgraţie. Avansarea în carieră în cadrul KGB-ului era o chestiune foarte periculoasă; trebuia să cunoşti „intrigile de la curte”, să-i linguşeşti pe şefi, să faci denunţuri împotriva colegilor de serviciu. Iar eu, pur şi simplu, eram obişnuit să lucrez, să nu bârfesc şi să nu ţes intrigi împotriva altora şi acest lucru m-a nenorocit, m-am frânt în interior şi m-am răcit cumva.

Mult mai târziu, de la un cunoscut apropiat care lucra în sistemul de cadre al contrainformaţiilor militare, am aflat cauza reală a dizgraţiei în care am ajuns. Invidia manifestată faţă de rezultatele mele, nu numai din partea colegilor de la serviciu ci şi din partea forurilor superioare, s-a dovedit a fi distrugătoare pentru mine. În conducerea superioară se vorbea despre mine în modul următor:

„De ce, acolo unde apare acest ofiţer de contrainformaţii apar şi spioni şi persoane de iniţiativă? De ce? Nu cumva tot el îi cultivă? De ce pe obiectivele altora este linişte? Înseamnă că face prost munca de prevenire printre purtătorii de secrete”. Din această cauză au început să mă persecute la serviciu, găseau orice motive printre care şi tot felul de fleacuri. S-a dovedit că nu poţi lucra foarte bine în contrainformaţii, pentru că se adeverea zicala că „prea bine, tot nu-i bine”. Blocându-mă, m-au coborât cu picioarele pe pământ. Mi se spunea să nu ies în evidenţă, să-mi ştiu locul, să mă ocup mai mult de prevenire. Dar ce înseamnă să te ocupi de prevenire? Însemna ca în permanenţă, zi de zi, trebuia să port discuţii cu purtătorii de secrete şi să le spun: „Tovarăşi, nu trebuie să vă ocupaţi de spionaj, acest lucru este dăunător pentru sănătate şi viaţă”. Era o absurditate.

Am început să-mi fac munca de mântuială. Mi se părea că nimeni nu are nevoie de experienţa mea şi asta cu atât mai mult cu cât m-au obligat să mă ocup de căutarea armamentului furat din divizie încă înainte de numirea mea în funcţie. Acest lucru mă umilea ca ofiţer de contrainformaţii profesionist. Apropo, ultimul comandant al diviziei, înainte de desfiinţarea ei, era colonelul S. A. Abiev care mai târziu, în anul 1994, a devenit Ministrul Apărării al Azerbaidjanului şi general-locotenent. Însă atunci, când conducea divizia albastră ne cunoşteam foarte bine

şi relaţiile noastre aveau un caracter amical, doar el era comandantul diviziei, iar eu eram şeful Secţiei speciale a aceleiaşi divizii. Iar cu conducerea întotdeauna aveam relaţii bune. Răspundeam împreună pentru această divizie, el pe linia militară, iar eu pe cea a KGB-ului. Apoi, peste câţiva ani, el a trădat prietenia noastră pentru carieră, iar viaţa mea a fost pusă într-un pericol de moarte. Însă despre asta vom vorbi mai târziu...

Pe scurt, conform rezultatelor muncii mele, totul era bine, eu îndeplineam „planul” de racolare, mă ocupam de munca de rutină cu hârtiile, nu ieşeam în evidenţă. Aşa cum se spune la noi, „trândăveam în funcţie”. Urmăream liniştit cum cei proşti şi buni de nimic din contraspionaj, dar care aveau relaţii bune, ocupau funcţii de conducere în KGB. Nimeni nu avea nevoie de mine. Dar Dumnezeu să-i judece.

Atunci a început restructurarea lui Gorbaciov. Au apărut organizaţii informale. Republicile unionale s-au trezit din comunism şi şi-au adus aminte despre dreptul lor la autodeterminare. Naţionalismul a început să se învecineze tot mai mult cu separatismul. Nimeni nu putea să lupte cu asta şi nimeni nu ştia cum să o facă. În privinţa unităţilor militare dislocate în republicile Transcaucaziene, s-au înmulţit cazurile de acţiuni extremiste şi teroriste. Era nevoie de abordări originale în munca de contrainformaţii. De aceea, în regim de urgenţă, s-au înfiinţat aşa-numitele subunităţi ale contrainformaţiilor militare. Aceste subunităţi trebuiau să lucreze în cadrul unităţilor militare şi să primească informaţiile de prevenire a unor acţiuni extremiste.

În aceste momente toţi carieriştii din contrainformaţii şi-au ascuns cozile între picioare. Acum trebuia de muncit, duşmanul se afla aproape de tot şi trebuia o mare stăpânire de sine, curaj şi ingeniozitate. De aceea şi-au adus aminte de mine. Probabil că aveau nevoie de capacitatea mea de a lucra cu oameni din orice categorie şi de a aplica metode originale în lucru.

M-au chemat de urgenţă la Tbilisi. Generalul, şeful Secţiei speciale a districtului, m-a invitat la el şi a spus că îmi încredinţează conducerea secţiei a 4-a. N-am rezistat şi i-am spus cu sarcasm că oare se poate avea încredere în mine, dacă viaţa mea personală nu este chiar normală fiind de trei ori însurat? El s-a încruntat şi mi-a spus că acum nu mai sunt

vremurile care au fost înainte. Da, vremurile nu mai erau aceleaşi, însă oamenii tot aceiaşi au rămas! Cei care întotdeauna au fost oameni, au rămas oameni, iar cei care făceau în toate pe plac conducerii chiar şi acum, nu se ştie din ce motive, pot să lucreze.

Nu s-a reuşit o discuţie deschisă, însă am fost totuşi numit în funcţia de ofiţer operativ superior al secţiei a 4-a. Toată secţia era compusă doar din mine, eu eram şeful şi tot eu eram şi subordonat. De la mine se cerea doar un singur lucru: să primesc la timp informaţia referitoare la posibile acţiuni cu caracter extremist şi terorist îndreptate împotriva unităţilor militare ale garnizoanei din Tbilisi. În acea situaţie rolul contrainformaţiilor se împletea cu sarcinile spionajului. Trebuiau identificate grupările de la care putea veni ameninţarea şi trebuiau racolaţi tot de acolo agenţi care, la timp, să mă informeze despre planurile liderilor lor. Suna frumos, dar cum să faci asta? Eram singur şi nu aveam de unde aştepta ajutor. Nu te puteai adresa organelor puterii locale şi miliţiei deoarece acolo toţi se acopereau unii pe alţii. Deja reuşiseră cu toţii să-şi schimbe „culoarea”, adică au fost comunişti (culoarea roşie), şi, urgent, au devenit naţionalişti şi separatişti. S-a adeverit că toţi foştii funcţionari de partid sovietici au aşteptat dintotdeauna momentul în care să poată ieşi din componenţa URSS-ului şi să creeze statul lor propriu. De la ei nu aşteptam niciun ajutor. Totuşi trebuia întreprins ceva.

În vremea aceea, aproape în fiecare zi aveau loc mitinguri alături de Statul Major al districtului. Toţi scandau: „Ruşii afară din Georgia!”, iar acest lucru la rândul său sporea isteria naţionalistă. Tineretul era dornic să se arunce în luptă. S-au creat gărzi de tineret care îi atacau pe ofiţeri, le luau armele iar, uneori, atacau şi unităţile militare cu scopul de a pune mâna pe armament.

Practic nu era timp pentru racolarea de agenţi din această categorie de persoane şi, în plus, cum puteai să efectuezi o muncă confidenţială cu militanţii? Dar şefii mei nu înţelegeau acest lucru.

Trebuia să le raportez, în fiecare zi, despre planurile informalilor şi despre ce acţiuni îndreptate împotriva garnizoanei pregătesc aceştia.

De asemenea, frecventam mitingurile, ascultam despre ce se

vorbeşte acolo, dar umblam îmbrăcat în civil şi mă dădeam ca fiind originar din Ţările Baltice. Mi se traducea, cu plăcere, din georgiană în limba rusă.

Dar toate acestea erau prea puţin utile, trebuia să se întreprindă ceva mai radical. Atunci mi-am asumat un risc, însă unul bine calculat. Am citit toată informaţia care exista referitoare la situaţia politică internă a republicii. În acea perioadă, în anul 1990, în Georgia existau în jur de 30 de partide politice iar acest lucru, deja, vorbea despre faptul că încă nu te puteai aştepta la o armonie politică în ţară. În afară de asta, toate aceste partide erau în conflict unele cu altele. Însă cea mai mare susţinere din partea populaţiei îl avea FPG – Frontul Popular din Georgia, în frunte cu răposatul Zviad Gamsahurdia. Am mers direct la ei şi, în camera de primire fiind, am adresat rugămintea de a fi condus la persoana însărcinată cu securitatea acestui partid. Totodată, am scos legitimaţia şi am băgat-o sub nasul persoanei care era de serviciu.

Iniţial, acela a înmărmurit, probabil din cauza impertinenţei mele, în timp ce eu stăteam liniştit zâmbind. Apoi a vorbit timp îndelungat cu cineva la telefon. După aceea, de mine s-a apropiat un bărbat impozant şi s-a prezentat ca fiind funcţionar al aparatului central al partidului, responsabil pentru relaţii cu publicul. Tot el, din câte am înţeles, îndeplinea şi funcţia de coordonator pentru securitate. Am găsit un limbaj comun cu el deoarece acesta era un om care gândea în mod realist şi nu era un fanatic reprezentant al partidului.

O mică paranteză. Pe parcursul anilor îndelungaţi de lucru în cadrul KGB-ului am observat o trăsătură ciudată la oamenii care sunt adepţi fanatici ai unei idei oarecare. I-am încadrat la categoria definită de mine ca fiind „funcţionar de partid dus cu pluta”. La prima vedere ei se aseamănă cu fanaticii, ochii le strălucesc de un foc lipsit de culoare, sunt gata la orice fapte de eroism în numele ideilor partidului, merg până la sacrificiu. Din rândul unor astfel de oameni apar şi „kamikadze”. Este imposibil să-i reeduci sau să-i convingi că nu au dreptate, dar poţi lucra cu ei, în special îi poţi racola „sub drapel străin”.

Cel pe care l-am cunoscut, să-l numim Ghiia, era normal iar cu astfel de oameni poţi întotdeauna să stabileşti relaţii de încredere. De un astfel de om aveam nevoie! N-am ascuns nimic; imediat l-am informat cine sunt şi care erau sarcinile

mele şi i-am dat de înţeles că ambii ne aflam în aceeaşi situaţie, având sarcini similare – securitatea oamenilor şi ar fi mai bine, dacă, împreună, le vom rezolva. Lucram neacoperit, dar ce era să fac? Aceasta era, pentru moment, situaţia operativă şi trebuia foarte repede, în câteva zile chiar, să găsesc o sursă credibilă de informaţii. I-am propus colaborarea sub formula unui „schimb de opinii” spunându-i că amândoi suntem interesaţi să fie cât mai puţine acţiuni extremiste în oraş şi, mai ales, să nu fie victime umane. L-am avertizat: comandamentul unităţilor militare se va vedea nevoit să deschidă focul dacă extremiştii se vor apropia de obiectivele lor. De aceea era mai bine să ne informeze din timp despre mitingurile posibile şi alte „măsuri” planificate de alte partide, având în vedere că acestea îi erau aduse la cunoştinţă. Ghiia a spus că este gata pentru un schimb convenabil de informaţii, cu atât mai mult cu cât, nu vom ascunde faţă de şefii noştri astfel de întâlniri de afaceri. Din timp, ne-am înţeles asupra mijloacelor de legătură urgentă.

Astfel de relaţii de încredere am stabilit şi cu alţi câţiva funcţionari ai aparatelor centrale din alte partide. Şi toţi, la timp, îmi furnizau informaţiile pe care le aveau referitor la alte partide cu care concurau. La rândul meu îi avertizam că chestiunea referitoare la retragerea formaţiunilor militare de pe teritoriul Georgiei era decisă de către marii politicieni şi mai devreme sau mai târziu, tot armamentul urma să fie predat forţelor de apărare naţională ale ţării. Însă, în etapa dată, nu era de dorit o creştere a isteriei politice în jurul unităţilor militare şi nu trebuiau încurajate atacurile tineretului la adresa militarilor. Trebuie de precizat că o astfel de colaborare a adus mult folos. Noi primeam la timp informaţia de care aveam nevoie şi luam măsurile corespunzătoare.

La un moment dat, generalul, şeful Secţiei speciale a KGB-ului pentru districtul militar Transcaucazian, m-a întrebat cum reuşesc să găsesc un limbaj comun cu naţionaliştii georgieni. Am răspuns că: „Dumneavoastră pur şi simplu nu mă veţi putea înţelege deoarece sunteţi un comunist cu mare vechime şi pe toţi cei care gândesc altfel, îi priviţi ca pe duşmani de clasă. Acum situaţia politică internă s-a schimbat şi de aceea este nevoie de puncte de vedere noi. Doar a început restructurarea şi trebuie făcute schimbări. Însă vârsta şi conservatorismul politic împiedică acest lucru. Georgienii sunt un popor mândru, iubitor

de libertate iar eu am fost nevoit nu numai să studiez istoria Georgiei dar să şi înţeleg mentalitatea lor. De aceea ei nu văd în mine un duşman ci un prieten”. Se vedea că degeaba i-am spus toate acestea generalului, oamenii ca el nu mă puteau înţelege...

Şi din nou, după ce am reuşit să organizez munca în noua direcţie a 4-a în Georgia, am fost transferat, în regim de urgenţă, în Azerbaidjan.

Această mutare a fost motivată prin faptul că lucrasem mult timp în această zonă, ştiam bine obiceiurile şi tradiţiile acestui popor, aveam mulţi prieteni şi cunoscuţi. Cu atât mai mult, cu cât între Armenia şi Azerbaidjan era iminent un conflict armat iar organele de partid sovietice nu puteau să facă nimic deoarece pierduseră, de facto, controlul asupra situaţiei politice din republică.

Ei, ce să faci, dacă trebuie, atunci trebuie, cu atât mai mult cu cât „ordinele nu se discută, ci se execută”. Este adevărat, ca şi recompensă pentru munca bine efectuată în Georgia, mi-a fost atribuit gradul militar de locotenent-colonel, iar acest lucru era cu o treaptă mai sus decât gradul pe care îl aveam.

La Baku am fost nevoit să studiez timp îndelungat situaţia operativă şi de aceea urmăream cu atenţie evenimentele care aveau loc acolo. Am restabilit repede legătura cu informatorii mei, pe care îi racolasem cu câţiva ani în urmă, atunci când lucram în Azerbaidjan, şi am început să primesc, informaţii referitoare la zona din jurul obiectivelor militare.

Nu erau vremuri liniştite, noi partide politice îşi doreau să ajungă la putere, iar Armenia vecină începuse să efectueze deschis acţiuni armate de cucerire a teritoriului Karabakh-ul de Munte. Pe atunci în Azerbaidjan nu exista o armată obişnuită şi, de aceea nu avea cine să-i apere teritoriile. Conducerea de partid a republicii se baza pe sprijinul Moscovei, iar acest sprijin devenea tot mai slab.

Şi iată că, în sfârşit, URSS-ul a încetat să mai existe. Întreaga tehnică militară a Armatei a 4-a s-a transferat, în regim de urgenţă la dispoziţia Ministerului Apărării al Azerbaidjanului, care se crease atunci. Era o lipsă enormă de specialişti militari proveniţi din rândurile populaţiei băştinaşe. Guvernul republicii s-a adresat ofiţerilor activi, care se aflau atunci pe teritoriul republicii, să treacă în serviciul Armatei Naţionale. Se preciza că

vechimea în muncă era păstrată iar trecerea se efectua în mod oficial, prin ordine corespunzătoare.

Tot în acel timp s-a creat Direcţia de Contrainformaţii Militare a Azerbaidjanului. Şi deoarece pentru întreaga republică existau doar câţiva ofiţeri care mai înainte lucraseră în sistemul Direcţiei a 3-a KGB-ului şi erau profesionişti în domeniul lor, mi s-au adresat şi mie cu propunerea de a trece, în mod oficial, cu serviciul în cadrul Ministerul Apărării al Azerbaidjanului. Ce era să fac? Am înţeles că nu prea sunt pe placul Serviciului de Contrainformaţii rus deoarece ca mine erau mulţi!

Trebuiau să ne scoată de pe teritoriul unui alt stat în care ajunsesem după destrămarea URSS-ului, apoi trebuiau să ne angajeze undeva la un nou loc de muncă. De aceea majorităţii ofiţerilor de contrainformaţii, care lucraseră mai mult de 15 ani, li s-a propus să intre în pensie.

Să vă spun sincer, nici până în ziua de astăzi nu pot să stabilesc cu claritate care au fost motivele care m-au determinat atunci să iau decizia de a rămâne în Azerbaidjan! Dar un singur lucru îmi era clar până în străfundul sufletului şi anume faptul că întotdeauna am fost alături de oamenii simpli, de marea masă.

Întotdeauna am simţit starea de spirit a populaţiei locale cu care comunicam. Îmi părea extrem de rău să văd cum acest popor luptă pentru supravieţuire în condiţii dificile şi fără resurse! În acele vremuri neliniştite, când practic nu erau suficiente locuri de muncă, când banii se devalorizau în fiecare zi, când nu erau suficiente produse alimentare, trebuia cumva să trăieşti. Aici mai era şi intervenţia deschisă a Armeniei. Cunoşteam bine mentalitatea poporului azer, tradiţiile şi obiceiurile lui, înţelegeam foarte limpede că întreaga istorie a dezvoltării Azerbaidjanului nu oferea condiţii pentru spiritul războinic şi ură. Acesta era un popor paşnic şi tolerant. Pe acest pământ, întotdeauna, au coexistat paşnic oameni de diverse confesiuni. Iar acest popor avea nevoie de apărare, el trebuia să lupte cu Armenia, dar cum să lupţi? Şi întrebarea cea mai importantă era: cine va lupta? Nu existau suficienţi specialişti militari activi şi am decis să accept propunerea.

Iată aşa am trecut în serviciul armatei Azerbaidjanului, iniţial la contrainformaţiile militare, iar apoi în serviciul de spionaj militar extern. Iată aşa m-am transformat din ofiţer de contrainformaţii în ofiţer de contraspionaj, sau cu alte cuvinte

într-un spion.

Capitolul 6. Terorismul

După mutarea mea în Azerbaidjan, ca, de altfel, în toată perioada activităţii în această regiune, conform îndatoririlor de serviciu, am fost nevoit să lucrez pe linia de rezistenţă în faţa extremiştilor şi teroriştilor islamici. Respect foarte mult sentimentele musulmanilor credincioşi şi vreau din start să menţionez că nu am considerat că există ceva comun între islam, terorism şi extremism, ci există doar oameni care încearcă să mascheze acţiunile lor criminale sub haina dogmei religioase. Am convingerea că am dreptate când fac această afirmaţie deoarece timp îndelungat am lucrat cu această categorie de oameni şi am primit informaţii confidenţiale în acest sens din partea unor surse verificate şi competente.

Încă înainte destrămării URSS-ului şi năruirii mitului referitor la valorile comuniste, am încercat să aflu mai multe despre islamism, creştinism, iudaism şi budism. În afară de asta, am stabilit relaţii strânse şi de încredere cu multe autorităţi religioase în Azerbaidjan, reprezentanţi ai principalelor religii universale. De mai multe ori am fost nevoit să intru în contact oficial cu lideri religioşi ca: şeicul, liderul musulmanilor din Caucaz, Preafericitul Bisericilor Ortodoxe; preşedintele Comunităţii Evreilor Europeni (ashkenazi) şi, de asemenea, cu preşedinţii comunităţilor evreilor munteni şi georgieni, care aveau sinagogi separate. Trebuia ţinut seama de faptul că Azerbaidjanul, în esenţă, a fost un stat tolerant pe teritoriul căruia, pe parcursul multor secole, au trăit oameni de multe naţionalităţi, având credinţe religioase, obiceiuri şi tradiţii diverse. Azerii sunt oameni paşnici şi toleranţi, iar ceea ce se întâmplă acum în Azerbaidjan nu se răsfrânge sub nicio formă asupra modului în care omul simplu vede lumea.

Din acest motiv, pe teritoriul Azerbaidjanului nu există teren propice pentru prosperarea ideilor teroriste şi extremiste. Aici este puţin probabil să fie organizate acţiuni ostile, deoarece întotdeauna te poţi înţelege în legătură cu orice problemă sau, în cel mai rău caz poţi cumpăra. Da, da, aici totul se vinde şi se cumpără. Orice inspector auto, dacă îţi opreşte maşina, poate să se lege de orice, însă atunci când îi întinzi carnetul de şofer, în

primul rând se va uita la conţinutul portmoneului tău. Însă nu despre asta este vorba acum! Serviciile de spionaj şi contraspionaj sunt interesate, în primul rând, de faptul că Azerbaidjanul a fost considerat întotdeauna ca punct de transbordare pentru extremişti, terorişti, traficanţi de droguri şi alte elemente duşmănoase. Aici este „bârlogul” lor, aici ei se odihnesc şi se pregătesc pentru acţiuni active pe alte teritorii. Iar dacă în mijloacele de informare în masă apare informaţia despre faptul că, în Azerbaidjan au fost arestate înalte autorităţi wahabiste sau ale luptătorilor ceceni, acest lucru înseamnă că aceştia nu s-au înţeles cu autorităţile sau le-au plătit prea puţin.

Într-o astfel de situaţie operativă am fost nevoit să lucrez timp îndelungat. Şi tocmai de aceea am adunat o oarecare experienţă în domeniul rezistenţei în faţa terorismului.

Nu voi vorbi acum despre ce este terorismul în esenţa sa; toată lumea a auzit deja despre aceasta. Pe parcursul ultimilor zece ani, sursele de informare în masă au comunicat multe referitoare la acest subiect. Însă până acum nu a fost elaborat un mijloc unic de luptă cu terorismul. Unele state consideră că nu se pot purta niciun fel de negocieri cu teroriştii, ei trebuind să fie doar lichidaţi. Altele poartă negocieri cu liderii teroriştilor, încercând să găsească un mijloc paşnic de a-i linişti. Probabil că unii dintre aceştia au dreptate. Însă, cu toate astea, terorismul a existat, există şi, probabil, va exista încă mult timp. Până când? Până când omenirea va găsi un remediu împotriva acestor oameni bolnavi. Dar acesta este doar punctul meu de vedere, deoarece consider că teroriştii sunt nişte oameni bolnavi mintal. Asta pentru că numai un om bolnav mintal poate simţi o plăcere în a schingiui oameni paşnici pe care îi ia ca ostatici. Iar dacă acesta a mai trecut şi printr-o pregătire specială ca terorist-kamikadze, atunci un astfel de „bolnav” devine un individ foarte periculos şi un bolnav incurabil.

Sigur că omul nu devine un shahid şi nu poate să se nască cu înclinaţia spre „istishhad” (în traducere din arabă înseamnă „tendinţa de a deveni shahid”). Astfel de oameni sunt pregătiţi în mod special iar candidaţii pentru shahizi sunt racolaţi din întreaga lume. Această activitate se efectuează de către o organizaţie, permanent, conform unui plan şi având un scop bine definit. Ea se efectuează în câteva etape.

În prima etapă, reprezentanţii organizaţiei teroriste sau

agenţii lor de influenţă, care se bucură de protecţia organizaţiei, încearcă, prin ideile lor, să trezească anumite emoţii. Apoi să creeze grupuri formate din musulmanii care şi-au manifestat interesul faţă de ideile fundamentalismului islamic, şi, în final, încep să explice amănunţit conceptul de „jihad”(război sfânt).

Pentru aceasta, utilizează Centrele şi Universităţile culturale islamice. Metodele, prin care ei acţionează seamănă mai mult cu cele ale misionarilor decât cu cele care sunt utilizate pentru recrutarea oamenilor în unităţile militare şi de luptă. Pe de o parte, ei vorbesc permanent despre micşorarea rolului islamului în lume după căderea Imperiului Otoman, pe de altă parte, induc ideea necesităţii sacrificării vieţii pentru revenirea islamului la măreţia sa de altă dată. În acest fel, încă din prima etapă, induc ideea jertfirii de sine.

Cei pe care i-au comparat cu misionarii au o deosebită putere de convingere, unii dintre ei având chiar darul influenţei hipnotice.

Ei induc acestor oameni tineri spiritul de sacrificiu de dragul islamului. Astfel, aceşti misionari identifică în rândul ascultătorilor săi pe acei indivizi care păreau pătrunşi se ideea suicidului în numele lui Allah.

De obicei, unor astfel de oameni li se propune să-şi probeze credinţa în cadrul unei situaţii de luptă. Acest lucru se practică, în special, în timpul unor conflicte militare (Iugoslavia, Cecenia, Karabakh etc). Mi s-a întâmplat să mă ciocnesc cu astfel de oameni în timpul acţiunilor de luptă dintre Armenia şi Azerbaidjan. Este suficient să spun că, de partea Azerbadjanului, luptau aşa-numiţii „războinici ai islamului” din Afganistan, Cecenia, Uzbekistan şi alte ţări musulmane. Orice conflict armat, în special unul internaţional, este folosit de către liderii organizaţiilor teroriste ca poligon de instruire a viitorilor terorişti kamikadze. Cu astfel de ocazii, li se face pregătirea practică şi sunt învăţaţi să omoare oameni. Mai mult decât atât, este utilizată orice posibilitate ca să exerseze cruzimea în comportamentul lor faţă de prizonierii de război.

Dacă în mâinile lor nimereşte ca prizonier un soldat, acesta trebuie să se roage lui Dumnezeu să fie ucis cat mai repede pentru că o moarte rapidă l-ar salva de torturi chinuitoare. Oricum, mai devreme sau mai târziu, va fi ucis, dar înainte de asta va fi chinuit, îşi vor bate joc de el, îl vor tortura

satisfăcându-şi instinctele lor sadice şi josnice. În astfel de momente, torţionarii îşi pierd înfăţişarea umană şi devin adevărate bestii, deoarece durerea pe care o provoacă victimelor lor le produce satisfacţie. Oare un om normal poate să procedeze în acest fel ? Desigur, nu.

Odată, am ajuns să fiu martor fără voie ale unei astfel de orgii satanice atunci când am apărut brusc pe poziţiile unui detaşament militar din Afganistan. Pe atunci, ocupam o funcţie importantă în serviciul de spionaj din Azerbadjan. Aveam epoleţi de locotenent-colonel al armatei naţionale iar pe epoleţi, alături de steluţele cu şase colţuri, era prins semnul distinctiv al efectivului ofiţeresc superior care avea formă de semilună. De altfel, acest semn se numea „aypara” – în traducere, semilună. Iar semiluna, după cum se ştie, este un simbol religios islamic. La vederea acestui simbol, bestiile au înmărmurit. Probabil că asupra lor totuşi acţionează simbolistica, mai ales în timpul orgiilor sadice. Pe feţele lor am citit teamă şi uimire, în acelaşi timp. Cum se poate? Un ofiţer rus, cu epoleţi şi simbol islamic, având armă, pază şi, în plus, chiar şi împuterniciri mari?

Ceea ce am văzut acolo ar fi putut să-mi inducă o stare de spaimă şi panică dacă nu aş fi avut o mare experienţă militară şi abilitatea de a-mi controla emoţiile. Una din gărzile mele de corp a vomitat, totuşi. Imaginea pe care am văzut-o era îngrozitoare: ceea ce, cândva, fusese un corp uman, deja nu mai putea striga! Doar ne privea cu ochi sticloşi şi privirea lui jalnică implora să fie ucis. Era un militar armean luat prizonier de acest detaşament afgan şi supus unor torturi şi chinuri inumane. Palmele mâinilor şi labele picioarelor fuseseră, deja, retezate şi legate cu sârmă. Nu ştiu ce făcuseră cu el până la apariţia mea însă, în acel moment acest nefericit era deja tras în ţeapă. Tragerea în ţeapă era metoda preferată de execuţie a torţionarilor, deoarece omul care este tras în ţeapă moare de o moarte îndelungată şi chinuitoare. Băţul gros, ascuţit la vârf, străbate încet corpul uman. Omul simte o durere insuportabilă înainte ca ţeapa, trecând prin întreg corpul şi prin laringe, să se înfigă cu capătul ascuţit în creier şi să-l distrugă. În acel moment omul moare, dar până atunci agonizează în chinuri.

Iar aceşti monştri urmăresc cu plăcere cum omul moare în prezenţa lor. Amintiţi-vă durerea pe care o simţiţi când vă tăiaţi la un deget sau vă înţepaţi cu ceva ascuţit. Evident, după şocul

dureros iniţial, intervenţia cu mijloace medicale potoleşte durerea. Dar în timpul torturilor şi execuţiei prin intermediul ţepei din lemn durerea nu trece ba, dimpotrivă, creşte în intensitate.

Trebuie spus că psihicul unui om normal nu poate accepta o astfel de imagine; în schimb, pentru ei, era altfel. Cândva, un astfel de monstru mi s-a lăudat că în timpul torturilor, chinurilor şi al execuţiei, el priveşte intens în ochii celui care moare încercând să surprindă toată suferinţa acestuia iar în momentul morţii lui chinuitoare, sadicul ajungea la orgasm. O astfel de „călire”, după părerea lui, este necesară şi utilă în lupta cu necredincioşii. Am încercat să port o discuţie cu el şi poate, chiar să-l fac să-şi schimbe părerea. Am pretins că sunt interesat de orice temă religioasă dar că nu înţeleg multe lucruri, în special de ce terorismul este adoptat ca armă de către musulmani în lupta cu necredincioşii. L-am întrebat: „Cum, războiul cu necredincioşii a fost deja declarat?” El mi-a răspuns că acest război se desfăşoară de mult timp şi că nu a încetat niciodată. Acesta este războiul sfânt – gazawat – în cadrul căruia terorismul este considerat ca principal mijloc de luptă. Am încercat să-l contrazic explicându-i că „gazawat”-ul este declarat de cel mai important lider religios musulman, seih-ul. I-am spus că nu am auzit ca seih-ul Caucazului, să fi declarat „războiul sfânt sub drapelul verde al islamului” ci, din contra, practic toţi liderii spirituali islamici condamnă activitatea teroriştilor. A zâmbit viclean şi mi-a spus că islamul contemporan este folosit foarte subtil de către politicieni, iar în politică, cel mai adesea, trebuie să minţi.

Musulmanii îi numesc pe creştini „necredincioşi”. Atunci de ce în Coran, cartea sfântă a musulmanilor, există capitole („sure”) aparte despre Iisus („Isa”) şi Fecioara Maria („Mariam”) care sunt veneraţi ca sfinţi de către musulmani? Atunci de ce creştinii sunt „necredincioşi”? Islamismul şi creştinismul au multe în comun, atât în privinţa dogmei cât şi a obiceiurilor (postul, zile de pomenire a morţilor şi altele).

Islamismul şi creştinismul sunt recunoscute ca fiind cele mai importante religii ale lumii, ambele afirmând că Dumnezeu are două nume, Yahweh şi Elohim, iar denumirea de Alah provine din Elohim. Dacă analizăm viaţa sfinţilor, vedem că Magii i-au salvat pe Iisus şi pe Fecioara Maria (omorârea pruncilor) iar

proorocul Mahomed a fost salvat de la asasinat de către creştini în biserică.

De ce sfinţii noştri, cu secole în urmă, puteau să trăiască în linişte şi pace şi chiar să se ajute sau să se salveze unii pe alţii, iar noi nu putem?

Aveam impresia că am adus argumente foarte serioase. Am adăugat că, prin studierea istoriei şi a religiei, omul contemporan trebuie să înţeleagă subtilităţile dogmelor religioase şi ale evenimentelor istorice. Eu, de exemplu, respectam islamismul considerându-l a fi o religie paşnică, în esenţă, şi care îmbină cele mai progresiste concepte ale altor religii. Am încercat să-i explic, timp îndelungat, unele particularităţi ale dogmei creştine şi islamice dar mă privea cu nişte ochi ciudaţi, sticloşi şi neîncrezători. Probabil că nici nu dorea să audă şi să înţeleagă ce îi spuneam. Încercam să-mi imaginez ce gândea. Probabil îşi spunea:

„De ce să-mi iei dreptul de a ucide şi de a face asta cu satisfacţie? De ce să nu utilizez droguri, să jefuiesc, să ucid şi, pentru toate astea, să primesc o groază de bani şi, după moarte, să ajung în Rai asemeni unui shahid”? Mi-am dat seama că această discuţie era în zadar şi că erau foarte, foarte bolnavi.

Ceea ce am scris mai sus reprezintă doar unul din micile episoade ale pregătirii militare şi psihologice la care erau supuşi viitorii terorişti. Îndrumătorii şi profesorii lor reuşesc ca celor aflaţi sub tutela lor să li se şteargă din conştiinţă sentimentul de compasiune faţă de suferinţa umană şi să le dezvolte sadismul.

Astfel de „antrenamente” sunt însoţite obligatoriu de o „spălare a creierului” zilnică, în special după rugăciune. În acelaşi timp, shahidismul le este prezentat ca o dovadă de eroism naţional care trebuie să se manifeste într-o astfel de perioadă de criză a islamului. Astfel, la viitorii terorişti-kamikadze apare sentimentul de încredere în forţele proprii, iar profesorii sunt siguri că ei vor executa, în orice moment şi fără să ezite, ordinul liderului dându-şi viaţa pentru Allah.

În acelaşi timp, shahizii intră uşor într-un fel de transă sau stare hipnotică executând orice ordin al comandantului sau liderului său. Atunci când acţiunea lui impune suicidul (de exemplu, legându-şi în jurul său aşa-numita „centură a shahidului” plină cu explozibil) are sentimentul ca îl are alături pe Allah şi că execută voinţa acestuia. Mai mult decât atât, la

musulmanii sinucigaşi, decizia de a se sacrifica le produce o plăcere asemănătoare cu aceea pe care noi o simţim atunci când iubim, când admirăm ceva frumos sau când ne rugăm. În orice caz, în momentul în care teroristul-sinucigaş se pregăteşte să efectueze atacul, el este într-o stare psihologică confortabilă.

În aceste condiţii, cum trebuie să te lupţi cu ei? În luptă, când spre tine se îndreaptă o mulţime de astfel de kamikadze zombificaţi, mai poţi să le vii de hac? Ei trebuie omorâţi şi iarăşi omorâţi pentru că un astfel de robot android nu are dreptul la existenţă, fiind un pericol pentru societatea civilizată. Dar dacă astfel de terorişti-kamikadze iau, prin surprindere, ostatici din rândul locuitorilor paşnici şi-i folosesc drept scuturi umane sau înaintează nişte cereri politice în schimbul lor? Cum poţi să ieşi dintr-o astfel de situaţie?

Dar mai întâi aş dori să închei povestea referitoare la momentul când, pentru prima dată, am văzut cu ochii mei cum luptătorii afgani îşi băteau joc de nefericitul prizonier armean şi felul în care am ieşit din respectiva situaţie. Învingându-mi repede panica, am avut nevoie de câteva secunde pentru a aprecia situaţia şi a lua o hotărâre în legătură cu ce urma să fac în continuare. Sigur că, într-un asemenea moment, când te privesc douăzeci de mujahedini afgani înarmaţi, aflaţi sub acţiunea drogurilor şi satisfăcuţi după ce torturaseră cu sadism prizonierul, era inutil să discuţi cu ei spunându-le că nu este bine ce au făcut. O astfel de discuţie putea să aibă consecinţe grave pentru mine şi garda mea de corp. De aceea m-am prefăcut că nu s-a întâmplat nimic, doar eram reprezentantul Statului Major al armatei naţionale, iar ei semnaseră un contract care le dădea dreptul de a lua partea Azerbaidjanului şi care îi obliga să execute toate ordinele de luptă.

Dar cum să-i conduci în situaţia în care ochii lor erau injectaţi de sânge iar mintea lor se afla într-o stare de confuzie totală? Era ca şi când ai fi vrut să atragi atenţia tigrului în momentul în care el se află încă în starea de frenezie de după vânătoare, când abia şi-a prins victima şi, cu o înverşunare bestială, rupe în bucăţi corpul însângerat, potolindu-şi astfel foamea. În acel moment el te-ar fi rupt pe tine în bucăţi, dacă nu ai fi reuşit să împuşti fiara.

Nu era timp de stat pe gânduri, dar nici nu puteam spera ca soldaţii care mă însoţeau să mă sprijine, ei nefiind încă atât de

experimentaţi şi căliţi. Am scos repede actele, le-am spus cine sunt şi care sunt împuternicirile mele. Superiorul grupului afgan m-a recunoscut, mă întâlnisem cu el la Statul Major (apropo, vorbea cursiv limba rusă!). Am făcut o faţă îngrijorată şi am spus că, în conformitate cu datele informative pe care le aveam, în această direcţie se aştepta ca adversarul va ataca cu forţe mari, cu scopul de a rupe linia frontului. De aceea trebuia să fie schimbate urgent poziţiile şi să fie ocupată o poziţie de apărare. Calculasem corect.

Ştiam foarte bine tactica de luptă a mujahedinilor afgani, cărora nu le place să se apere şi, cu atât mai puţin, să sape tranşee pentru a accepta lupta şi a menţine poziţia defensivă. Sunt prea laşi pentru aceasta. Preferă să se ascundă, să lase să treacă adversarul, apoi, prin surprindere, de după colţ sau din spate, să deschidă focul asupra acestuia. Le-a spus ceva repede bandiţilor din subordinea sa şi aceştia au început, în grabă, să-şi strângă tabăra. Am scos pistolul şi l-am împuşcat direct în inimă pe prizonierul torturat şi care agoniza în chinuri sălbatice. Aşa, cel puţin, i-am uşurat chinurile. Sper că, pe lumea cealaltă mă va ierta şi va înţelege corect gestul meu. Mult timp după aceea îl visam noaptea cum îmi şoptea un singur cuvânt „mulţumesc”. Oameni, vă rog să mă iertaţi pentru asta... La război, ca la război. Este greu să lupţi şi să rămâi om, în acelaşi timp. La război, nu există oameni, la război toţi sunt animale, vei ucide sau vei fi ucis! Războiul nu are faţă umană...

Acum, după ce, am încercat să povestesc despre modul meu de a-i înţelege pe terorişti, aş dori să împărtăşesc cunoştinţele pe care le deţin în legătură cu securitatea populaţiei civile. Aceasta pentru că terorismul este îndreptat în primul rând împotriva oamenilor lipsiţi de apărare ai ţării. Principala victimă a acestora devine populaţia care nu are nicio vină, care nici nu se gândeşte că doar peste câteva secunde viaţa îi poate fi pusă în pericol de o ameninţare mortală. Să nu dea Dumnezeu ca cineva să ajungă ostatic al teroriştilor! Întotdeauna trebuie să se ştie că structurile de forţă şi unităţile speciale de poliţie ale statelor noastre luptă, sunt active 24 de ore din 24, cu membri organizaţiilor teroriste şi cu liderii lor. Unităţi speciale de contracarare a activităţii teroriştilor sunt întotdeauna gata de luptă şi în cel mai scurt timp pot să ajungă la locul în care are loc actul terorist.

Cu toate acestea, totuşi ce trebuie să faceţi dacă, din întâmplare, aţi devenit ostatic?

Din păcate, nimeni nu este apărat în situaţia în care ajunge la terorişti în calitate de ostatic. Până acum nu au fost elaborate recomandări şi reguli amănunţite despre cum trebuie să te comporţi în cazul în care ai ajuns să fii ostatic. Însă, voi încerca să prezint câteva recomandări generale. În cazul în care aţi ajuns ostatic trebuie să fiţi atent la următoarele momente:

În momentul în care începe acţiunea de luare de ostatici, imediat trebuie să apreciaţi situaţia cât mai realist şi să vedeţi dacă în acel moment există posibilitatea de a vă face nevăzut de la locul acţiunii. Această recomandare se adresează adulţilor care pot să aprecieze în mod real situaţia din jurul lor. Dacă alături nu este vreun terorist şi nu există posibilitatea de a fi rănit, atunci, pur şi simplu, nu trebuie să staţi pe loc, ci trebuie să fugiţi de la locul presupusei luări de ostatici.

În cazul în care, totuşi, aţi fost luat ostatic:

Trebuie să conştientizaţi că, pe moment, nimeni nu vă va elibera. Trebuie să vă pregătiţi psihologic pentru faptul că vă veţi afla alături de terorişti o perioadă îndelungată. Totodată trebuie să aveţi convingerea că, într-un final, cu siguranţă veţi fi eliberat. De asemenea, trebuie să ţineţi minte că pentru colaboratorii unităţilor de luptă cu teroriştii (spetznaz) pe primul plan se află viaţa ostaticilor şi nu propria lor viaţă şi că toţi sunt gata să apere cu propriul lor corp, viaţa dumneavoastră. Aflându-vă alături de terorişti, este necesar să stabiliţi un contact psihologic. Nu este obligatoriu să discutaţi cu ei, dar în niciun caz nu trebuie să strigaţi, să vă exprimaţi indignarea sau să plângeţi în hohote, deoarece, foarte des, teroriştii se află sub acţiunea substanţelor narcotice şi sunt extrem de agitaţi. De aceea plânsul şi strigătele acţionează asupra lor extrem de negativ şi le creşte potenţialul agresiv. Trebuie să vă pregătiţi pentru situaţia ca, timp îndelungat, veţi fi lipsit de hrană, apă şi, posibil, mişcare. De aceea trebuie să vă economisiţi forţele. Dacă în încăpere este puţin oxigen, trebuie să vă mişcaţi mai puţin pentru a folosi oxigenul în mod economic.

Dacă vi se interzice să vă mişcaţi prin clădire, trebuie să faceţi exerciţii fizice cât mai simple. De exemplu, să vă încordaţi muşchii mâinilor, picioarelor, spatelui. În afară de asta, este nevoie să vă forţaţi creierul să lucreze ca să nu vă închideţi în

sine şi să nu pierdeţi controlul psihologic. Amintiţi-vă de conţinutul cărţilor citite mai înainte, ale filmelor văzute, rezolvaţi probleme matematice, dacă cineva ştie rugăciuni poate să se roage. În acelaşi timp, trebuie să fiţi siguri că se poartă tratative cu teroriştii şi că, într-un final, veţi fi, cu siguranţă, eliberat.

De asemenea trebuie să aveţi convingerea că, în acest timp, spetznazul se pregăteşte deja de asalt şi că acesta va avea loc cu siguranţă.

În timpul asaltului, dacă aţi înţeles că acesta a început, trebuie să ocupaţi o poziţie aflată la o distanţă mai mare de ferestre şi de deschizăturile uşilor (în timpul tragerii cioburile geamurilor şi ale structurilor construcţiilor pot să provoace traume suplimentare). De asemenea, trebuie să vă aflaţi la distanţă de terorişti deoarece, în timpul asaltului, asupra lor vor trage lunetiştii.

Nu este nevoie de niciun fel de bravadă personală. Majoritatea oamenilor nu au o pregătire specială, de aceea nu trebuie să puneţi mâna pe arme, ca să nu fiţi confundaţi cu teroriştii. Practic, orice operaţiune de eliberare a ostaticilor este însoţită de utilizarea mijloacelor speciale. De aceea, în cazul în care aţi auzit zgomotul grenadelor cu efecte vizuale şi auditive care explodează (atunci când o lumină puternică vă izbeşte în ochi, zgomotul vă asurzeşte sau aţi simţit mirosul pătrunzător al fumului) înseamnă că mijloacele speciale au început deja să fie utilizate. Trebuie pur şi simplu să cădeţi, să închideţi ochii, în niciun caz să nu-i frecaţi, să acoperiţi capul cu mâinile şi să aşteptaţi până când colaboratorii unităţilor speciale vă vor scoate din clădire.

Şi încă ceva! Dacă aţi ajuns ostatic, încercaţi să fixaţi în memorie toate evenimentele care însoţesc luarea de ostatici. Ţineţi minte ce discută teroriştii între ei, cum arată, cine este liderul lor, care sunt planurile lor, care este împărţirea rolurilor între ei.

Ulterior, această informaţie va fi foarte importantă pentru poliţie.

Aveţi în vedere că, de regulă, dacă teroriştii încearcă să se facă nevăzuţi, se îmbracă în hainele ostaticilor, încercând să-şi salveze vieţile.

Dacă aveţi pe corp o bombă, dacă sunteţi prinşi cu cătuşe, trebuie, fără panică, prin viu grai sau prin mişcarea mâinii, să

daţi de înţeles despre aceasta ofiţerilor serviciilor speciale. În timpul planificării operaţiunilor de acest fel, specialiştii efectuează verificarea poziţiei ostaticilor. Cu ajutorul unor tehnici speciale de supraveghere, ei îi urmăresc pe ostatici şi pe terorişti, fixează cine şi unde se află şi ce face. De aceea, în cazul în care, în mod regulat, veţi repeta „Am pe mine o bombă, am pe mine o bombă...” în şoaptă sau doar mişcând buzele, atunci, cu siguranţă, veţi fi auzit de către cei ce efectuează ascultarea secretă a încăperii.

Dacă teroristul, încercând să-şi salveze viaţa, v-a pus pistolul la tâmplă, este important să nu vă mişcaţi. Probabil că aţi văzut astfel de momente în filme. Într-o astfel de situaţie, există doar o singură ieşire – să îndepliniţi cu exactitate toate cerinţele teroristului şi să aşteptaţi până când veţi fi eliberat. Scopul dumneavoastră principal este acela de a vă salva propria viaţă.

Trebuie să ţineţi minte că teroristul, care vă ţine cu forţa sub ameninţarea pistolului, se află permanent în atenţia lunetiştilor de la spetznaz. Iar lunetistul, la momentul potrivit, va trage în capul teroristului, de aceea, fiţi pregătit pentru acest moment.

În cazul în care spetznazul a folosit gaze speciale, atunci trebuie imediat să cădeţi la podea. În cazul în care aveţi o bucată de stofă umedă, acoperiţi cu ea faţa pentru ca să respiraţi mai uşor. Dacă nu există apă, atunci folosiţi propria urină.

Poate avea loc o explozie. Dacă veţi ajunge să fiţi acoperit de dărâmături, trebuie să găsiţi un loc liber în care aţi putea să vă mutaţi. Dacă aveţi la îndemână bucăţi de mobilier sau metal, încercaţi să consolidaţi ceea ce se află deasupra dumneavoastră. Şi să aşteptaţi. Nu trebuie să încercaţi să ieşiţi singuri de sub dărâmături. Înlăturarea dărâmăturilor, conform regulilor general acceptate, se efectuează de sus în jos. La fiecare oră se stabileşte un minut de tăcere. Când au încetat să lucreze diverse utilaje, trebuie să strigaţi tare, pentru a da de ştire despre prezenţa voastră. Şi, în final, după eliberare, trebuie neapărat să vă identificaţi.

Luaţi legătura cu colaboratorii serviciilor speciale care au efectuat operaţiunea de eliberare. Ei pot să vă ajute să transmiteţi informaţii la destinaţie şi, în continuare, să faceţi un tratament de reabilitare medicală. Oamenii care au ajuns să fie ostatici suferă de sindromul post-traumatic. Ajutorul

specialiştilor-psihologi pentru astfel de oameni este absolut necesar. Şi totuşi, vreau să mai repet o dată: Să ne păzească Dumnezeu de aşa ceva! Însă, în cazul în care cuiva îi va folosi ceea ce am scris aici, atunci nu am trecut în zadar prin tot acest infern îngrozitor. Înseamnă că nu degeaba am lucrat în zonele periculoase ale conflictelor militare şi am adunat informaţii despre terorişti, deseori riscându-mi viaţa. Înseamnă că a meritat să trăiesc! Iar acest lucru este deja pozitiv.

Şi acum, să continui. Totuşi, cum de am devenit spion şi ce urmări a avut acest lucru?

Capitolul 7. Cum am devenit spion

Pentru a înţelege în ce condiţii am început să lucrez în sistemul de spionaj militar al Azerbaidjanului, mi se pare logic să scriu pe scurt despre cum a început acest conflict local armeano-azer, la finalul căruia din ambele părţi au murit multe sute de mii de locuitori paşnici şi de militari. Acest conflict continuă şi acum, când scriu cartea. A fost foarte supărător, atât pentru mine cât şi pentru familia mea, să aud de la asistentul Direcţiei pentru Migraţie, atunci când am fost informaţi că ni se refuză acordarea azilului, că „la voi acolo, în Azerbaidjan, lucrurile sunt bune şi frumoase” şi că, „nu există niciun motiv să vă faceţi griji pentru securitatea voastră”. Acest lucru ni-l spunea o tânără, un funcţionar al Direcţiei pentru Migrare, care niciodată nu văzuse grozăviile războiului şi persecuţiile cu caracter etnic, tânără care, cu greu ar fi putut să arate pe harta lumii unde se află Azerbaidjan şi Armenia.

Să dea Dumnezeu ca niciodată să nu vadă astfel de grozăvii!

Deşi conflictul armeano-azer, de lungă durată, aproape că nu este reflectat în mijloacele de informare în masă, situaţia lui actuală nu poate să nu provoace temeri. Preşedinţii ambelor ţări nu se pot înţelege în niciun fel cu privire la rezolvarea paşnică a conflictului, iar schimbul zilnic de focuri, care are loc pe linia militară de contact, mărturiseşte despre faptul că acest conflict armat, nu numai că nu se apropie de sfârşit, ci este în stare să producă o nouă escaladare. Nu voi încerca să caut vinovaţii pentru menţinerea conflictului armeano-azer. Pot însă, cu siguranţă, să afirm că faza deschisă a acestui conflict internaţional poate fi plasată la sfârşitul anilor ’80 ai secolului

trecut. În acea perioadă partea armeană a populaţiei RANK (Regiunii Autonome Nagorno-Karabakh) din R. S. S. Azerbaidjan, cum se numea înainte, care reprezenta o minoritate naţională a locuitorilor acestei formaţiuni teritoriale artificiale, a cerut o reprezentare mai largă în organele puterii locale, şi, de asemenea, o lărgire a autonomiei culturale şi politice proprii. Haosul general care domnea în URSS în ajunul destrămării acesteia, poziţia lipsită de flexibilitate a conducătorilor de partid sovietici de la Baku, sprijinul acordat de către Erevan conaţionalilor şi acţiunile provocatoare deschise ale participanţilor la conflict chiar din zona autonomă, au dus, în foarte scurt timp la dezlănţuirea unui conflict sângeros. În afară de asta, în acest conflict au ajuns să fie atrase atât elemente criminale disparate şi formaţiuni armate ilegale din ambele părţi, cât şi unităţi regulate ale armatelor a 4-a şi a 7-a ale fostului district militar Transcaucazian (din structura forţelor armate ale URSS).

Pe fondul poziţiei nedefinite a conducerii CC PCUS, în foarte scurt timp conflictul local inter-etnic s-a transformat într-un război extins în cadrul căruia părţile au pierdut mii de oameni, morţi şi răniţi. Părţile participante în conflict au primit sute de mii de refugiaţi care au fugit nu numai din RANK, dar şi din zone locuite din Armenia şi Azerbaidjan, ale căror teritorii, în acea perioadă, au devenit, practic, o continuare a teatrului de război din Karabakh.

Practic, la începutul anilor ’90, în regiunea autonomă nu au rămas azeri şi, de aceea, atunci când, la începutul lunii decembrie 1991, conducătorii comunităţii armene au efectuat în RANK un referendum referitor la ieşirea Karabakhului din componenţa RSS Azerbaidjan, rezultatele lui au fost absolut previzibile. A fost proclamată independenţa Nagorno-Karabakhului şi au început să se formeze organele de conducere ale acestei republici, recunoscute doar de Armenia. La rândul său, Baku a început, oficial şi intens, să întreprindă acţiuni armate pentru restituirea Nagorno-Karabakhului, intensificând acţiunile de luptă nu numai în apropierea frontierelor republicii autonome ci şi de-a lungul întregii frontiere armeano-azere. Rezultatul a fost că, la foarte scurt timp, din cauza acţiunilor lipsite de îndemânare ale recent înfiinţatei armate a Azerbaidjanului, acesta a pierdut teritoriile a două raioane –

Şuşinski şi Lacinski.

Este important de subliniat că în cadrul acţiunilor militare, părţile participante la conflict, nu o singură dată, începând cu întâlnirea de la Jeleznovodsk din anul 1991, au avut posibilităţi reale să limiteze, să suspende sau chiar să înceteze războiul şi să treacă la rezolvarea politică a chestiunilor aflate în dispută. Însă niciodată ele nu s-au folosit de propunerile care veneau din partea Rusiei, care ajunsese să fie atrasă în conflict, şi ale grupului de intermediari special creat la conferinţa de la Minsk a OBCE din iunie 1992. Ca urmare, la sfârşitul lui martie-începutul lui aprilie 1993, armenii au cucerit raionul Kelbadjar, acest fapt devenind un motiv pentru adoptarea rezoluţiei speciale 882 a Consiliului de Securitate al ONU, care cerea „încetarea imediată a tuturor acţiunilor militare şi al actelor ostile şi, de asemenea, retragerea imediată a tuturor forţelor de ocupaţie”. Apelul comunităţii internaţionale şi propunerile Rusiei de a înceta focul de artilerie şi bombardamentele aeriene din raioanele Agdam, Stepanakert, Mardakert, Gadrut şi Fizuli nu a fost auzit de către părţile implicate în conflict. La 23 iulie 1993 trupele armene au cucerit oraşul Agdam, iar în luna august a aceluiaşi an, azerii au pierdut oraşele Fizuli, Gebrail şi Kubatla. Sub presiunea Moscovei, spre toamnă s-a ajuns la un acord referitor la încetarea vremelnică a focului şi restituirea teritoriilor ocupate, însă, în luna octombrie, trupele armene au încheiat cucerirea întregii regiuni de sud-vest a Azerbaidjanului.

Cu toate că, de nenumărate ori, Rusia a propus încetarea conflictului, părţile au continuat acţiunile militare de proporţii pe parcursul întregii ierni şi abia în luna mai 1994, când luptele aveau loc deja lângă Barda şi Evlah, combatanţii au ajuns la un armistiţiu pe termen nelimitat care, practic, se respectă şi astăzi.

Doresc să subliniez încă o dată că responsabilitatea pentru escaladarea acţiunilor militare o poartă ambele părţi. Ignorarea opiniei comunităţii internaţionale şi a iniţiativelor de pace ruseşti, refuzul de a încheia acţiunile de luptă din partea părţii azere şi neîndeplinirea obligaţiilor de retrocedare a teritoriilor ocupate de către partea armeană, – au dus la situaţia de blocaj existentă astăzi, ai cărei ostatici au devenit demult şi, se pare, pentru mult timp nu numai Baku, Stepanakertul şi Erevanul, dar şi Moscova. Cu toate că au primit unele dividende nominale, în

acest război, au pierdut, după cum s-a adeverit, toate părţile. Baku, care a pierdut controlul nu numai asupra teritoriului RANK dar şi asupra a încă 7 raioane ale ţării (în totalitate sau parţial). Stepanakertul, care a confirmat *de facto* independenţa sa, dar *de jure* a pierdut şansele pentru recunoaşterea internaţională. Erevanul, care a fost supus obstrucţiei multor state ale lumii, în primul rând a celor musulmane. Moscova, care a obţinut o sursă de dureri de cap permanente, riscându-şi interesele naţionale şi paralizând iniţiativa şi manevrabilitatea rusă în întreg Caucazul de Sud.

Aşa se prezintă situaţia politică în momentul în care scriu cartea. Sigur că imaginea nu este una foarte plăcută. La fel, atunci când mi s-a propus, în mod oficial, să trec să lucrez în serviciul de spionaj militar al Azerbaidjanului, situaţia în structurile militare ale Rusiei şi ale Azerbaidjanului era atât de nepotrivită şi de neînţeles, încât impresia era de haos total.

Primind la unitatea secretă Ordinul Preşedintelui KGB al URSS referitor la transferul meu pentru efectuarea, în continuare, a serviciului în cadrul Ministerului Apărării a Azerbaidjanului, în aceeaşi zi am predat dosarele şi legitimaţia de serviciu şi am plecat să mă prezint noului şef. Acesta era un colonel şi, oricât ar părea de ciudat, fusese primul meu şef operativ, atunci când, cu 10 ani în urmă, terminasem cursurile superioare de contrainformaţii militare şi fusesem numit în funcţie în oraşul Nahicevan. Este plăcut să ai de a face cu un profesionist. Iar la acel timp, în întreaga Direcţie de contrainformaţii militare a unui întreg stat independent, existau doar 5 ofiţeri profesionişti. Evident că am fost numiţi, imediat, în funcţii de conducere. Eu am fost numit adjunct al secţiei de informaţii. De ce adjunct? Deoarece, conform indicaţiei neoficiale, şef trebuia să fie un locuitor originar din republica respectivă, care cunoştea limba, tradiţiile şi particularităţile populaţiei. Iar eu eram doar adjunct cu drepturi de consilier. A fost bine aşa până în momentul în care mi-a devenit şef un fost ofiţer de poliţie, care nu avea habar ce este spionajul militar. Din fericire, acesta a fost scos din funcţie la scurt timp şi a fost numit altul. Da... o astfel de dezordine nu întâlnisem în viaţa mea!

Şefii mei se schimbau cu o astfel de viteză încât nu reuşeam nici măcar să mă obişnuiesc cu ei şi să-i pun la curent cu

situaţia.

Cum se putea, într-o astfel de atmosferă de haos în ceea ce privea personalul, să organizezi serviciul de spionaj militar? Ce să mai spun despre efectivul superior de conducere al forţelor armate ale republicii unde, în doi ani de acţiuni militare, s-au schimbat câţiva miniştri ai apărării! Voi încerca să descriu situaţia în ordine cronologică.

Primul ministru al apărării a devenit un general-maior de 61 de ani. El a stat în acest post doar trei luni (septembrie-decembrie a anului 1991) dar, cu toate acestea, a reuşit să facă multe pentru organizarea forţelor armate azere. Având o mare experienţă de lucru în funcţii de comandă şi de stat-major, el considera că, iniţial, Azerbaidjanul va fi nevoit să se mulţumească doar cu forţe de autoapărare, adică, altfel spus, că era imposibil de organizat o armată de bază cu mijloacele limitate care existau pe atunci. Cu toate acestea, generalul a reuşit în acest timp scurt, pe parcursul căruia a condus departamentul militar, să înceapă formarea unităţilor de bază, a formaţiunilor, a statelor-majore ale acestora, să atragă acolo oameni care aveau studii militare. Însă evenimentele politice furtunoase din acea perioadă au dus la situaţia ca, în scurt timp, ministrul Apărării să fie schimbat cu un general-maior, de 46 de ani. (decembrie 1991-ianuarie 1992). El a ocupat această funcţie o perioadă şi mai scurtă decât predecesorul său, cu toate că avea planuri bune în domeniul construcţiei militare. Însă înfrângerea armatei azere în luptele cu formaţiunile armene la Daşalta au dus la demisia lui, iar conducerea Forţelor Armate a fost încredinţată adjunctului său, care a îndeplinit aceste atribuţii timp de doar două luni. După aceste trei cadre provenind din rândul militarilor, fotoliul de ministru al apărării a fost ocupat de asemenea de un general, ce-i drept de poliţie . Prezenţa sa în departamentul militar n-a fost marcată prin ceva deosebit. Apoi, s-a schimbat ministrul Apărării, iar noul ministru nu era militar.

Numirea unui civil, ca ministru al Apărării, şi atunci şi acum, mulţi o consideră a fi un pas greşit. El a condus ministerul mai puţin de un an (martie 1992-februarie 1993). Cucerirea de către armeni a Şuşei şi a Laninului a fost explicată de către ministru în felul următor: „În istoria universală nu există exemple în care o ţară aflată în război – fără a avea armament, experienţă şi

specialişti – să poată, în 4-5 luni, să creeze o armată de bază”. Concluzia pare să fie una corectă. Însă ministrul, de departe, nu a ieşit în evidenţă prin activitatea sa în domeniul construcţiei militare. În mijloacele de informare în masă s-a exprimat părerea că tocmai conducerea lui a permis ca în cadrul Forţelor Armate ale Azerbaidjanului să apară corupţia, fiind perioada în care tot genul de „note” au produs statului o pagubă de câteva miliarde de manaţi. Ulterior, el a fost scos din funcţie şi arestat, iar în anul 1995, prin decizia Tribunalului Militar al Azerbaidjanului, a fost condamnat la moarte. Nu demult, prin decizia noului preşedinte al Azerbaidjanului, el a fost graţiat.

Următorul ministru, (februarie-iunie 1993), a rămas în memoria Ministerului Apărării printr-o reducere a personalului cu 30 de procente. Însă, în general, specialiştii vorbesc despre el ca despre un bun profesionist care, pur şi simplu, nu a avut timp să se manifeste. Ambasadorul de atunci al Rusiei la Baku afirma că, în armata azeră domneşte criza şi anarhia. A fost pierdut raionul Kialbadjar, iar în momentul demisiei lui, au avut loc evenimentele din iunie 1993 când la Ghiandja s-au revoltat nişte subunităţi din cadrul armatei. Conducerea Forţelor Armate a fost încredinţată adjunctului lui, care se ocupase de aprovizionarea materială.

Acesta, care terminase Academia militară încă pe timpurile URSS-ului, avea printre militari reputaţia că ar fi un bun militar pentru spatele frontului. Însă, participarea sa la acele procese politice complicate, nu i-a adus câştiguri şi, peste câteva zile, a fost demis din funcţie. În anul 1996, chipurile, în timpul unei tentative de fugă din închisoarea Gobustan, a fost ucis.

După acest general, pentru scurt timp, Ministerul Apărării a fost condus de către un colonel (funcţia de ministru în lunile iunie-august 1993). În mediul militarilor era cunoscut ca un bun specialist însă restructurările întreprinse de el au fost apreciate de către specialişti ca o greşeală deoarece, după părerea lor, nu trebuiau efectuate astfel de schimbări în toiul unor acţiuni de luptă.

Între timp, trupele armene au ocupat raioanele Agdam, Agderin, Fizulin, Djebrail şi Gubadlin, ceea ce mulţi erau dispuşi să considere ca fiind o urmare a evenimentelor de la Ghiandja, iar colonelul a fost înlocuit de către un general-maior. În timpul său a fost pierdut raionul Zanghelan (31 octombrie 1993), dar s-

a considerat că ministrul nu a avut nicio vină în această privinţă deoarece în acel moment raionul era înconjurat din toate părţile de către unităţile armene. De aceea, probabil, el a ocupat funcţia de şef al Ministerului Apărării din septembrie 1993 până în februarie 1994. De asemenea, trebuie menţionat că în timpul lui s-a obţinut un acord de încetare a focului cu Armenia. Totuşi, nu toţi sunt convinşi că această numire a jucat un rol pozitiv. Conform părerii unor militari, în perioada în care el ocupa funcţia de ministru, în armată a existat o lipsă de muniţii şi echipamente, politica de cadre efectuată a fost neinspirată, au avut loc fraude financiare. El a fost scos din funcţie şi s-a făcut recomandarea ca, în calitate de şef al Ministerului Apărării să fie numit un alt colonel, deşi o astfel de propunere, spun unii experţi, puţini o considerau ca fiind posibilă.

Într-adevăr, şedinţa Parlamentului din 7 februarie 1994, la care s-a discutat candidatura lui, s-a dovedit a fi destul de furtunoasă: deputaţii au cerut informaţii referitoare la activitatea candidatului în perioada în care deţinuse funcţia de şef al Statului Major General şi pentru perioada în care acesta îl înlocuise pe Ministrul Apărării, în anul 1993. Însă speeker-ul parlamentului, i-a acordat sprijinul său, declarând că la baza nereuşitelor conducerii militare din acel timp s-au aflat evenimentele din iunie 1993. „S. G. se implica în afacerile ministerului. De fapt conducerea Ministerului Apărării a fost înlăturată”, a declarat el. Însă nu trebuie să uităm că în 1992, până în momentul în care colonelul a fost numit în funcţia de adjunct, apoi de şef al Statului Major, el a comandat divizia dislocată la Nahicevan şi a devenit un apropiat al viitorului preşedinte al Azerbaidjanului.

De la acea şedinţă a parlamentului au trecut mai mult de zece ani. La gradul de „colonel” i s-a adăugat şi cel de „general”. În acest fel, general-colonelul, el poate fi considerat a fi un „longeviv” în Ministerul Apărării. Eu îl ştiam de pe vremea când avea gradul de locotenent-colonel şi comanda divizia de la Kutaisi.

Practic suntem de aceeaşi vârstă şi ne adresam unul altuia pe nume, şi ne tutuiam. Tocmai el, ulterior, a ordonat să fiu arestat şi lichidat ca duşman al poporului. Dar despre asta vom vorbi mai târziu.

Acum vă puteţi imagina situaţia în care eram nevoit să

lucrez, ocupând una dintre funcţiile cele mai înalte din ierarhia serviciului de spionaj militar al Azerbaidjanului. Datele informative pe care eram nevoiţi să le obţinem, cu mare greutate şi riscându-ne viaţa, eram obligaţi să le raportăm imediat şefului Direcţiei de Informaţii.

Însă, luând în consideraţie faptul că şefii nu ocupau funcţiile pentru prea mult timp, deseori eram nevoit să raportez materialele informative primite personal Şefului Statului Major şi Ministrului Apărării.

Acum, să trec treptat la descrierea activităţii mele ca şi ofiţer de spionaj. Chestiunea constă în faptul că serviciul de spionaj de agentură, la fel ca şi contraspionajul, se întemeiază, în activitatea sa, pe racolarea de agenţi dintre purtători de secrete importanţi. Am impresia că, lucrând mult timp în calitate de ofiţer de contrainformaţii, este destul de uşor să te recalifici în ofiţer de spionaj. Acest lucru a fost demonstrat în practică deoarece, în cel mai scurt timp am reuşit să organizăm activitatea de culegere de informaţii importante referitoare la planurile adversarului.

Afirmaţia de mai sus ocupă doar un rând şi jumătate, dar ce muncă titanică a fost depusă într-un timp atât de scurt! Acest lucru nu îl poţi descrie cu niciun fel de cuvinte. Imaginaţi-vă, abia intrasem în funcţie iar a doua zi, deja, eram întrebat ce informaţii referitoare la adversar deţineam? Ce planuri militare avea partea armeană? Unde şi când îşi planificaseră operaţiunile ofensive? Am răspuns că, în conformitate cu toate legile spionajului şi ale activităţii de racolare, este nevoie de un anumit timp pentru selecţia, studierea şi racolarea agentului. Apoi, trebuie să instruieşti acest agent nou racolat în privinţa regulilor de culegere, prelucrare, păstrare şi transmitere a informaţiilor de spionaj. Şi aşa mai departe.

Am fost privit cu nedumerire şi uimire foarte mare. Ce timp? Ce instrucţie? Care racolări? Acum este război! În timp de pace te poţi ocupa liniştit şi planificat cu munca de agentură! Acum nu este timp de aşa ceva! Ai un termen de o săptămână, deci peste o săptămână trebuie să fie organizată activitatea de spionaj. Dar ce puteai să faci într-o săptămână? Nimic. Totuşi, trebuia să fac ceva.

În primul rând, trebuia să mă liniştesc şi să mă gândesc bine.

În general, într-o atmosferă normală, există anumite acte

normative care reglementează activitatea de spionaj şi contraspionaj. Cu alte cuvinte trebuie să existe ordine speciale, indicaţii şi documente ale Statului Major General în această privinţă. În aceste documente trebuie să se explice, cât mai limpede, ce anume este permis ofiţerilor serviciului de spionaj, ce forme şi metode pot fi utilizate pentru obţinerea informaţiei despre adversar. Dacă este vorba de racolarea unui ofiţer de stat-major al adversarului, atunci ce mijloace materiale deţinem, ce sumă de bani i se poate plăti pentru informaţiile oferite, unde şi de la cine primeşte aceşti bani şi, de asemenea, cui să dai seamă pentru aceştia mai târziu. Dacă este vorba de o metodă de forţă, atunci trebuie să existe o permisiune specială. În orice caz, în aceste ordine trebuie să fie stabilite foarte clar drepturile şi obligaţiile noastre. Dar nu existau niciun fel de ordine. Şeful ne spunea că, dacă noi luptam conform Regulamentului URSS şi al armatei Rusiei, atunci trebuia să ne conducem după actele normative ale acestora.

Eu şi ofiţerii mei trebuia să ne apropiem de Statul Major al adversarului, iar pentru aceasta trebuie sau să trecem linia frontului sau să intrăm pe teritoriul apropiat acesteia. În orice caz, fără o înzestrare specială(echipament şi cel mai important lucru, bani), în spionaj nu ai ce face! Până când, timp de câteva zile, am explicat acest lucru, şeful a fost scos din funcţie şi în locul lui a fost numit altul. Am început să-i demonstrez noului şef acelaşi lucru. Iar el (era fostul adjunct al ministrului afacerilor interne – MAI), m-a privit cu ochi deştepţi şi m-a întrebat de câţi bani aveam nevoie pentru a organiza serviciul de spionaj. Fără a sta pe gânduri am răspuns că... pentru început, cel puţin 50 de mii de dolari. M-a urcat imediat în maşină şi m-a dus la Ministerul Apărării. Pe atunci ministrul nu era militar de profesie ci un civil obişnuit. După o scurtă aşteptare am intrat chiar la ministru. Şeful meu m-a prezentat ministrului şi i-a spus că serviciul de spionaj are nevoie de 50 de mii de dolari. Ministrul s-a uitat la mine şi apoi m-a rugat să-i povestesc, pe scurt, ce am de gând să fac cu aceşti bani.

Nu vreau să mă laud, însă aveam deja în cap câteva idei referitoare la cum să organizez, în cel mai scurt timp, obţinerea de informaţii de spionaj, cel puţin elementare, despre adversar. Am început să-i raportez că am planificat în mod independent ca, împreună cu ofiţerii mei, să plec pe teritoriul neutru şi

anume în Georgia, să închiriez un mic apartament lângă Statul Major al Districtului Militar Transcaucazian şi, de acolo, să organizez pătrunderea pe teritoriul adversarului, folosind acoperirea armatei ruse. Acest apartament, poate că şi alte câteva apartamente, planificasem să le utilizez în calitate de principală bază de transbordare. Ulterior, se puteau efectua acţiuni de cercetare, pentru perioade scurte, în zona unităţilor militare ruse dislocate pe teritoriul Armeniei şi, sub această acoperire, se putea efectua o activitate de racolare de agenţi din chiar Statul Major al adversarului, de acolo unde erau planificate operaţiunile militare direct îndreptate împotriva armatei Azerbaidjanului.

Luând în consideraţie faptul că era foarte puţin timp la dispoziţie, în prima etapă planificasem folosirea relaţiilor personale şi ale cunoştinţelor existente printre efectivul de ofiţeri care, mai înainte, efectuaseră serviciul militar în Armenia şi mai ales cu cei care trecuseră în serviciul lor. Însă cel mai important lucru, credeam eu, era posibilitatea ca, în câteva zile, să se organizeze primirea unor rapoarte informative zilnice. Chestiunea consta în faptul că, oricât de încet sau de repede s-ar fi destrămat Uniunea Sovietică, şi cât de repede s-ar fi reorganizat armata Rusiei, serviciul ei de spionaj militar rămânea întotdeauna cel mai puternic şi mai bine informat. Structura Direcţiei Generale de Spionaj a Statului Major General (GRU a SMG) avea poziţii operative foarte puternice în departamentele militare ale Georgiei, Armeniei şi Azerbaidjanului. În afară de aceasta, GRU folosea nu numai spionajul de agentură dar şi cel radiotehnic, şi, nu este exclus, pe cel cosmic. De aceea, în fiecare zi, pe masa comandantului grupului de trupe ruseşti din Transcaucazia se pune un raport informativ referitor la situaţia din toate republicile din Transcaucazia. Iar acest lucru era pentru noi deja o bucăţică delicioasă! Trebuia făcut în aşa fel, încât acest raport informativ zilnic, mai exact copia lui, să fie pusă nu numai pe masa comandantului rus ci şi pe masa ministrului din Azerbadjan.

Probabil că vorbeam cu atâta entuziasm de toate acestea ministrului încât el a sărit de câteva ori de pe scaun, s-a plimbat prin cabinet, frecându-şi mâinile. Pe urmă m-a întrerupt brusc şi m-a rugat să-i dau în scris planul operaţiunii de spionaj, pentru aprobare. M-au trecut fiorii pentru că nu aveam planul scris.

Şeful meu i-a spus că încă nu am reuşit să perfectăm în scris toate acestea, însă mâine planul va fi prezentat, în mod obligatoriu, ministrului pentru aprobare. „Ce? Mâine”? Ministrul a arătat spre mine cu degetul şi mi-a ordonat ca, în aceeaşi seară, împreună cu ofiţerii mei, să urc în tren, să plec la Tbilisi şi să trecem la îndeplinirea operaţiunii de spionaj. „Şi fără niciun fel de obiecţii, iar planul îl va prezenta mâine şeful tău. Asta-i tot. A, da... banii”.

Încă mă mai aflam într-o stare de totală nedumerire, probabil că în acel moment faţa mea exprima totul, în afară de prezenţa gândurilor şi a logicii. Însă ministrul nu era un mare specialist în domeniul fizionomiei, de aceea nu a observat starea mea psihologică, pur şi simplu s-a sculat de la masă, s-a apropiat de seiful său, a numărat cinci teancuri de dolari, a zece mii fiecare, şi mi le-a întins: „Gata, sunteţi liberi. Despre mersul operaţiunii să raportaţi zilnic, iar la nevoie, imediat”.

Bine că în sala de aşteptare a ministrului, la secretarul lui, s-a găsit un pachet de celofan pentru bani. Pentru că altfel, probabil, aşa aş fi mers cu ei, strângându-i la piept. Şeful meu a luat imediat legătura, prin telefon, cu şeful gării şi a rezervat pentru grupul nostru două compartimente la trenul de seară, spre Tbilisi. Opt oameni erau suficienţi pentru această operaţiune. Sosind la Direcţie, i-am chemat de urgenţă pe subordonaţii mei, am selectat şapte oameni cărora reuşisem să le fac o instruire sumară. De fapt, mai exact, le-am explicat, pur şi simplu, ce înseamnă spionajul de agentură şi cu ce se mănâncă acesta. Urma să punem în practică cunoştinţele în timpul efectuării misiunii de luptă. Războiul este război, iar timp pentru o pregătire normală nu există şi, probabil, nu va fi niciodată. Bine că nu trebuie să ne îmbrăcăm în uniformele militare ale ofiţerilor ruşi, uniforma, până una alta, fiind la fel, doar epoleţii erau diferiţi iar pe aceştia puteai să-i schimbi în câteva minute.

Cât timp am mers cu trenul am continuat să-i instruiesc pe subordonaţii mei în privinţa mijloacelor şi metodelor de cercetare operativă, a regulilor conspirative şi, de asemenea, am prezentat fiecăruia misiunea de luptă. Eram nevoiţi, pentru prima dată, să lucrăm pe teritoriul unui alt stat şi de aceea trebuia, în mod obligatoriu, să găsim o legendă de acoperire, adică să stabilim ce să spunem dacă cineva se va interesa de

apariţia noastră lângă Statul Major al districtului. În general, urma să lucrez doar eu deoarece mulţi militari ai Statului Major mă cunoşteau la faţă şi puteam, fără probleme, să trec pe teritoriul aflat sub pază.

Celorlalţi ofiţeri le-am dat misiunea să mă protejeze. Mai mult decât atât, urma să mă ocup de racolare din mers, repede şi fără nicio pregătire, iar acest lucru poate să ducă la un eşec rapid şi la arestarea mea. Ceilalţi ofiţeri îmi asigurau securitatea şi erau gata să preia legătura cu omul racolat de mine. În afară de aceasta, am prevăzut ca, în cazul în care cineva ar fi fost reţinut, fiind suspectat de activitate de spionaj, ceilalţi, foarte rapid, să efectueze acţiuni în forţă pentru eliberare după care, imediat, urma să ne facem nevăzuţi.

Voi încerca să descriu schema şi sistemul unei astfel de operaţiuni rapide de racolare în masă. Din timp, am desemnat candidaţii pentru racolare dintre militarii Statului Major care, conform atribuţiilor de serviciu ar fi putut să deţină informaţii despre armata adversarului. Problema consta în faptul că întreaga tehnică militară, armamentul şi muniţia fostei Armate a 7-a, în regim de urgenţă fuseseră transmise la dispoziţia armatei naţionale a Armeniei, iar datele despre numărul acestora se aflau la direcţiile de armament şi aprovizionare din spatelui frontului. De aceea, primind copiile buletinelor de transmitere din aceste direcţii, noi puteam, cu o exactitate de până la ultimul automat, să aflăm numărul tehnicii militare şi a armamentului adversarului. Astfel că, din timp, trebuia să ştiu cui anume mă pot adresa cu o astfel de „rugăminte” iar, în cazul unui răspuns pozitiv, acest ofiţer aproape racolat era imediat transmis, pentru legătură, ajutoarelor mele. După aceea, după serviciu, îl întâlneau pe omul racolat de mine, îi înmânau banii şi luau informaţia. Mai apoi, cu acest agent se ajungea la o înţelegere referitoare la mijloacele de legătură şi locul întâlnirilor ulterioare. Dacă vă interesează să ştiţi cu cât plăteam pentru informaţie, pot să vă spun că aici începea să acţioneze legea cererii şi a ofertei, adică târguiala. Vorbind alegoric, pe cântar, într-o parte se punea informaţia, în cealaltă banii. Cu cât era mai serioasă informaţia, cu atât mai scump costă ea. Şi dacă luăm în consideraţie faptul că ofiţerii, în acel timp, primeau în jur de 100 de dolari pe lună, atunci suma de recompensă oscila între 500 şi 2000 de dolari SUA.

Aşa arăta activitatea noastră de spionaj. Sigur că toate acestea arată destul de primitiv, însă noi nu aveam timp pentru punerea în practică a formelor şi metodelor clasice de spionaj. Trebuia să primim cât mai repede informaţii despre adversar şi, oricât ar părea de ciudat, acest lucru ne reuşea. Peste câteva zile deja pusesem la punct primirea unui număr mare de informaţii.

În realitate, cu toţii riscam foarte mult şi lucram la limita eşecului. Dar acest lucru nu era tot. Cea mai delicată verigă a întregului plan pus la cale de mine îl reprezenta partea moral-etică.

Gândiţi-vă şi dumneavoastră, doar eram un fost ofiţer KGB al URSS, am depus jurământul de fidelitate Patriei, însă ea, această Patrie, deja nu mai exista. Eram nevoit ca, pentru o recompensă bănească, să-i fac pe ofiţerii ruşi să ne transmită informaţii secrete, pe care le deţineau conform datoriei de serviciu, adică trebuia să-i împing spre delict. Dar şi acestui lucru se poate încerca să i se găsească o explicaţie sau circumstanţe atenuante. Încercam să-i conving că ei nu-şi trădează Patria, deoarece transmiţându-ne informaţii despre armata armeană nu subminează capacitatea de apărare a armatei ruse.

Cel mai complicat lucru era să obţinem accesul la raportul informativ zilnic pentru regiunea Transcaucaziană, care era dat comandantului. Nu am de gând să-l demasc pe agentul meu şi să dau măcar un indiciu pentru identificarea sa. Pot să spun doar că noi controlam în întregime lanţul alcătuirii acestui document.

Adică, un grup special, format din câţiva ofiţeri ai serviciului de spionaj al Statului Major al districtului, culegea şi sintetiza în fiecare zi informaţiile de la sursele sale secrete din Georgia, Armenia şi Azerbaidjan. Aceşti ofiţeri scriau un raport pentru regiunile lor şi prezentau aceste rapoarte superiorului grupului.

Ofiţerul superior analiza toate datele primite şi alcătuia deja un document comun. Acest document era, la început, corectat de către adjunctul şi şeful direcţiei de spionaj al districtului, apoi prin unitatea secretă, el era transmis prin ofiţerul de serviciu la raportul comandantului. Întreg acest lanţ avea o verigă slabă pe care am reuşit să-o identific şi să mă folosesc de ea. Rezultatul era că, în fiecare zi, aveam o copie a acestui raport informativ.

Mai mult decât atât, puteam să facem cunoştinţă cu conţinutul acestuia înainte ca acesta să fie citit de comandant, iar peste câteva minute el era deja pe masa şefului meu. Sigur că, agentul meu, care ne transmitea aceste informaţii, extrăgea partea care era consacrată Azerbaidjanului. El a motivat asta prin faptul că noi putem, în acest mod, să identificăm sursa informaţiei din Statul nostru major.

Şi a avut dreptate. Doar analizând o astfel de informaţie despre armata noastră am fi putut să stabilim cercul de ofiţeri care deţin o astfel de informaţie iar apoi, încet-încet, prin metoda trierii, am fi identificat spionul rus din statul nostru major general. Însă l-am identificat şi fără aceasta. De fapt, nici nu l-am identificat noi, ci a funcţionat „legea contrariului" din spionaj, adică trădarea elementară. Pur şi simplu, acesta ne-a fost divulgat. Sigur că l-am arestat, anchetat, am filmat totul cu o cameră video şi am raportat în instanţă. Însă la momentul respectiv se desfăşura următoarea demitere a Ministrului Apărării şi înlocuirea tuturor şefilor. Pe nimeni nu interesa acest caz şi de aceea, pur şi simplu, l-am eliberat, arătându-ne, prin aceasta, respectul pentru GRU.

În acest mod noi puteam să urmărim situaţia printre efectivul ofiţerilor superiori ai districtului. Doar unii dintre ei erau de naţionalitate armeană şi aveau intenţia să treacă, pentru continuarea serviciului, în armata naţională. De aceea, de timpuriu, am legat relaţii de prietenie cu astfel de potenţiale surse de informaţii care, treptat, se transformau într-o cointeresare materială. Evident că în astfel de cazuri eram obligaţi să utilizăm o metodă de racolare specială care se numeşte „sub drapel străin".

Adică eu sau ofiţerul meu ne prezentam, ca venind din partea serviciului de spionaj al Rusiei, Angliei sau SUA. Şi acest lucru se dovedea a fi util.

Aceştia au fost primii mei paşi în sistemul serviciului de spionaj militar al armatei Azerbaidjanului. Am fost nevoiţi să începem de la zero, de pe loc gol. Însă, după cum se ştie, spionajul fără resurse băneşti nu funcţionează multă vreme! Iar generozitatea Ministrului Apărării nu era nelimitată, iar miniştri nu stăteau prea mult pe loc. De aceea şi activitatea noastră nu era una permanentă.

Când erau bani, lucram activ cu agentura, iar când nu erau

bani... îi căutam. Da, este adevărat, se întâmpla să căutam bani pentru plata agenţilor noştri. Eram obligaţi să facem rost de sponsori printre oamenii de afaceri înstăriţi, dar ce era să facem? În acest fel, peste câtva timp, am început să primim informaţii autentice referitoare la planurile de ofensivă ale comandamentului armean.

În particular, am primit o informaţie de avertizare referitoare la ofensiva adversarului asupra oraşelor Agdam, Şuşa, Fizuli şi Garadiz. Şi cât de mare a fost dezamăgirea mea, când armata azeră nu a putut să apere teritoriul său şi s-a retras! Se crea impresia că în Statul major, nimeni nu a folosit informaţiile noastre. Când în funcţia de şef al Direcţiei de informaţii a fost numit fostul meu şef din timpul activităţii în cadrul contrainformaţiilor militare ale KGB al URSS, colonelul, i-am spus că va trece un timp, poate doar câţiva ani şi poporul va dori să ştie adevărul despre cum noi am luptat şi de ce 20% din teritoriul Azerbaidjanului a fost cucerit de către adversar. Cine va răspunde atunci pentru asta? Am repetat de câteva ori această întrebare: „Cine va răspunde pentru asta?”.

Totodată, i-am arătat copiile tuturor rapoartelor noastre informative pentru doi ani de acţiuni militare. Nu a putut să-mi dea un răspuns.

Însă odată i-am atras atenţia asupra raportului informativ datat cu luna mai 1993. În acest document se raporta Ministrului Apărării despre faptul că armata armeană, în data de 17 august 1993, urma să treacă la ofensivă în zona oraşelor Fizuli-Garadiz şi, prin aceasta, putea să ocupe 3 raioane de sud ale Azerbaidjanului. De asemenea, la acest document a fost anexată o hartă şi o schemă a operaţiunilor ofensive ale armenilor şi direcţia, pe mai departe, a ofensivei. Erau enumerate, de asemenea, forţele şi mijloacele principale cu care adversarul participa la ofensivă. Părea că centrul nostru de spionaj a oferit, timp de două luni şi jumătate o informaţie amănunţită despre felul cum se va desfăşura cucerirea unei porţiuni strategice importante. În acest timp se putea pregăti o operaţiune defensivă ca să nu se producă o înfrângere militară.

După aceasta, l-am întrebat direct pe colonel: „Aveţi încredere în mine sau nu?”. Nu mi-a răspuns. Parcă aş fi vorbit de unul singur.

Nu-mi plăcea această tăcere şi, de aceea, am rugat să fiu

primit în audienţă de către Ministrul Apărării, generalul. La întâlnirea cu ministrul, am expus ceea ce discutasem cu colonelul şi mi-am prezentat demisia. Am motivat prin faptul că întreaga informaţie de spionaj prezentată de mine a fost ignorată în totalitate de către Statul Major, iar acest lucru înseamnă o neîncredere totală faţă de mine şi faţă de centrul nostru de spionaj. Ministrul s-a uitat la mine cu o privire ştearsă şi absentă, aşa privea când nu avea cu ce argumenta. Cu toate acestea, generalul a încercat să mă convingă că are încredere totală în mine şi nu a aprobat demisia mea.

Treptat, la centrul nostru de spionaj au încetat să mai sosească dispoziţii pentru efectuarea unui spionaj activ. De asemenea, finanţarea operaţiunilor de spionaj a început, încet-încet, să fie blocată. Cu toate acestea, atunci când s-au încheiat acţiunile de luptă şi preşedintele Azerbaidjanului s-a schimbat, el a ordonat să se efectueze o investigaţie cu privire la adevăratele cauze ale înfrângerii militare a Azerbaidjanului în acest conflict armat. Au început arestări în masă ale tuturor ofiţerilor suspecţi din vina cărora, chipurile, armata azeră a suferit înfrângerea. Într-adevăr, am văzut mulţi ofiţeri care au fost arestaţi fără motiv şi asupra cărora, fără niciun temei, a fost aruncată întreaga vină pentru înfrângere.

Evident că unei astfel de epurări a fost supusă şi Direcţia de Informaţii. De aceasta s-a ocupat Direcţia Specială de pe lângă Preşedinţia Azerbaidjanului, direcţie care, şi acum, efectuează acţiuni secrete de pedepsire printre militari. Mă linişte a faptul că întotdeauna am avut o atitudine cinstită şi conştiincioasă faţă de executarea sarcinilor de serviciu. Analiza rapoartelor mele vorbea despre faptul că serviciul de spionaj militar, întotdeauna, raporta la timp despre planurile adversarului şi despre operaţiunile ofensive care se pregăteau. Este suficient să spun că făcusem o muncă grea şi migăloasă pentru crearea reţelei de agentură care lucra repede şi operativ, în cele mai complicate şi periculoase situaţii. Pe întreaga perioadă a acţiunilor de luptă, unitatea mea nu pierduse niciun om, doar trei ofiţeri fiind răniţi uşor. În perioadele grele, de multe ori, am fost nevoiţi să înlocuim şi serviciul de informaţii al trupelor, care se ocupa de strângerea informaţiilor rezultate în urma contactului direct cu adversarul. Am format, personal, grupurile de recunoaştere alcătuite din ofiţeri şi, împreună cu ei, am trecut linia frontului

pentru a urmări redislocarea trupelor armatei armene. În afară de aceasta, eu însumi am fost nevoit ca, prin intermediul ţărilor învecinate, să ajung pe teritoriul adversarului şi să efectuez operaţiuni secrete pentru a lua legătura cu agentura. Fără a mai vorbi despre operaţiunile de racolare! În acest fel, am primit informaţii de spionaj care ne avertizau despre ofensiva adversarului asupra oraşelor Şuşa, Agdam, Garadiz, Beilagan. Cu toate acestea, oraşele amintite au fost ocupate de adversar. Atunci când, în mod deschis, am vorbit despre faptul că, în situaţia în care comandamentul militar suprem nu crede în rapoartele noastre informative, ar trebui să nu mai fiu menţinut în funcţie, cerând chiar demisia, am fost refuzat. Am demonstrat, pe baza unor fapte concrete, lipsa de consistenţă a politicii militare duse de efectivul superior de comandă. De exemplu, am raportat că, în data de 15 mai 1992, armata armeană urma să declanşeze o ofensivă asupra oraşului Agdam, aceste informaţii fiind prezentate cu o lună mai înainte ca evenimentul să se producă. Dar nimeni nu a luat măsurile necesare pentru respingerea atacului în acea direcţie.

Despre ofensiva în direcţia Fizuli-Garadiz, începută în luna august, raportasem cu două luni mai devreme. Din aceste motive spusesem, în faţă şefilor direcţiei de spionaj şi a Statului Major că cineva trebuia să răspundă pentru aceste lucruri. Pentru că, dacă nu acum ci mai târziu, poporul va trebui să afle adevărul despre acest război.

Evident că o astfel de poziţie ca a mea nu era pe placul Ministrului Apărării. De aceea, în data de 17 august 1994 am fost chemat la o întâlnire programată, întâlnire care s-a finalizat cu arestarea mea.

Capitolul 8. KGB-ul şi aşa numita „Mână a Moscovei”

Acum, când au trecut câţiva ani de la evenimentele tumultoase de la sfârşitul anilor ’80 ai secolului trecut, încep să înţeleg unele chestiuni problematice, al căror răspuns nu putea fi găsit în acel timp.

Fiecare zi nouă începe, în toate subdiviziunile contrainformaţiilor militare, cu aşa numitele „cinci minute de informare”. Aceasta înseamnă că şeful secţiei îi adună pe toţi ofiţerii la el în cabinet şi, de regulă, pe parcursul a cinci minute

citeşte informaţiile cifrate şi indicaţiile sosite de la Centru. Atunci, la mijlocul anului 1989, chiar în toiul revoluţiilor izbucnite, practic, în toate ţările de orientare socialistă, nu înţelegeam de ce Centrul orienta organele de contrainformaţii spre contracararea activităţii serviciilor speciale româneşti şi chineze în Transcaucazia, şi în particular, în Azerbaidjan. Ce treabă aveau în comun Baku, Bucureştiul şi Pekin-ul? Care era logica şi interdependenţa aici? Abia mai târziu, după ce au trecut mai mulţi ani, lucrurile au început să se aşeze la locul lor.

Astăzi, voi încerca, încă o dată, să clarific şi să regândesc întreaga informaţie pe care o am la dispoziţie, din punctul de vedere al unui ofiţer de contrainformaţii profesionist. Deci, să luăm lucrurile pe rând.

În România, în comparaţie cu alte state socialiste, la sfârşitul anului 1989 a avut loc cea mai sângeroasă revoluţie, care a secerat vieţile multor cetăţeni paşnici şi care s-a terminat cu execuţia lui Ceauşescu şi a soţiei sale, Elena. Până acum nu au fost găsite răspunsuri certe la o serie de întrebări: Cum s-au petrecut evenimentele? De ce au murit atâţia oameni şi, cea mai importanta întrebare, cine se face vinovat de aceste victime?

La fiecare aniversare a revoluţiei române din decembrie 1989 discuţiile referitoare la aceasta izbucnesc cu o forţă mai mare. Ce anume a fost, revoluţie sau răscoală populară? Sau, chiar afirmă unii, o lovitură de stat? Mistificarea evenimentelor din acele zile s-a făcut pe câteva direcţii: s-a deformat nu numai sensul, ci şi caracterul evenimentelor şi, în particular, s-a exagerat încărcătura lor anticomunistă, la fel cum s-a exagerat implicarea străină, nu numai ale SUA şi URSS-ului, ci şi a Chinei şi a Irak-ului. O altă variantă de interpretare a fost aceea a revoluţiei care, însă, a fost „confiscată” de către gruparea care a venit la putere. Nu există o unitate de păreri nici în problema arzătoare a „teroriştilor”, din cauza cărora au murit în jur de o mie de oameni. Au fost, „teroriştii”, pur şi simplu, diversiunea cuiva?

Dilema – revoluţie sau lovitură de stat? – aminteşte de discuţiile actuale referitoare la revoluţia din Octombrie din Rusia.

Majoritatea, desigur, este de acord cu faptul că, evenimentele din România au fost o revoluţie adevărată,

deoarece într-un final ele au dus la schimbarea sistemului politic, iar în ceea ce priveşte caracterul revoluţiei, el poate fi caracterizat ca anticomunist doar în sensul larg al cuvântului. Dacă ne oprim doar la evenimentele din decembrie 1989, când revoluţia a avut, mai degrabă, un caracter anticeauşist. Poate că ar trebui să analizăm măcar două etape din istoria acelor acestor evenimente sângeroase.

Prima etapă a fost cea din 15 până în 21 decembrie, pe care aş numi-o preludiul revoluţiei. Ea a început la Timişoara şi în 21 decembrie a continuat la Bucureşti, având caracterul unei mişcări populare şi manifestări împotriva regimului Ceauşescu. Pentru reprimarea ei au fost folosite armata şi miliţia. Primele victime au fost la Timişoara, unde au fost ucişi 72 de oameni, apoi la Bucureşti au fost ucise 48 de persoane, iar 604 au fost rănite. S-au efectuat sute de arestări. Atât timişorenii răsculaţi, cat şi apărătorii îndrăzneţi ai baricadei din Piaţa Universităţii din Capitală (care în noaptea de 22 decembrie au fost dispersaţi de tancuri) au jucat rolul detonatorului pentru explozia revoluţionară din Bucureşti din dimineaţa următoare.

A doua etapă s-a derulat între 22 decembrie-12 ianuarie.

Aceasta a fost cu adevărat o revoluţie populară: la Bucureşti oamenii, pur şi simplu, au ieşit pe străzi şi au pus armata şi miliţia într-o situaţie imposibilă: nu puteau trage, aşa cum făcuseră în noaptea din ajun, asupra a sute de mii de oameni, care invadaseră străzile. Aici, un rol mobilizator l-au jucat coloanele, puternic organizate, sosite de la principalele întreprinderi bucureştene – ”23 August”, „IMGB”, „Pipera” şi altele – care, venind dinspre periferii, au pătruns pe străzile principale, încercuind centrul politic al regimului – clădirea CC al PCR – unde, în acea dimineaţă, s-a împuşcat (sau a fost ucis) Ministrul Apărării. În condiţiile date, armata a fraternizat cu poporul. Intervenţia în masă a muncitorilor, al acestui bastion al socialismului, pe care Ceauşescu îl considera a fi şi sprijinul său de bază, s-a transformat pentru dictator într-o lovitură sub centură. Iată de ce a fost nevoie să fie rugat să urce, împreună cu soţia, în elicopter şi, de pe acoperişul clădirii CC-ului, să zboare, să fugă în necunoscut, în întâmpinarea morţii sale violente. În seara aceleiaşi zile de 22 decembrie, în toiul triumfului popular, la Bucureşti şi în alte oraşe începe focul „teroriştilor” misterioşi şi focul de răspuns din partea armatei. În

următoarele zile şi nopţi, în schimbul de focuri şi chiar în timpul unor adevărate lupte (aşa cum au fost cele din zona televiziunii) s-au produs cele mai multe victime umane: 942 de morţi (din totalul de 1104 morţi în revoluţie). Luptele de stradă s-au terminat, în general, după 25 decembrie – ziua de Crăciun – când Tribunalul Revoluţionar i-a judecat în grabă pe Nicolae şi Elena Ceauşescu, şi imediat, în curtea cazărmii din oraşul Târgovişte, i-a executat.

Chestiunea „teroriştilor”.

Procurorul de caz, care a studiat sute de dosare, cu câţiva ani în urmă a dat sentinţa: nu au existat niciun fel de „terorişti” ci a fost o diversiune organizată de cei care au venit la putere şi, în particular, de conducerea armatei. Care ar fi fost motivele unei astfel de diversiuni? Armata trebuia să se prezinte ca apărătoare şi salvatoare a revoluţiei, astfel încât acest război inventat de ei să ascundă recentele acţiuni represive ale armatei şi ale poliţiei pentru apărarea regimului Ceauşescu.

Aşa a apărut legenda despre „teroriştii” din rândurile Securităţii, adepţi ai lui Ceauşescu. Multe confuzii şi haos au produs şi concurenţa dintre cele două grupări existente la nivelul celor mai înalte ranguri ale armatei, dintre care una se afla în clădirea Ministerului Apărării, iar cealaltă în clădirea CC al PCR.

Frontul Salvării Naţionale creat în 22 decembrie, şi alţi tovarăşi de luptă civili ai săi puteau nici să nu ştie despre jocurile ascunse ale militarilor.

Iar acum să ne întoarcem la mijlocul anului 1989 în Transcaucazia şi în particular la Baku. De ce oare, în această perioadă, în capitala Azerbaidjanului, au devenit mai active serviciile secrete ale României şi ale Chinei? Răspunsul se regăseşte în logica politicii lui Ceauşescu şi a activităţii Securităţii.

Liderul român înţelegea bine că valul revoluţiilor de catifea, mai devreme sau mai târziu, va ajunge şi la Bucureşti şi de aceea era necesar să se studieze şi să se prognozeze un posibil scenariu al evenimentelor. Dar de ce acest studiu se efectua la Baku? Din acelaşi motiv pentru care, în comparaţie cu alte republici unionale, în Azerbaidjan schimbarea regimului a fost cea mai sângeroasă din tot spaţiul ex-sovietic. Încă atunci când, în anul 1988, au început primele conflicte chiar în Uniunea

Sovietică, între Armenia şi Azerbaidjan din cauza regiunii Nagorno- Karabakh, neliniştit, Ceauşescu a spus în Biroul Politic că, această situaţie putea să fie începutul unor neplăceri foarte mari. Deja atunci, politica nehotărâtă şi negândită a lui Gorbaciov i-a provocat o mare nelinişte. Atunci când au avut loc evenimentele de la Sumgait, el era la Sibiu. Întorcându-se la Bucureşti, a aflat că, la ordinul lui Gorbaciov, în oraş au fost introduse trupe. Lupta începută în Karabakh, a fost un model şi pentru alte republici, ducând la o furtună sângeroasă în Valea Fergana din Uzbekistan, şi punând chiar temelia schimbărilor din Europa de Est. Aceasta pentru că, dacă se putea pune problema separării chiar în cadrul Uniunii Sovietice, dacă o regiune putea ieşi dintr-o republică şi intra în alta, însemna că acest lucru se putea face peste tot.

Republicile baltice şi-au adus aminte de independenţa lor dinaintea anului 1940. În Yugoslavia a început procesul de descompunere a unui întreg stat, în România au început mişcări în surdină la Timişoara. Chiar şi în Germania, nemţii au judecat corect că, dacă se poate unifica Armenia şi Karabakh-ul, înseamnă că frontierele stabilite în cadrul strict al sistemului socialist nu sunt chiar atât de sigure. Şi atunci s-a prăbuşit zidul Berlinului.

În ultimele zile, Ceauşescu cerea deseori rapoarte despre ultimele evenimente de la Baku. Situaţia din luna decembrie a anului 1989 din capitala Azerbaidjanului era, pur şi simplu, imposibil de controlat. Puterea, formal, rămânea în mâinile reprezentanţilor organelor de partid şi de stat sovietice. Dar, conform informaţiilor agenţiilor străine de ştiri, pe drumurile din Baku se găseau deja posturi ale Frontului Popular. De la o zi la alta, te puteai aştepta la o revoltă deschisă. În schimb, evenimentele au început în România.

Sunt sigur că Ceauşescu era informat în detaliu despre starea de lucruri din Azerbaidjan, iar Securitatea, probabil, încercase să-i alcătuiască un document care ar fi putut prognoza tactica lui Gorbaciov. De aceea sunt ferm convins că Ceauşescu putea să prevadă ce avea să-l aştepte în momentul în care urmau să înceapă evenimentele din Transilvania. Ceauşescu avea posibilitatea să prevadă toate acestea şi să fie pregătit pentru derularea evenimentelor. Însă el nu putea să prevadă un singur lucru: trădarea. Trădarea nu numai de către anturajul său

imediat, ci şi trădarea politică. Cel mai probabil că Ceauşescu nu era pregătit pentru situaţia în care serviciile secrete ale URSS şi SUA – KGB şi CIA – vor elabora şi vor efectua o operaţiune comună de răsturnare a lui şi de înlocuire a sistemului politic din România.

Toate acestea nu mai sunt un secret, având în vedere că, la 28 decembrie 2004, imediat după miezul nopţii, compania de televiziune NTB a prezentat în Rusia, filmul documentar german „Revoluţia la comandă. Şah-mat familiei Ceauşescu” (regizor S. Brandschtetter, 2004). Filmul povesteşte despre „revoluţia” din România şi asasinarea lui Ceauşescu. Colaboratorii serviciilor secrete din Franţa, RFG şi SUA au povestit de pe ecranul televizorului despre tehnica organizării de către ei a tuturor revoluţiilor de „catifea” din Europa de Est şi URSS.

Filmul începea cu naraţiunea referitoare la revoluţia „spontană” din România din decembrie a anului 1989. Autorii analizau, pe etape, operaţiunea comună a CIA şi KGB în toate detaliile acesteia, inclusiv spectacolul de la Timişoara. Iar în final era prezentat următorul text în limba rusă: „Filmul este consacrat poporului eroic al României care a ieşit spontan pe străzi în anul 1989”. Mărturiile colaboratorilor CIA şi ai unor participanţi la acele evenimente, care au fost prezentate în film nu lasă dubii referitoare la faptul că răsturnarea regimului Ceauşescu a decurs conform unui scenariu prelucrat în detaliu. Însă, probabil, cea mai şocantă a fost relatarea faptului că, în planul organizatorilor revoltei, a fost inclusă cu sânge rece, ideea vărsării de sânge. Era nevoie de aceasta pentru a provoca proteste în masă ale populaţiei.

Provocarea sângeroasă devenise o tehnologie politică legalizată pentru trecerea spre democraţie! Slobodan Miloşevici, Saddam Husein, Eduard Şevarnadze... Pe aceşti conducători îi uneşte un singur lucru: cu toţii au fost îndepărtaţi de la putere cu ajutorul serviciilor secrete americane. Aşa cum se afirma în respectivul film, CIA şi-a adus aportul, şi la lichidarea, în anul 1989, a unuia dintre cei mai odioşi lideri est-europeni – Nicolae Ceauşescu.

Cu 15 ani în urmă, execuţia fostului secretar general al Partidului Comunist Român şi a soţiei sale, Elena, a fost prezentată ca o expresie a voinţei poporului care a răsturnat regimul comunist urât de el. Acum, însă, evenimentele acelor

ani deja nu mai par a fi atât de simple.

Ani de zile Ceauşescu, care în ţară era supranumit „geniul Carpaţilor”, a fost destul de agreat de către Washington. El părea a fi un adevărat schismatic în lagărul socialist: nu sprijinea invazia URSS în Afganistan şi a boicotat Olimpiada din anul 1984 de la Los-Angeles, insista asupra dizolvării concomitente a NATO şi a Pactului de la Varşovia.

Însă spre sfârşitul anilor ’80 regimul său autoritar, pe fondul restructurării din Rusia şi a „revoluţiilor de catifea” din alte state ale Europei de Est care încă ieri mărşăluiau sub drapelul roşu, a început să pară un anacronism. Şi atunci la Langley s-a luat o decizie: Ceauşescu trebuie eliminat asemeni unei tumori canceroase. Operaţiunea a fost încredinţată conducătorului secţiei est-europene a CIA, Milton Borden. În film, el recunoaşte că acţiunea de înlăturare a „geniului Carpaţilor” a fost aprobată de către guvernul SUA.

Iniţial a fost prelucrată opinia publică mondială. Prin intermediul agenturilor în SMI occidentale au fost plasate materiale negative referitoare la dictator şi interviuri cu dizidenţi români care fugiseră în străinătate. Laitmotivul acestor publicaţii era: Ceauşescu chinuie poporul, fură bănuţii statului, nu dezvoltă economia. Informaţia în Occident a fost primită cu entuziasm, din întâmplare, dictatorul chiar că nu era un înger!

În paralel a început campania de promovare a imaginii celui mai probabil succesor al lui Ceauşescu, Ion Iliescu. În final, această candidatură a fost acceptată atât de Washington, cât şi de Moscova. Iar prin Ungaria, deja „eliberată” de socialism, opoziţiei româneşti i se furniza armament fără probleme. În sfârşit, concomitent, prin câteva canale de televiziune internaţionale, a fost difuzată ştirea despre uciderea, de către agenţii serviciilor secrete româneşti, a locuitorilor paşnici din oraşul Timişoara. Acum, în filmul „Asasinarea lui Ceauşescu”, colaboratorii CIA recunosc că acesta a fost un montaj strălucit. Toţi cei care au murit, în realitate, au murit de moarte bună, iar cadavrele au fost aduse special la locul de filmare din morgile locale, cu complicitatea infirmierilor care nu au fost greu de mituit.

În timpul revoluţiei din decembrie 1989 din România nu au fost *„niciun fel de terorişti, ci a fost o provocare foarte bine planificată”*. Acest lucru a fost declarat de un general, procuror

militar, într-o serie de interviuri acordate mijloacelor de informare în masă, el ocupându-se de cercetarea evenimentelor legate de Revoluţia din 1989 din România. Conform părerii sale, după 22 decembrie, când Nicolae Ceauşescu împreună cu soţia sa a fugit din Bucureşti cu elicopterul, revoluţia română „s-a transformat din lupta împotriva comunismului în *aşa-numita luptă împotriva teroriştilor*. Procurorul militar a declarat deschis că în poporul răsculat puteau să tragă: militarii, colaboratorii serviciului securităţii statului, membrii organizaţiei semi-militare a gărzilor patriotice şi chiar civili, care pentru asta primiseră, în mod intenţionat, armament şi muniţie. El a recunoscut că, în timpul cercetărilor, nu a reuşit să găsească nicio mărturie referitoare la terorişti. A atenţionat că, *„vinovaţii trebuie căutaţi printre ai săi, printre cei care erau interesaţi în crearea unei atmosfere de frică. Lupta contra comunismului a fost transformată în lupta împotriva teroriştilor”*. După 22 decembrie 1989, a spus el, *„comuniştii au luptat împotriva comunismului, trăgeau în popor, încercau să rămână la putere, şi acest lucru le-a reuşit”.* Imediat după revoluţie, în timpul căreia – conform datelor oficiale – au murit mai mult de o mie de oameni, s-a încercat ca toate victimele să fie trecute pe seama acţiunilor „*colaboratorilor fideli ai regimului Ceauşescu şi ai teroriştilor străini care au tras în poporul răsculat”*. Unele surse susţineau că de partea lui Ceauşescu puteau să fie terorişti ale căror tabere s-ar fi aflat nu departe de Bucureşti.

Fotografiile celor ucişi, *„mercenari şi terorişti”,* erau publicate, în acele zile, în toate ziarele şi revistele, însă mărturii referitoare la apartenenţa lor naţională nu au fost publicate. Pe de altă parte, circulau zvonuri că Ceauşescu ar fi fost apărat de către *„kamikaze”* din detaşamentele de gardă ale revoluţiei islamice.

Lipsa teroriştilor din decembrie 1989 din Bucureşti este considerată, astăzi, „*demonstrată”,* dar pentru asta a fost nevoie de 19 ani. Procurorul vrea să ancheteze, în problema în cauză, o persoană care s-a aflat în miezul revoluţiei şi ştie despre ea mai multe decât oricine şi, de asemenea, pe fostul ministru al Apărării.

Însă vor fi aceştia de acord să depună mărturie? Poate că adevărul despre revoluţia din România va trebui să mai aştepte încă 19 ani! Ce să facem, vom aştepta! Cu toate acestea,

faptele vorbesc despre semnătura serviciilor secrete, în special, ale KGB-ului. Nu cu mult timp înainte de evenimentele româneşti, în organele KGB al URSS şi, în particular, în unităţile operative erau căutaţi ofiţeri care vorbeau limbile română şi maghiară. Sigur că acest lucru nu se făcea pentru completarea unui grup de turişti pentru o călătorie de informare în România. Să analizăm atent evenimentele de la mitingul care s-a desfăşurat în piaţa din faţa clădirii CC al PCR, când în timpul discursului lui Ceauşescu, brusc, au fost deconectate microfoanele. Decizia organizării mitingului i-a fost sugerată de către soţia sa şi el, gândindu-se că aceasta este ultima şansă de a demonstra întregii ţări şi întregii lumi stabilitatea puterii, s-a agăţat, spasmodic, de această idee. Însă Ceauşescu nu avea de unde să ştie că KGB şi CIA începuseră deja să acţioneze, că toate discuţiile sale telefonice erau ascultate, că printre proprii săi agenţi de securitate acţionau agenţi străini. Nu ştia că, în acea dimineaţă, descrierea amănunţită a schemei de decuplare a microfoanelor din piaţă era deja în mâinile KGB-ului. Nu se gândea că, doar cu câteva minute înainte de discursul său, majoritatea microfoanelor vor ieşi din funcţie. Efectul a fost teribil şi ucigător. În faţa poporului nu-şi mai ţinea discursul un dictator cumplit, care un sfert de veac a condus ţara, ci un omuleţ mic, care dădea din mâini în mod stupid şi hazliu. Şi efectul hilar şi jenant, înmulţit cu ura generalizată din ţară, a dat un rezultat imediat!

Mitingul a avut destul de mult efect, însă într-un sens negativ. Într-o ţară în care nici microfoanele nu funcţionau normal pentru a asigura discursul Preşedintelui, deja nimic nu mai putea funcţiona.

În acea zi a început revoluţia. Peste câtva timp, în mulţime, a avut loc explozia. Efectele vizuale şi de sunet erau deseori utilizate de către KGB pentru „direcţionarea” forţei revoluţionare a mulţimii în sensul dorit. Această semnătură a acţiunilor serviciilor secrete pentru dirijarea maselor aflate la un miting s-a putut vedea şi în Ţările Baltice sau Azerbaidjan şi chiar la Moscova. Semnătura era aceeaşi.

În afară de asta, se ştie că, în timpul evenimentelor sângeroase din România, la Bucureşti s-au aflat şi conducătorii cu rang înalt ai serviciilor speciale sovietice – fostul rezident al KGB şi conducătorul GRU. De exemplu, în timpul revoluţiei din

România în această ţară a sosit ofiţerul GRU XXX. Nu se ştie de ce, conducerea serviciului de spionaj militar l-a chemat de urgenţă pe ofiţer din deplasarea de serviciu pe care o efectua în Columbia (unde el se afla din luna august 1988), iar după victoria revoluţiei române, în februarie 1990, el s-a reîntors în Columbia. Acest ofiţer era cunoscut în cercurile noastre drept un maestru al „revoluţiilor de catifea" din fostele ţări socialiste.

Legătura GRU-KGB era o legătură foarte puternică şi, de regulă, pentru conducerea operativă comună, întotdeauna, era numit un ofiţer KGB. De aceea, nu este întâmplător că, în timpul revoluţiei române, în Bucureşti se afla rezidentul KGB din România şi de aceea ştia bine situaţia operativă din această ţară.

La sfârşitul anilor '80 în ţările lagărului socialist, aproape în acelaşi timp, au avut loc o serie de „revoluţii de catifea" şi lovituri de stat militare. Întotdeauna, în acele momente, erau prezenţi conducători ai serviciilor secrete sovietice. Mai mult decât atât, conducerea sovietică n-a mişcat niciun deget pentru a salva regimurile comuniste în agonie din aceste ţări! Există de asemenea mărturii, fără dubii, că la organizarea „revoluţiilor portocalii" de atunci au participat activ serviciile speciale locale – astfel că totul s-a produs lin şi fără vărsare de sânge. Nu există niciun dubiu în legătură cu faptul că serviciile speciale ale ţărilor Pactului de la Varşovia au rămas, până la sfârşit, filiale ale serviciului de informaţii externe al KGB. Iar acest lucru înseamnă că cekiştii noştri deţineau conducerea în chestiunea lichidării guvernelor comuniste marionete şi înlocuirii lor cu altele, democratice şi, cumva, independente...

Doar în România nu a fost o „revoluţie de catifea"! Acolo, poliţia secretă locală încerca să salveze regimul Ceauşescu şi a tras până la sfârşit (securiştii români oricum nu erau luaţi în prizonierat pe atunci, ei erau împuşcaţi pe loc). Însă în România, de partea poporului răsculat, a trecut întreaga armată română şi serviciul de informaţii militare, aşa încât orice împotrivire a fost reprimată. În România, serviciul special local nu se afla sub controlul deplin al KGB – de aceea acolo nu a reuşit „catifeaua". Cu toate că România se afla, formal, în Pactul de la Varşovia, în realitate aceasta era pe atunci o ţară destul de independentă (în anul 1968 Ceauşescu chiar condamnase ocuparea Cehoslovaciei de către trupele sovietice!).

Însă, deoarece Ceauşescu s-a certat cu Moscova abia în anii ’60, toţi generalii români reuşiseră să-şi facă studiile în Uniunea Sovietică. Acest lucru l-a şi nenorocit! Există mărturii referitoare la faptul că, pentru răsturnarea lui Ceauşescu, în România au venit ofiţerii noştri de spionaj din GRU, care au stabilit contactele cu colegii lor din Statul Major al armatei române. Iar toate acestea se efectuau sub conducerea KGB al URSS.

Cu toate acestea, KGB nu a avut nicio legătură cu asasinarea lui Ceauşescu şi a soţiei lui. Iată cum descrie ultimele lor ore de viaţă şi moartea lor un cunoscut maestru al detectivului politic şi fostul colonel al KGB URSS: “Au zburat cu elicopterul armatei la Târgovişte, un oraş aflat la aproximativ o sută de km de Bucureşti. Aici se afla una dintre cele mai puternice staţii de radio româneşti şi Preşedintele plănuia să se adreseze cu un apel către poporul român. Încă mai credea că istoria poate fi reversibilă. Sau dorea să creadă asta! Însă au fost arestaţi a doua zi şi au fost aduşi şi închişi în cazarma locală. Soldaţii şi tinerii ofiţeri care păzeau cazarma nu înţelegeau foarte bine sensul celor ce se petreceau. Nu le plăcea regimul Ceauşescu şi nici conducătorii acestui regim, dar prea puţin îşi imaginau că sunt participanţi la o revoluţie. Pur şi simplu li se părea că în locul acestor oameni, nu prea iubiţi, vor veni alţii şi totul va continua ca mai înainte.

La Bucureşti, agenţii din paza personală a lui Ceauşescu, transformaţi în lunetişti nemiloşi, reprezentau în continuare cel mai mare pericol pentru revoluţie. Conform informaţiilor poliţiei, în oraş acţionau mai mult de o mie de oameni din garda personală a lui Nicolae Ceauşescu, care erau gata pentru orice sacrificiu. A fost convocat de urgenţă Frontul Salvării Naţionale, creat după modelul şi asemănarea fronturilor apărute în republicile Uniunii Sovietice.

Ca Stat Major al Frontului s-a proclamat Ministerul Apărării. Mai mult decât altora, militarilor nu le plăcea Ceauşescu, pe care îl dispreţuiau pentru regimul său de autoritate personală, pentru manierele dictatoriale ale acestuia. Făcându-şi studiile în alte ţări, vorbind în majoritatea lor limba rusă, ei nu puteau să nu vadă schimbările care deveniseră o realitate în ţările Europei de Est şi, în primul rând, în Uniunea Sovietică. Iar transmiterea Primului Congres al Sovietului Suprem, din primăvara anului optzeci şi nouă, l-a privit întreaga ţară. Mai mult decât atât,

mulţi chiar au plecat spre frontierele estice, sperând să vadă toate emisiunile televiziunii moldoveneşti.

În conducerea Frontului au intrat cele mai importante personalităţi ale revoluţiei române. În 23 Decembrie, tensiunea ajunsese la apogeu. Nicolae Ceauşescu, în aceste două zile, căuta să se liniştească, iar la sfatul Elenei, chiar a încercat să-i mituiască pe soldaţii din pază, pentru a fugi din oraş. Însă totul era în zadar.

Soldaţii şi ofiţerii erau schimbaţi în fiecare zi, el încă nereuşind să se înţeleagă cu niciunul dintre ofiţeri.

Dimineaţa devreme, în data de 24 decembrie, la Ministerul Apărării s-a adunat conducerea Frontului Salvării Naţionale. În oraş, lunetiştii trăgeau, în continuare mureau oameni. Situaţia era, pur şi simplu, critică. Capii de atunci înţeleg că este nevoie să fie luate cele mai hotărâte măsuri. Atunci unul dintre ei a propus, în numele necesităţii apărării revoluţiei, să se decidă în problema execuţiei dictatorilor.

Iarăşi această necesitate revoluţionară! În numele ei, uneori, sunt ucişi sute şi mii de oameni. În timpul unei revoluţii fusese decapitat Carol I, care era, de fapt, un rege cumsecade. În numele revoluţiei au fost trimişi la ghilotină mii de nobili francezi, floarea naţiunii, fiind omorâţi, fără discriminare, adulţi şi adolescenţi. În numele ei a fost executat şi limitatul Ludovic al XVI-lea şi chiar soţia acestuia care, conform legilor franceze, nici nu putea să aibă pretenţii la tron, în niciun fel de circumstanţe. În numele revoluţiei au fost chinuiţi şi au murit membrii celor mai bune familii ruseşti, în timpul războiului civil. În numele revoluţiei a fost împuşcat ţarul, care nu era chiar atât de mucenic şi sfânt cum este prezentat astăzi, dar care a căpătat aceste atribute deoarece a fost omorât împreună cu copiii săi, moarte neînţeleasă şi de aceea cu atât mai teribilă. În numele revoluţiei a fost ucis un copil, fiul său, patru fete, chiar şi doctorul, bucătarul şi doamna de onoare. Şi toate acestea în numele revoluţiei! În numele revoluţiei urmau să fie împuşcaţi şi soţii Ceauşescu. Judecata a durat doar câteva ore. Pe acuzaţi nu i-a ascultat nimeni, totul fusese decis din timp. Mai târziu, un fost lider a scris, sincer, că asasinarea lui Ceauşescu a fost decisă încă de la Bucureşti. S-a hotărât înainte de judecată; fără judecată; fără acuzaţi! Dar se putea trage în numele revoluţiei.

O astfel de tradiţie exista deja de atâtea secole. De ce, de

dragul ei, să nu împuşti un bătrân care, în mod obiectiv, a făcut foarte multe pentru ţara sa, dar care, spre tragedia sa personală, s-a transformat într-un dictator ordinar?! De ce să n-o împuşti împreună cu el şi pe soţia sa, care nu era vinovată măcar pentru faptul că nimeni n-o iubea (în afară de însuşi Nicolae), iar acest lucru însemna deja prea mult pentru România! Un membru al conducerii FSN, a zburat împreună cu un general, pentru a pune la cale execuţia. Nu judecata, ci execuţia! Împreună cu generalul a zburat şi un operator de cinema care trebuia să filmeze scena judecăţii şi a execuţiei.

Operaţiunea a fost denumită „Eşarfa Galbenă”, o operaţiune de asasinare a doi bătrâni, sentinţă care, indiferent de vina lor reală, fusese pronunţată fără judecată şi anchetă, la o sută de kilometri de locul în care se aflau. Se vedea că, într-adevăr, în numele revoluţiei se poate orice! Unii membri ai conducerii Frontului au cerut să nu se organizeze procesul, ci să-l împuşte pe Ceauşescu imediat după sosirea delegaţiei la locul respectiv. Singurul care s-a exprimat împotriva acestui lucru s-a dovedit a fi... viitorul preşedinte al României. „Dacă noi îl vom executa pe Ceauşescu fără judecată, întreaga lume va avea o atitudine de suspiciune faţă de revoluţia română”, a declarat el profetic. Membrii conducerii FSN, fără prea mare entuziasm, şi-au dat acordul pentru cercetarea cazului fostului dictator.

La Târgovişte, cu elicopterul au zburat un membru FSN şi un general. La apropierea aparatelor de cazarmă, generalul trebuia să fluture, din cabină, drapelul naţional al României, aranjat în aşa fel încât toţi să vadă dunga galbenă. De aceea şi denumirea operaţiunii era „Eşarfa Galbenă”. Ambii emisari care sosiseră aveau ordin exact – Ceauşeştii trebuiau să fie condamnaţi şi împuşcaţi.

Istoria nu iartă neglijenţe. Cu toate temerile liderului, execuţia soţilor Ceauşescu va rămâne pentru totdeauna o pată ruşinoasă în istoria revoluţiei române. Decizia referitoare la execuţie – după cum au subliniat mulţi participanţi – a fost luată în dimineaţa zilei de 24 decembrie, apoi doi emisari au zburat la Târgovişte, unde au ajuns după o oră. A avut loc judecata iar, la ora treisprezece şi cincizeci de minute, generalul a transmis la Bucureşti că cei doi soţi au fost executaţi. Oare cât timp a durat acest proces „obiectiv” în care acuzaţii n-au avut timp nici pentru apel? Într-adevăr, „troicile” staliniste nu acţionau atât de

operativ.

Istoria va păstra faptele, iar numele „actorilor”este mai puţin important. Ei au înfăptuit ceea ce era scris să se întâmple. Trebuie menţionat faptul că, în ultimele lor ore de viaţă, Nicolae şi Elena Ceauşescu s-au dovedit a fi deosebit de curajoşi, înţelegând parcă, faptul că, de acum înainte, aparţineau istoriei.

Abia terminat „procesul”, ambii soţi au fost scoşi în curte.

Operatorul de cinema, care terminase filmarea în sala de judecată şi încă fugea pe coridor încercând să ajungă la timp pentru momentul execuţiei, când a auzit că a răsunat comanda ofiţerului, care dăduse ordin să se tragă. Nefericitul operator nici n-a reuşit să filmeze acel moment! Mai târziu, în corpul lui Nicolae Ceauşescu au fost găsite în jur de patruzeci de răni. În mod sigur, ţarul rus a fost ucis într-un fel mai puţin barbar; în acesta fuseseră descărcate doar două revolvere. Însă acest lucru nu a fost o piedică pentru ridicarea lui în rândul sfinţilor! Istoria, asemenea unei târfe, este gata să servească orice regim, în timpul oricăror conducători.

Aşa ceva nu se întâmplase nicăieri în Europa. A rămas să trăiască liniştit în Varşovia Woyzech Jaruzelski, a plecat la Moscova Erich Honecker, în Bulgaria a rămas Todor Jivkov. Doar în România, unde evenimentele revoluţionare au fost uşor împinse din spate de către „specialişti” din străinătate, s-a produs acest act tragic. Fostul preşedinte al ţării a primit sentinţa cu o demnitate nemaiîntâlnită, şi amintindu-şi întreaga viaţă, a reuşit să adune energia şi voinţa necesară, care l-a ajutat atât de mult în toţi anii săi de conducere. A ieşit în curte sprijinindu-şi soţia. Fuseseră împreună atâţia ani şi acum aveau de gând să moară împreună. Brusc s-a gândit că n-a avut un prieten mai bun niciodată. Şi a strâns cu atenţie mâna Elenei.

A existat şi versiunea că a fost împuşcată dublura lui Ceauşescu. Într-un număr al săptămânalului bucureştean „Cuvântul”, un jurnalist a consacrat un material de proporţii falsei asasinări a dictatorului român. Titlul este următorul: „Ceauşescu a fost salvat de la moarte?” Analizând fotografiile dictatorului împuşcat, cele făcute cu câteva minute înainte de moarte şi cele din momentul înmormântării, autorul afirmă că este vorba despre doi oameni diferiţi. În prima poză există o mulţime de urme de vânătăi iar, pe a doua, în general, lipsesc. Pe prima – se vedea un bătrân în jur de 80 de ani (Ceauşescu

avea 72 de ani), pe a doua, un om în jur de 55-60 de ani. Pe prima poză el era într-o cămaşă albă, ca şi la judecata grabnică, pe a doua, era îmbrăcat cu totul altfel. Însă, pentru revistă, principalul argument au fost cuvintele doctorului care a constatat moartea. El a declarat, după examinarea celui împuşcat, că, „cel ucis suferea de cataractă”. Între timp a devenit cunoscut faptul că Ceauşescu nu avea această boală.

Autorul acestui articol senzaţional mai aduce câteva exemple care demonstrează, conform părerii acestuia, înlocuirea lui Ceauşescu cu o dublură. Cu toate că, constată revista, imaginile cu cele câteva minute de dinaintea execuţiei au înconjurat lumea, momentul execuţiei în sine nu a fost înregistrat pe peliculă.

Afirmaţia operatorului referitoare la faptul că el avea unele probleme cu caseta video şi că nu a reuşit să pună alta nouă... era naivă.

Despre toate acestea s-a povestit în numărul din 10 noiembrie 1992 al ziarului belgrădean „Vecerne novinî” sub titlul „Un ziarist român afirmă: în locul lui Ceauşescu a fost ucis altcineva!”. Ziarul, la sfârşitul materialului trimis de corespondentul său din Bucureşti, comunică faptul că, autorul român nu este primul care confirmă că, în execuţia lui Ceauşescu se ascunde o oarecare taină.

Da, şi multe taine se ascund în evenimentele româneşti! Însă când se vor deschide toate aceste taine nimeni nu ştie!

După destrămarea URSS, a fost schimbat conducătorul KGB şi noul conducător a ocupat acest post din luna august 1991 până în ianuarie 1992. În această perioadă el a reuşit să scotocească prin toate arhivele strict secrete ale departamentului. Atunci au fost publicate, în sursele de informare în masă multe date referitoare la participarea KGB la unele sau altele dintre evenimentele din străinătate. Însă nu s-a spus niciun cuvânt referitor la activitatea kaghebiştilor sovietici din România. KGB ştia să-şi păstreze secretele. Unicul lucru, care ar putea cumva să facă lumină şi să ofere un răspuns la unele întrebări, ar fi mărturisirea unor ofiţeri ai serviciilor speciale, participanţi direcţi la evenimentele sângeroase din România. Însă numai Dumnezeu ştie când va veni timpul mărturisirii!

Prolog

În 1991 a început conflictul armat pe bază naţională dintre Azerbaidjan şi Armenia pentru regiunea autonomă Karabakhul de Munte. Pe teritoriul Azerbaidjanului se desfăşurau acţiuni de luptă active. În acea perioadă, armata Azerbaidjanului abia se forma şi întreaga tehnică militară a armatei a 4-a, care era dislocată în Azerbaidjan, a fost transmisă armatei naţionale. Această tehnică a fost imediat trimisă în zonele acţiunilor de luptă. Se forma structura militară a forţelor armate ale Azerbaidjanului, printre care şi Ministerul Apărării împreună cu Statul Major.

Eu, în calitate de specialist în spionaj şi contraspionaj de agentură am fost invitat la Direcţia de Informaţii a Statului Major General şi unde mi s-a propus să ajut la organizarea serviciului de spionaj al armatei Azerbaidjanului. Această propunere mi-au făcut-o doi colonei. Îi cunoşteam bine pe aceşti ofiţeri de pe timpurile în care lucram la KGB pe teritoriul Azerbaidjanului. Unul era şeful meu la Secţia specială a KGB din cadrul diviziei din Nahicevan, iar celălalt a fost iniţial comandantul regimentului din oraşul Ahalkalaki (Georgia), iar apoi a condus divizia din oraşul Kutaisi.

Mai târziu primul a devenit şeful Direcţiei de Informaţii a Statului Major General al Forţelor Armate a Azerbaidjanului, iar al doilea a devenit Şeful Statului Major al Azerbaidjanului.

În anul 1991 am fost transferat în mod oficial pentru continuarea serviciului la Direcţia de Informaţii a Statului Major General al Azerbaidjanului şi am fost numit adjunct al şefului Centrului de Informaţii Militare Externe. Acest centru se ocupa de pătrunderea agenturilor pe teritoriul adversarului cu scopul de infiltrare în structurile superioare ale comandamentului Armeniei şi obţinerea de informaţiei de spionaj referitor la operaţiunile de ofensivă care se pregăteau. Luând în consideraţie importanţa şi seriozitatea informaţiilor de spionaj primite de centru şi personal de autor, acestuia din urmă i-a fost ordonat ca toate rapoartele informative să fie raportate în mod verbal şi în scris personal şefului Statului Major General, Ministrului Apărării, şi de asemenea, un exemplar să fie trimis în aparatul Consilierului Preşedintelui Azerbaidjanului pentru probleme de apărare pentru a fi raportat Preşedintelui.

Subsemnatul, se ocupa personal de selecţia, instrucţia şi racolarea agenţilor. Organiza trecerea lor peste linia frontului şi de asemenea planifica şi organiza efectuarea operaţiunilor speciale de spionaj la ordinul Ministrului Apărării şi al Preşedintelui Azerbaidjanului.

În perioada acţiunilor de luptă începând din anul 1991 până în anul 1993, armata Azerbaidjanului nu a fost în stare să blocheze ofensiva adversarului şi ca rezultat, Azerbaidjanul a pierdut 1/4 din teritoriul său. Subsemnatul întotdeauna a simţit o atitudine de neîncredere din partea comandamentului suprem, deoarece a fost unicul ofiţer de naţionalitate rusă din cea mai secretă structură de informaţii a Azerbaidjanului. Însă a fost întotdeauna apreciat şi respectat ca profesionist. Cu toate acestea, atunci când acţiunile militare s-au încheiat şi s-a schimbat preşedintele Azerbaidjanului, acesta a ordonat ca să se efectueze o anchetă referitor la cauzele adevărate ale înfrângerii militare a Azerbaidjanului din cadrul acestui conflict militar. Iată că aici au început arestările în masă a tuturor ofiţerilor suspecţi, din vina cărora, chipurile, armata azeră a suferit înfrângere. Subsemnatul a văzut într-adevăr ofiţeri, care au fost arestaţi fără vină şi asupra cărora s-a aruncat întreaga vină pentru înfrângere.

Evident că a fost supusă epurării şi Direcţia de Informaţii, cu aceasta se ocupa Secţia Specială de pe lângă Preşedinţia Azerbaidjanului. Această Direcţie şi până în zilele noastre efectuează acţiuni de pedepsire printre militari. Mă liniştea faptul că, întotdeauna mi-am îndeplinit datoria de serviciu în mod cinstit şi responsabil. Analiza rapoartelor mele vorbea despre faptul că, serviciul de spionaj militar de agentură întotdeauna raporta la timp despre planurile adversarului şi despre operaţiunile de ofensivă.

Este suficient de spus că am făcut o muncă foarte grea şi scrupuloasă pentru crearea reţelei de agentură, care lucra repede şi operativ în cele mai complicate şi periculoase situaţii. Pentru întreaga perioadă a acţiunilor militare unitatea mea nu a pierdut niciun om, ce-i drept, trei ofiţeri au fost uşor răniţi. În mod repetat, în timpuri grele, eram nevoiţi să înlocuim serviciul de spionaj al trupelor, care se ocupa cu obţinerea informaţiilor de spionaj în condiţiile contactului direct cu adversarul. Am format personal grupuri de spionaj din ofiţeri şi împreună cu ei

am trecut linia frontului pentru a urmări redislocarea trupelor armatei armene. În afară de aceasta, am fost nevoit să mă strecor singur, prin ţările limitrofe, pe teritoriul adversarului şi să efectuez operaţiuni de comunicare cu agentura. Fără a mai vorbi de operaţiunile de racolare. Astfel am obţinut informaţii de preîntâmpinare referitor la ofensivele adversarului asupra oraşelor Şuşa, Agdam, Garadiz, Beilaghan. Cu toate acestea, oraşele menţionate au fost ocupate de către adversar. Atunci m-am exprimat în mod deschis referitor la faptul că, în cazul în care comandamentul suprem nu are încredere în rapoartele noastre informative, atunci de ce sunt menţinut în această funcţie? Să mă concedieze! Demonstram prin fapte concrete lipsa de consistenţă a politicii militare a efectivului suprem de comandă. Şi anume: am raportat, spre exemplu că, armata armeană în data de 15 mai 1992 va efectua o ofensivă asupra oraşului Agdam, aceste informaţii au fost prezentate cu o lună înainte. Însă nimeni nu a luat măsurile necesare pentru respingerea atacului în această direcţie. Despre ofensiva în direcţia Fizuli-Garadiz, care a început în luna august, am raportat cu două luni înainte. De aceea spuneam în mod direct şefilor Direcţiei de Informaţii şi ai Statului Major General că cineva va răspunde pentru aceasta. Poate că nu acum, însă cu timpul poporul trebuie să afle în mod obligatoriu adevărul despre acest război.

Evident că, o astfel de poziţie din partea mea nu-i convenea Ministrului Apărării. Din care cauză, la ordinul său neoficial, prin intermediul lucrătorilor Direcţiei Speciale de pe lângă Preşedinţie am fost chemat în data de 17 august 1994 la o întâlnire planificată, care s-a terminat cu arestarea mea. Imediat, cu ochii legaţi, am fost dus la subsol şi închis la izolator, fără lumină şi fără cele mai elementare condiţii. În această celulă, care avea aproximativ 2x4 metri, care era pe jumătate umedă, nu exista nimic, doar pereţii goi şi podeaua din beton. În aceste condiţii m-am aflat 3 sau 4 zile fără mâncare. Apa se dădea câte 2 căni pe zi prin intermediul unui gemuleţ special. Însă întotdeauna, atunci când acest gemuleţ se deschidea, la început apărea ţeava automatului, iar apoi se dădea apa. Peste câteva zile au început să dea şi puţină mâncare. Astfel, fără a mi se prezenta sancţiunea procurorului pentru arestare şi fără prezentarea acuzaţiei, m-am aflat în mod ilegal sub pază timp

de 17 zile. Doar un an mai târziu, când am ieşit în libertate, am aflat că apropiaţii mei au scris o scrisoare preşedintelui Adunării Generale pentru Drepturile Omului de la Helsinki. Doar rudelor mele nu li s-a spus nimic, unde sunt şi ce se întâmplă cu mine. De aceea în celulă au aprins lumina şi au pus o duşumea din lemn cu o saltea. Peste câteva săptămâni, am fost chemat, totuşi, la interogatoriu şi au încercat să mă determine să recunosc cum că, chipurile, am lucrat pentru serviciile de informaţii ale Rusiei şi ale Armeniei, anume din acest motiv serviciul de informaţii militar azer oferea informaţii false Ministrului Apărării şi el, chipurile nu a putut lua o decizie corectă. Am înţeles că, pur şi simplu vor să mă lichideze fizic. De aceea am spus să se transmită Ministrului Apărării că, „eu n-am nicio vină, nu accept nicio acuză şi în cazul în care măcar un singur fir de păr va cădea de pe capul meu, atunci peste 24 de ore toate copiile rapoartelor informative vor fi publicate în sursele de informare în masă”. Şi atunci poporul va afla, cine de fapt este vinovat în chestiunea înfrângerii Azerbaidjanului în acest război: serviciul de spionaj militar de agentură sau comandamentul suprem.

Cu toate că nu mi-a fost prezentată nicio acuzaţie în scris, eram ţinut în continuare sub pază în condiţii inumane, sperându-se ca spiritul meu să se frângă. Mai mult decât atât, peste câteva zile am fost scos cu ochii legaţi în curtea interioară, m-au pus cu spatele la perete şi ofiţerul din escortă mi-a spus că s-a primit ordinul referitor la lichidarea mea, ca trădător. După aceasta, mi-au dezlegat ochii şi au tras de asupra capului meu o rafală din automat. Pentru un anumit timp am pierdut darul vorbirii şi nu puteam spune nimic. Apoi din nou au început să mă oblige să semnez hârtia referitor la recunoaşterea vinei, însă am refuzat în mod categoric. Am înţeles că pur şi simplu vor să mă sperie.

Aşa au continuat încă câteva luni. Doar peste o lună în sfârşit am primit un avocat şi au prezentat acuzaţia falsă de păstrare a muniţiilor, care, chipurile, au fost descoperite în garajul meu în timpul percheziţiei. Evident că mi-au fost plasate! Însă avocatul m-a sfătuit că este mai bine să fiu de acord cu acuzaţia penală şi să obţin un termen mic de închisoare (1 an), atunci voi putea ieşi în libertate. Nu-mi rămânea nimic de făcut, decât să semnez acuzaţia de delict penal. Peste câtva timp am fost condamnat

de către Colegiul Tribunalului Militar pe termen de un an şi în luna mai 1995 am ieşit în libertate.

Pe parcursul acestui an s-au schimbat multe în viaţa politică a Azerbaidjanului. A apărut o oarecare stabilitate şi aşa îmi imaginam că au început să uite de mine. Însă, atunci când m-am adresat serviciului de paşapoarte, mi s-a eliberat doar o legitimaţie temporară, iar paşaportul au refuzat să-l elibereze, explicând acest lucru prin faptul că, sunt un „purtător de secrete” important şi mi se interzicea părăsirea teritoriului Azerbaidjanului pentru 15 ani. În afară de aceasta, periodic, în calitate de ofiţer de contrainformaţii profesionist, observam că sunt filat. Iar prin intermediul cunoscuţilor mei, în care mai puteam avea încredere, am primit informaţia referitoare la ordinul prin care Direcţia Specială a organizat un filaj de agentură secret, îndreptat asupra mea, pentru a se putea stabili unde pot să ascund informaţia scrisă referitor la cauzele adevărate ale înfrângerii Azerbaidjanului în acest război local şi dacă nu cumva am de gând s-o public. De asemenea, mi s-a interzis să mă adresez surselor de informare în masă şi să contactez pe reprezentanţii presei, să mă adresez organizaţiilor internaţionale şi să mă întâlnesc cu cetăţeni străini.

Astfel au trecut în jur de 10 ani şi deja credeam că totul a fost uitat şi că nu prezint niciun interes pentru politica militară a republicii. Cu toate acestea, am fost de nenumărate ori reţinut de către colaboratorii MAI, care verificau documentele, încercau să mă acuze de nişte delicte penale false şi de trei ori în anii 1999, 2003 şi 2004 am fost arestat pentru 10-15 zile.

În luna decembrie a anului trecut, lângă casă, de mine s-au apropiat doi oameni, mi-au arătat legitimaţiile de colaboratori ai procuraturii militare şi m-au dus la adjunctul procurorului militar al Azerbaidjanului. În discuţia cu mine, el a dat de înţeles că noul Preşedinte al Azerbaidjanului doreşte să schimbe din funcţie pe Ministrul Apărării şi că el are nevoie de informaţii compromiţătoare, care demonstrează că Ministrul Apărării, Abiev este vinovat de înfrângerea militară a armatei Azerbaidjanului. Am explicat procurorului ce s-a întâmplat cu mine 10 ani în urmă, s-a adeverit că el cunoaşte foarte bine acest fapt şi că sunt urmărit permanent în secret. Şi dacă eu voi prezenta materialele scrise, voi fi imediat lichidat. Procurorul a spus că, dacă eu totuşi nu voi scrie, atunci de asemenea voi fi

lichidat. Am rugat să mi se acorde un timp. Am fost lăsat să plec, deoarece înţelegeau că, reţinerea mea va provoca o suspiciune din partea „urmăritorilor” mei.

Nu-mi rămânea nimic de făcut, decât să trec în ilegalitate.

Încercam să nu povestesc familiei mele despre cauzele adevărate, pentru a nu-i traumatiza. Am fost nevoiţi să ne schimbăm des domiciliul, să apărem cât mai rar în oraş. Eram obligat să-mi schimb înfăţişarea şi să mă maschez. Între timp căutam căi şi mijloace de plecare ilegală în afara graniţelor Azerbaidjanului şi a emigrării în Europa.

2006